

HET NIEUWS VAN DEN DAG

Ung. N.V. Handel Mij. ALBRECHT & Co.
Dir. A. W. van RAMSHORST.

VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

Directeur-Hoofdredacteur
W. BELONJE.

AVONDBLAD.

(Dit nummer bestaat uit Vijf bladen)

Heldenvereering.

De ziel der massa verdraagt geen vacuum. Zoodra er een gevoel van innerlijke leegte ontstaat, komt de onrust, welke eerst eindigt wanneer — tijdelijk — de leegte gevuld is, hoe dan ook. Honderdmaal liever leeft de massa uit den waan dan de leegte te aanvaarden. „Wind den van leering” aanvaardt zij, alleen maar uit hunkering naar vulling van de ruimte, de ijte.

De sterkste zuigkracht gaat voor haar echter uit van de beweging, welke den Held doet ontstaan. In de ziel der massa weerspiegelt zich het beeld van het kind, dat altijd weer zweert bij, en droomt van zijn „Held”. Telkens weer opnieuw duikt hij op in de historie der volken: Alexander de Groote, Julius Caesar, Napoleon. Zij waren niet slechts veldheeren en keizers, doch ook idolen, Helden des volks.

Thans heeten zij anders, maar in hun verhouding tot het volk, welks Helden en Leiders zij zijn, en in de verhouding van het volk tot hen, is geen wijziging gekomen. Zij blijven uitzonderlijke verschijningen. Hun positie in en tegenover het volk is geheel eenig.

Om hen heen staan vele personen, die hen dienen en die wellicht hun meerdere zijn. Maar niettemin is er eenheid, die de corypheen en den Held een kloof, welke niet te overbruggen is. In den geest des volks zijn zij slechts werktuigen in de hand van den Eenige. Anderen kunnen hen vervangen. Van hen zijn er zooveel als men zou willen.

De Held echter is absoluut eenig en in den geest des volks onvervangbaar. Het volk kan anderen hoog stellen, eerbiedigen, vereeren, maar in zijn Held gelooft het. Hij kan uit elk milieu voortkomen. Tusschen zijn figuur en zijn geboorte of herkomst is geen verband. Het volk heeft hem erkend in de gedaante van een boer achter den ploeg, in die van een zwijnenhoeder, in die van een gondelier, en in die van een acrobaat, in die van een smid en in die van een huisschilder.

Zooals het dier, dat de kudde leidt, een afzonderlijk, een ander dier is dan de dieren der kudde, zoo is ook de Held een afzonderlijk, een ander mensch dan de menschen, die het volk uitmaken. De plaats, welke hij bekleedt, en de rol, die hem is opgelegd, doen vragen of de meester is gemaakt voor de kudde dan wel de kudde voor den meester; of de Held er is om den wille van het volk dan wel het volk er is om den Held te doen ontstaan.

De Held is een afzonderlijke incarnatie, uit de incarnatie van een geest buiten het volk, doch de verpersoonlijking van de collectiviteit des volkszelve. In den Held ziet het volk zichzelf in levenden lijve uitgebeeld, met al zijn instincten en onderbewuste aspiraties, goede en kwade. In hem heeft het volk zichzelf lief en in hem kastt het zichzelf.

Het „Messiaansche karakter” van deze verschijning is en uit het volk verleent haar een glans van goddelijkheid en het attribut der onfeilbaarheid. Het leven van den Held is het leven van het volk. Zijn bo-

venmenscheijk bestaan is het bestaan van het bovenmenscheijk organisme, dat wij Staat noemen. In hem vereenigt zich alle drift en alle daad, en van hem gaat alle drift en alle daad uit.

* *

Niet wie of wát hij is, niet wat hij doet, bepaalt zijn plaats. Zijn waarde is, dat hij bestaat. De vorm, waarin zijn leiderschap zich uit, heeft geen beteekenis ten opzichte van het wezen zijner verschijning.

Het bovennatuurlijke, dat de buitenstaander in de verhouding tusschen hem en het volk ziet, is niet het bovennatuurlijke van daden, doch het bovennatuurlijke der apparitie. Zijn wezen is zijn verschijning, opgedaagd uit het onzienlijke en onbekende.

Elke aardsche verschijning neemt een uiterlijken vorm aan, en de vorm, waarin de verschijning van den Held, als incarnatie van de collectiviteit, zich kleedt, wordt bepaald door het tijdsgewricht, door de bedding, waarin het volksbestaan zich beweegt.

De vorm is in de historie verschillend geweest, het wezen immer hetzelfde. De vorm der apparitie van Lenin was het communisme, die van Mussolini het fascisme, en die van Hitler het nationaal-socialisme, doch hun aller wezen is aan elkander gelijk.

Zij allen zijn collectiviteits-phenomenen, die uit de massa opstegen en er tenslotte boven uit zweefden. Zij zijn emanaties van de ziel der massa.

* *

Maar evenals de mensch, is ook de massa een tweeledigheid, die de twee uitersten van gevoelens in zich vereenigt: liefde en haat. Ze liggen niet ver van elkander.

Als ook de Helden niet in staat blijken, de innerlijke leegte in de ziel der massa te vullen, dan worden zij verjaagd of gedood.

Brutus stond tegen Caesar op, niet omdat hij Caesar minder lief had, maar omdat hij Rome méér lief had.

Robespierre werd gedood, omdat hij de vrijheid en de rechtvaardigheid, welke hij beloofd had, niet bracht.

Hamlet stierf, omdat hij het geloof in zijn eigen levenstaak verloren had.

Jaurès werd heergeschoten als een offer voor den ommekeer in een tot-dien gekoesterd ideaal.

Wilson, Rathenau — hoevele Helden des volks zijn niet tevens de slachtoffers van hun Heldendom geworden!

Zoodra een volk in zijn geloof teleurgesteld wordt, niet meer in staat is zijn leegte te vullen, daalt zijn liefde voor den Held even snel als zijn haat rijst.

* *

Dat is de fataliteit van het Heldendom. Fataal voor den Held en fataal voor het volk. Want om Held te kunnen blijven, moet de Held zich met steeds nieuwe lauweren kunnen kronen, steeds meer triomphen behalen, en dat kan alleen wanneer de bereidheid van het volk tot het brengen van offers tot het uiterste opgevoerd, de hoog van zijn kunnen steeds strakker gespannen wordt.

Eéns komt de tijd, dat de veer zich ontspant.

Eéns komt het moment, dat het volk niet verder meer kan.

Eéns ontstaat een nieuwe leegte.

En dan sterft de heldenvereering, en dan verloochent het volk zijn Held!

Om te Onthouden!

„Van alles wat deze aarde draagt, is slechts de menscheijke ziel onsterfelijk. Een opvoedingssysteem, dat de door Gods heilige wet omheinde sferen van het Christelijke geest niet ontvies, haar eedelijke grondslagen bedreigt, de jeugd den weg tot Christus, naar de vreugdevolle fonteynen van den Heiland wil versperren, en zelfs den afval van Christus en Zijn Kerk als kenteekenen van trouw aan het volk of aan een bepaalde klasse zou willen beschouwen, spreekt over zichzelf het oordeel uit en zal te gelegener tijd de onontkoombare waarheid van het woord der profeten ondervinden: „Allen die U verlaten, worden in het stof geschreven.”

Paus Pius XII.

Vragen over „Vragen”.

De heeren Roep, Verboom, Soshadikoesoemo, Kerstens, De Villeneuve, Blaauw en Van Helsdingen hebben de volgende vraag aan de Regeering gericht:

Met verwijzing laatstelijk naar de artikelen van de „Preangerpost” van 6 en 13 October jl. over „Buitenlanders in overheidsdienst” en naar het artikel in „Het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië” van 4 November jl., getiteld „Vragen”, waarin bovendien grieven tegen Nederlandsche onderdanen in overheidsdienst zijn gepubliceerd, — welk laatste artikel in verscheidene andere dagbladen (o.a. in „De Java-gade” van 6 November en „De Locomotif” van 7 November) is overgenomen, aangevuld en van verschillende zijden belicht, — verzoeken stellers zich der Regeering te verzoeken, voor zoover nog noodig, de in die publicaties aangegeven bezwarende omstandigheden te doen onderzoeken en den Volksraad voor zoover mogelijk over het resultaat daarvan te doen inlichten.

In de toelichting op de vraag wordt gezegd:

Stellers zijn van oordeel, dat, ter zake gelet in het bijzonder op den internationalen toestand, de grootst mogelijke klaarheid moet heerschen en er naar behoort te worden gestreefd, verantwoordelijke posten in 's Lands dienst uitsluitend door Nederlandsche onderdanen te doen bezetten en op die posten slechts ambtenaren die niet van fel gekleurde sympathieën of antipathieën voor vreemde mogendheden doen blijken, te plaatsen.

Zij stellen uiteraard prijs op een onderzoek naar alle zijden en bedoelen niet zich tegen één bepaalde groep vreemdelingen te richten.

Het Marine-commando.

Oordeel van de Tweede Kamer.

Aneta-A.N.P. seint uit Den Haag: In het voorloopig verslag van de Tweede Kamer betreffende de begroting van het departement van Defensie wordt o.m. het volgende gezegd:

Het heeft de aandacht getrokken, dat twee vlagofficieren bij de marine in Indië aangeheven zijn. Enkele leden meenen, dat moedlijken niet kunnen uithijven.

Anderzijds wordt toegejuicht, dat een zeer bekwaam officier onder de huidige omstandigheden het commando behouden heeft. Deze leden keuren het af, een vlag-officier vrijwel automatisch na zekeren tijd van zijn post te ontheffen.

INLANDSCH NIEUWJAAR.

In verband met het Inlandsch Nieuwjaar, zal Maandag 13 November alleen een ochtendblad verschijnen. Dinsdag 14 November versijnt alleen een avondblad.

De Toestand.

De bomaanslag in den Bierkeller te München eischte tot nu toe 29 zwaargewonden en negen dooden. Rudolf Hess bleef ongedeerd. Verscheidene honderden personen werden in voorloopige hechtenis gesteld.

De vorige week zouden in diverse Duitse steden 180 menschen geëxecuteerd zijn wegens deelname aan anti-oorlogsdemonstraties.

Te Potsdam hadden monarchistische betoogingen plaats. De ex-kroonprins en prins August Wilhelm zouden gearresteerd zijn.

Incident bij Grens.

Aneta-A. N. P. seint uit Venlo:

Donderdagmiddag zijn bij de Nederlandsche grens te Blerik schoten gevallen, waarbij enkele in burger gekleede personen betrokken zijn.

Naar het schijnt werd één persoon getroffen, terwijl anderen over de grens gevoerd werden.

De meeningen over dit incident loopen uiteen. Wat met juistheid geschied is, zal een nader onderzoek moeten uitwijzen.

De Staat van Beleg.

Aneta-A. N. P. seint ddo. gisteren uit Den Haag:

De opperbevelhebber van Land- en Zee-macht beval het wegvoeren van vaartuigen uit het gebied, hetwelk in staat van beleg is verklaard, welker aanwezigheid schadelijk kan worden geacht voor de belangen van de landverdediging.

Economische Samenwerking

Meer dan ooit geboden.

Aneta-A.N.P. seint uit Den Haag:

In de Memorie van antwoord op het afdeelvingsverslag der Tweede Kamer inzake de begroting voor het Landbouwcrisisfonds geeft minister mr. M. P. L. Steenberghe als zijn meening, dat de bevordering van een economische samenwerking tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië thans meer dan ooit geboden is.

Het instituut voor de behartiging van de Nederlandsche economische belangen in Indië zal thans belangrijke bijdragen kunnen leveren. In de eerste plaats zal het zich bezighouden met de bevordering van den afzet van Nederlandsche artikelen, terwijl kwesties van beleid in verband met de economische samenwerking uitsluitend behandeld zullen blijven in overleg met het Opperbestuur en de Indische Regeering.

Het is niet de bedoeling dat het instituut in Indië gevestigd zal worden, doch wel zal spoedig aldaar een gedelegeerde worden aangesteld.

Het instituut zal vermoedelijk den vorm van een Stichting krijgen, terwijl het Nederlandsche bedrijfsleven een ruime plaats zal innemen in het bestuur.

Mede zal tot de taak van het instituut behooren het bestudeeren van de beleggung van Nederlandsch kapitaal in Indische industriele objecten, voorlichting, bevordering en verbinding van het kapitaal en de kapitaal behoevende Indische industrieën.

Het overleg met den minister van Koloniën, inzake de instelling van een Nederlandsche commissie ter behartiging van de Indische uitvoerproducten is nog niet beëindigd.

Om Neêrlands zelfstandigheid.

Geen land kan zich ongewroken aan ons land vergrijpen.

REDE VAN MINISTER KLEFFENS.

Bij de behandeling van de begroting voor Buitenlandsche Zaken hield minister mr. E. N. van Kleffens een belangrijke rede, waarvan het eerste gedeelte door radio-storingen gedeeltelijk verminkt overkwam en waarvan door Aneta dus een herhaling werd gevraagd. Voor zoover de rede leesbaar doorkwam, luidde zij als volgt:

Uitdrukkelijk verklaarde de minister dat op de bijeenkomst ten Paleize, waarin tot het aanbod van de „goede diensten” besloten werd, geen andere onderwerpen ter sprake werden gebracht. Het deed den minister leed, dat sommige buitenlandsche bladen het aanbod hebben toegeschreven aan vrees.

Aan de Poolsche regeering werd geen telegram gezonden, daar slechts de oorlog in West-Europa voor ogen stond.

Het weghalen van de postzakken van de Nederlandsche mailschepen is inderdaad een schending van den positieven internationalen rechtsregel.

MOEILIKHEDEN MET ALLEN.

De minister legde den nadruk op het feit, dat wij moeilijkheden ondervinden met alle belligerenten, daar wij een zeevarende natie zijn en Engeland daarbij in het bijzonder op den voorgrond treedt. De minister verklaarde, dat het zich onderwerpen aan de Engelsche controle-maatregelen geen hulp aan Engeland beteekent, terwijl bovendien ook schepen van andere neutrale mogendheden dezelfde moeilijkheden ondervinden.

Nederland wenscht geen verlengstuk te worden van de Engelsche maatregelen tegen Duitschland, noch omgekeerd. Wij wenschen geen hand- of spandiensten te verleenen aan een der belligerenten, door aan Engeland die garanties te geven, welke het wenscht om een langdurig oponthoud onzer schepen in de Downs te voorkomen.

De Nederlandsche regeering heeft zelf slechts één protest ontvangen, dat niet deugdelijk is gebleken.

DE VOLKENBOND.

Ten aanzien van het lidmaatschap van den Volkenbond zei de minister, dat dit volkomen vereenigbaar is met onze neutraliteit. Ook de minister is van oordeel, dat Nederland een rol kan spelen in het tot stand komen van een nieuwe internationale rechtsorde.

Wij hebben geen Fransche garanties voor onze neutraliteit nodig, daar Frankrijk verklaarde de Belgische neutraliteit te zullen eerbiedigen.

Houdt Frankrijk zich niet daaraan, dan hebben dergelijke garanties ook voor ons land weinig waarde.

De minister bracht een woord van hulde aan de pers, die haar taak zoo goed blijkt te begrijpen.

Hij wees er verder op, dat Nederland aan den mond van de groote rivieren, een func-

Minister mr. E. N. van Kleffens.

tie in Europa vervult. Daarom is het ook voor andere mogendheden van belang, onze zelfstandigheid te eerbiedigen.

ONS VOLKSBESTAAN.

Geen land kan zich aan onze zelfstandigheid vergrijpen, zonder dat zich dit later wrekt.

De minister eindigde met de woorden aan te halen van Koning Willem III in de troonrede van 1866:

„In dezen veelbewogen ernstigen tijd behoort ons volksbestaan naast God in zichzelf zijn hechtsten steun te zoeken.”

De Kamer werd daarop verdaagd tot 14 November a.s.

Na de rede klonk van vrijwel alle banken gejuich. Velen drukten den minister de hand.

De begroting werd zonder replieken en zonder stemming aangenomen.

Een verzoek.

In ons nummer van Woensdag jl. schreven wij over het spionage-complot in Nederland het volgende:

„Dit bericht heeft de B. B. C. reeds Zondagavond (ten rechte Zondagochtend. Red. Nieuws) omgeroepen.

Waarom werd dit bericht niet eerder aan de Indische pers doorgegeven?

En waarom wordt zelfs thans nog niet een antwoord gegeven op de belangrijke vraag, of de gearresteerde Albrink een lid van de „nationale” N. S. B. is?”

Denzelfden dag maakte het A. I. D. een soortgelijke opmerking, welke wij hier laten volgen:

„Bij dit telegram zij aangeteekend, dat het wel weer merkwaardig is dat dit bericht door een Nederlandsch persbureau en st wordt doorgegeven indien er al eerder buitenlandse mededeelingen dienaangaande zijn verschenen.

Dit bericht werd namelijk Zondagochtend vroeg omgeroepen in de nieuwsuitzending van de B. B. C., welke daarbij vermeldde dat de betrokken Nederlander een N. S. B.-official zou zijn.”

Tot zoover het A. I. D. Misschien vindt het persbureau Aneta in de beide opmerkingen aanleiding om aan zijn Haagschen vertegenwoordiger nadere inlichtingen te vragen. Het lijkt ons voor Indië van het hoogste belang te weten, tot welke groep, beweging of soort de bij het spionage-geval betrokken Nederlanders behooren.

TANI'S NAAR BORNEO.

Kolonisatie in Soengei Tamban.

Naar wij vernemen, heeft de Kolonisatie-commissie besloten om volgend jaar een definitief kolonisatiegebied af te bakenen voor de Javaansche kolonisten, die thans voorloopig gevestigd zijn op het proefkolonisatieterrain Toeloengredjo, eenige tientallen kilometers van Bandjermasin gelegen.

De proef, in 1938 begonnen met een klein aantal kolonisten, heeft bewezen dat de Javaansche tani's zich binnen korten tijd de specifieke methode van rijstbouw in de getijgebieden van de Barito en Kahajan hebben eigen gemaakt (deze methode, welke uniek in Indië is en voor zoover wij weten alleen in dit gedeelte van den Indischen archipel gevolgd wordt, is geheel ingesteld op de waterbeweging van beide rivieren).

Men heeft het echter niet bij de eerste proef willen laten, want dit jaar in Augustus hebben ruim 100 gezinnen uit Oost-Java het aantal kolonisten op Toeloengredjo versterkt. Zij zijn dadelijk bij de oudere kolonisten in de leer gegaan.

Thans is besloten om betere terreinen meer landwaarts ter beschikking te stellen en wel in de Soenei Tamban, om daar de vaste kern van een steeds verder uit te breiden Javanen-kolonisatie te stichten.

De gezondheidstoestand is ondanks de moerasgrondgesteldheid, waaraan de tani nog moet wennen, zeer bevredigend. Malaria komt door het steeds aan- en wegvloeien van het getijwater slechts sporadisch voor.

Ernstig Ongeluk.

Twee employé's van Lindeteves gedood.

Aneta seint uit Makassar, dat gisteravond nabij Pangkadjene een taxi is verongelukt. Van de inzittenden werden ir J. Prücklmair van de firma Lindeteves-Stokvis te Batavia en L. C. R. Boers van Lindeteves-Stokvis te Soerabaja op slag gedood.

De Inlandsche chauffeur werd licht en de cornet zwaargewond.

Beide slachtoffers arriveerden Woensdag jl. per Knilm en inspecteerden gisteren een rijstpellerij te Pare-Pare, waarna zij naar Makassar terugreden. De oorzaak van het ongeluk is, dat de chauffeur bij een te groote snelheid de macht over het stuur verloor en tegen een boom opreed.

Geen Verloven.

Aneta-A.N.P. seint d.d. 9 November uit Den Haag:

De Regeerings-persdienst meldt dat, daar de Regeering het gewenscht acht de weermacht thans niet te zeer te verzwakken, eenigen tijd geen periodieke verloven zullen worden verleend.

De met verlof zijnde militairen moeten hedenavond teruggekeerd zijn.

De zakenverloven worden gehandhaafd.

CONTINGENTEERING PAKPAPIER.

Uit Buitenzorg wordt gemeld, dat officieel werd vastgesteld een regeeringsverordening voor de voortzetting van de contingentieering van den invoer van pakpapier voor den duur van 12 maanden.

STADSNIEUWS.

Vrijdag, 10 November 1939.

VOOR HOLLANDS GEMOBILISEERDEN.

Men verzoekt ons het volgende te willen mededeelen:

Een drietal dames te Batavia heeft zich de vraag gesteld of de vrouwen in Indië, evengoed als hare zusters in Holland, niet iets kunnen doen voor de gemobiliseerden in het moederland. Het antwoord luidt natuurlijk bevestigend. In Indië is ook wol te krijgen en de vrouwen hier kunnen ook breien. Blijft dus over: het te doen.

Teneinde de kosten zoo laag mogelijk te houden, is het zaak de uitvoering te centraliseeren.

Dames te Batavia en elders, die bereid zijn iets bij te dragen om de Hollandsche gemobiliseerden te helpen den winter (en nog hoevele winters na dezen?) door te komen door hen te voorzien van bivakmutsen, polsmoffen, dassen etc., wordt verzocht zich aan te melden aan een der onderstaande adressen, waar gaarne nadere inlichtingen worden verstrekt:

Mevrouw A. van der Capellen, Kerkstr. 59 Mr.-Cornelis, Tel. Mc. 72.

Mevrouw S. ter Haar, Parapattan 50, Bat.-Centr., Tel. Wlt. 5904.

Mevrouw B. van der Kooi, Soemenepweg 13 Bat.-Centr., Tel. Welt. 5591.

De winter staat reeds voor de deur. Uw hulp is dus dringend noodig!

LEE CHEONG & CO.

Nieuwe collectie ontvangen.

Met een enkel woord willen wij de aandacht van onze lezeressen en lezers er op vestigen, dat de bekende firma Lee Cheong & Co. (Rijswijkstraat 32 — B. C.) een nieuwe collectie ringen, oorhangers, armbanden, broches, hangers enz. enz. zooeven uit China heeft ontvangen. Deze voorwerpen vertoonen een groote verscheidenheid van uitvoering in materiaal zoowel als in vorm. Kleinoodiën vervaardigd van echte Burma-jade, lapis lasuli, topaas, bloedkoraal, amethyst enz. zijn voor kleine zoowel als voor ruime en zeer groote beurzen verkrijgbaar. Met zeer wijd uiteenlopende smaken is rekening gehouden, doch alle artikelen van goedkoop tot duur getuigen van een weergaloos verijnde artisticeit. Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de betreffende advertentie in ons blad van heden.

Wat zij zeggen:

Lang onderweg.

De Haagsche Post voor N. I. bevat Indische oorlogsherinneringen uit den krijg van 1914-1918.

Boven het verhaal staat: „Telegrafisch overgebracht”.

Dat telegram heeft er dan behoorlijk lang over gedaan!

HIJ WAS VERLEGEN.

Geen geld en toch een rondje.

Het H. M. G. behandelde hedenmorgen de appel-zaak tegen den Europeeschen stoker E. J. K., laatstelijk dienend a/b Hr. Ms. „Evertsen”, door den Krijgsraad te Tjimahi veroordeeld tot 2 weken gevangenisstraf wegens het valschelijk opmaken van een bon en het gebruikmaken daarvan; een misdrijf, dat den laatsten tijd in marine-kringen herhaaldelijk is voorgekomen.

Bekl. had geen in de marine-cantine Pasiran geen crediet meer en „dus” passeerde hij op 6 Mei 's avonds maar een valschen bon, uitgeschreven op den naam van een ander.

De stoker Ditmar begon met een biertje te offereeren en zei toen, dat nu bekl. eens een rondje moest geven. Bekl. had geen geld om contant te betalen en ook niet den moed om te zeggen, dat hij dus niets kon offereeren. Met eenigszins verdraaid handschrift schreef bekl. een bon uit ten name van een stoker-olieman, ook van de „Evertsen”, dien hij al van de schoolbanken gekend had.

Het bonnetje werd uitgeschreven voor een Amstel-bier, een koffie en 5 pakjes Mascot. De sigaretten deelde bekl. met zijn consumptie-maat.

Pres.: Waarom hebt u het niet direct aan den stoker-olieman gezegd? Want het was toch een gemeene streek, hè?

Bekl.: Ik schaamde me.

Pres.: U bent drie keer krijgstucltelijk gestraft wegens het niet betalen van uw schulden, en verder wegens het gebruik van het costume van een schepeling, terwijl u wist dat u dat niet mocht doen. U had dus nogal een rare opvatting van het mijn en dijn, hè?

In antwoord op een vraag van het lid mr. J. H. Peter zei bekl., dat het wel zijn bedoeling was geweest om later het bedrag van den bon zelf te betalen.

Het lid Scalongne: Maar je hebt het niet terugbetaald, zelfs nu nog niet. En je wou Ditmar zijn rondje teruggeven, maar waarom moest je er dan nog vijf pakjes sigaretten bij bestellen? Toen moet je toch zeker het gevoel gehad hebben, dat je Ditmar bestal.

Het lid dr. Van Hulstijn: Je hebt in het vooronderzoek een heel verhaal gedaan, dat je toestemming had om dien bon uit te schrijven. Was dat dus allemaal fantasie, om het aannemelijk te maken?

Bekl. knikte zwijgend.

De Advocaat-Fiscaal, mr. H. van Santwijk, wees er in zijn requisitoir op dat het hier slechts ging om een gulden. Aan den anderen kant was bekl. weloverwogen te werk gegaan, zich allerminst haastend om het veroorzaakte nadeel goed te maken. Bekl. had misbruik van vertrouwen gemaakt, wat vergemakkelijkt was door het gebrek aan controle.

De eisch luidde 3 weken gevangenisstraf.

De verdediger, de officier van administratie 2de klas, de heer C. van der Stad, bracht o.m. naar voren, dat bekl. reeds is getroffen door het uitstellen van zijn bevordering van stoker 2de klasse op een jeugdsalaris tot stoker 1ste klasse. Pleiter verzoekt dus clementie.

DE LEBARAN-COLLECTE.

In aansluiting op hetgeen reeds werd gemeld omtrent de door de Nationale Islamietische Padvindersonorganisatie in verband met de Lebaran voor de armen georganiseerde collecte, kan worden medegedeeld, dat dank zij de activiteit van padvindes(-sters), welpen en kabouters, en ook dank zij de gulheid van vele ingezetenen, het bestuur der N. I. P. O. tot dusver reeds vele giften heeft ontvangen. In totaal werd ongeveer honderd gulden aan geld geschonken benevens vijfhonderd liter rijst. Voor het geschonken geld zal ook rijst worden aangekocht, zoodat met Lebaran ongeveer achthonderd armen verzekerd kunnen zijn van een bordje rijst.

Daar de N. I. P. O. echter nog veel meer menschen op dezen dag een goed maal zou willen bezorgen, doch het ondoenlijk is om door de geheele stad inschrijvingslijsten te laten circuleeren, doet zij langs dezen weg een beroep op Batavia's ingezetenen om alsnog een kleinigheid voor het goede doel te willen afstaan.

Het adres, waar de giften kunnen worden afgeleverd, is: de heer Soejoso, Defensielijn van den Bosch 131, alhier.

De uitdeeling van maaltijden is vastgesteld op Zondagmorgen a. s., op het erf van het Moeslim-Instituut, Defensielijn van den Bosch 131.

Dere 88 obligaties zijn vanaf 9
Januari 1940 met een bod'ag van
f 125.— per stuk aflosbaar gesteld
ten kantore der Nederlandach Ind-
sche Handelsbank N.V. te Batavia.
N.V. MIJ. GRAND HOTEL JAVA
De Directie:
N V. ADMINISTRATIEKANTOOR
OOST-INDIE
Batavia, 7 November 1939,
Ka li Besar West 45. 6158

Gisteren overleed mijn echtgenoot
J. PRÜCKLMAIR
Batavia-C., 10 Nov. 1939.
Laan de Riemer 29
Meyr. E. PRÜCKLMAIR-Stein

Door een noodlottig auto-ongeval kwamen gisteren om het leven onze zeer gewaardeerde collega's, de Heeren
J. PRÜCKLMAIR
en
L. C. R. BOERS
Hunne nagedachtenis zal bij ons steeds in herinnering blijven.
PERSONEEL VAN
LINDETEVES STOKVIS
Batavia 10 November 1939.

R. M. Slamet Sudibyo
Dermato- et Venereoloog
Kramat 170 - Bat.-C. - Tel. Wl. 6018
Specialist
voor Huid-ziekten en Ziekten der Urine-wegen.
Spreek-uren:
8-10 V.M. - 6-730 N.M.
des Zaterdag volgens afspraak
JO TEK TJOE
Kwitang 2, Senen Telef. 855.
BATAVIA-CENTRUM
Haarolie tegen roos f 0.25 p. flesch

STAATSSPOORWEGEN.

Op Zaterdag 11 November zal in aansluiting op den sneltrein vertrekkende van

Batavia-Benedenstad	12.55 n.m.
Batavia-Koningsplein	1.09 n.m.
Manggarai	1.20 n.m.
een extra sneltrein loopen van Buitenzorg naar Soekaboemi.	
aankomst Tjitjoeroeg	2.41 n.m.
Tjibadak	2.58 n.m.
Soekaboemi	3.18 n.m.

VLUG — VEILIG — GOEDKOOP.

PARIJS. HOTEL PARIS-NICE

38 FAUBOURG MONTMARTRE
Hollandsche Directie Alle comf. Centraal gelegen.
Directeur G. DEROSSE

GOLFFEURSSALON „VICTORIA”
Molenvliet Oost 1K — Batavia-C.
(onder Hotel des Galeries)
Voor Dames, Heeren en Kinderen
Zeer redelijk tarief.
Modernste Instrumentarium.

aug. savelkoul

kleeding naar maat
heeren mode-artikelen
uitgebreide keuze
waschbare stoffen van prima kwaliteit

per cost:
witte drils vanaf F 15.—

linnen tussors (naturel) vanaf F 16.50

linnen tussors F 24.50
(indanthren geveerd)
4 kleuren

poplin tussors F 21.—
(licht en soepel)
3 kleuren

savelkoul aan de spits voor:
coupe
kwaliteit
afwerking

6169

Op den 27en November 1939 zal door den Gewestelijk Geniechef te Weltevreden te diens kantore ten negen uur voormiddag een

OPENBARE AANBESTEDING

worden gehouden voor den „Bouw van één woning 4e klasse en drie woningen 5e klasse” te BUITENZORG.

De aanwijzing zal plaats vinden op den 30en November 1939 ten negen uur voormiddag op het terrein aan den van Imhoffweg te Buitenzorg. De inschrijvingsblijven open van 10 uur voormiddag tot 12 uur middernacht van den 27en tot den 29en November 1939.

Het bestek en de bijbehorende stukken zijn vanaf den 13en November 1939 verkrijgbaar ten Geniekantere te Weltevreden, tegen den prijs van zeven gulden.

De inschrijving is bindend gedurende vier weken, aansluitend op den datum van aanbesteding, binnen welken termijn omtrent de gunning zal worden beslist.

In Grootvader's tijd reeds sprak men van de REMINGTON als de beste schrijfmachine, die er bestond. Thans, na 60 jaren, is de reputatie van REMINGTON nog niets verminderd. Voor hen, die prijs stellen op een in alle opzichten luxueuse Portable schrijfmachine, brachten de REMINGTON-fabrieken met hun rijke ervaring in schrijfmachine-constructie de REMINGTON Portable „Standard de Luxe” uit. Een Portable schrijfmachine, welke aan de hoogste eischen in alle opzichten voldoet.

Remington
PORTABLE *Standaard de Luxe*

Uitstekende service!

N.V. RUYS' HANDELSVEREENIGING
voor uof

BATAVIA-C. — NOORDWIJK 34 — (Nilmij-Gebouw)

Heden avond 8 uur
openen wij onze
etalage's waarin de
nieuwste mode
snuffjes najaar 1939
getoond worden.

Gerson

Brieven uit Menado.

Problemen van Noord-Celebes.

(Van onzen correspondent te Menado)

Herstel van adatbestuur en Westerschen geest.

TEGENSTELLINGEN.

NAAR verluidt, koestert de Regeering het voornemen om, binnen het raam der reeds aangekondigde bestuurs-hervorming, in de Minahassa gedeeltelijk het oude adatbestuur te herstellen, door de instelling van de „pakasaans”.

Dit waren vroeger de eenheden, waaruit de Minahassa bestond en over welke eenheid zelfstandige hoofden regeerden. De vraag of, in de Minahassa, gezien de vrij goede ontwikkeling van het volk, niet zou kunnen worden overgegaan tot het herstel van het adatbestuur, heeft sedert lang de Regeering beziggehouden.

In het midden van het vorige jaar is hier nog geweest om de kwestie nader te bestudeeren, dr. Hoven van de afdeling „Buitengewesten” van het departement van B. B. Hij kwam, naar men zich herinnert, tot de overtuiging, dat de Minahassa zich dusdanig heeft aangepast aan de nieuwe op Westersche leest geschoelde bestuursvormen, dat het wel bezwaarlijk zal zijn om weer terug te gaan naar het verleden: herstel van het oude adatbestuur.

DE HOEKOEMS KEDOE.

Volgens het nieuwe schema zouden in verband hiermee de huidige tweede districtshoofden (Hoekoems Kedoea heeten zij) automatisch gepromoveerd worden tot zelfstandige districtshoofden onder den bekenden naam van Hoekoem Besar. Of deze hervorming inderdaad de Minahassa ten goede zou komen, blijft voorshands een vraag, daar ook in de kringen der hoofden daarover geen eenstemmigheid bestaat. De bestaande bestuursvorm voldoet naar de mening van velen zeer wel, al is het juist, dat de hoofden openlijk meermalen te kennen hebben gegeven, dat de „waardigheid” der hoofden niet meer op hetzelfde niveau kan worden gesteld als in tempo doeloe.

In dit verband mag worden gewezen op de tegenstelling, dat, terwijl in een land als de Minahassa het eventueel herstel van het adatbestuur geen eisch des tijds is, aangezien hier de Westersche geest vrij diep is doorgedrongen tot alle lagen der bevolking, in de gebieden, waar de adat nog immer is de hoeksteen van bestuur en samenleving, het Gouvernement in vele gevallen de adat vervangt door „Westersche ideeën”.

Het adatbestuur in de landschappen binnen het gewest Menado is over de gehele linie vervangen door instellingen, welke vaak strijdig zijn met de adat. Terwijl men in de Minahassa van heden, waar het adat-verband zeer los mag worden genoemd, er naar streeft, b.v. in verkiezingen voor kamponghoofden, de adat in te schakelen, worden ze in de zelfbesturen terzijde gesteld alsof de zelfbestuursordonnanties geen kracht van wet meer hebben.

DIRECT EN INDIRECT.

In staatkundigen zin behoort de Minahassa tot de z.g. direct bestuurde en de landschappen, zooals de Sangihe-eilanden en Mongondou tot de indirect bestuurde gebieden, maar in de praktijk vindt men weinig terug van deze juridische tegenstellingen, want een feit is, dat nergens zoo direct bestuurd wordt als in de zelfbesturende gebieden, derhalve juist in die streken waar, naar het voorschrift van de Indische Staatsregelen en zelfbestuursordonnanties, de bevolking in het genot is gelaten van eigen bestuur en eigen rechtspraak.

Het adatbestuur in de onder-afdeling Mongondou is zóó uit zijn verband, gerukt en grootendeels vervangen door nieuwe Westersche bepalingen, dat van eigenlijk zelfbestuur geen sprake meer is. Op de Sangihe-eilanden heeft men gecreëerd het doen waarnemen van de functie van een

Radja door een bestuurs-assistent uit een geheel ander gebied. Kortgeleden heeft het B. B. een nieuw met de adat strijdig experiment toegepast, n.l. het zelfbestuur Mongondou te doen besturen door een commissie, bestaande uit twee personen. Dus: twee kapiteins op een schip!

Dat twee personen het nooit volkomen met elkaar eens kunnen zijn, schijnt het B. B. geheel over het hoofd te hebben gezien. Het eene lid der commissie heeft een zeer goede Westersche opleiding gehad (einddiploma A. H. S. te Batavia), terwijl zijn collega nauwelijks de Hollandsch-Indische school heeft doorlopen. De eerstgenoemde behoort tot den hoogsten adelstand van dat land en de ander tot het gewone volk.... dus twee werelden, die volkomen van elkaar zijn gescheiden.

En zou men van deze twee personen, die zoowel in geestelijk als in maatschappelijk opzicht antipoden van elkaar zijn, mogen verwachten, dat zij in volkomen eendracht en vriendschap hun land, dat inwendig zoo uit zijn verband is gerukt en een chaos vertoont, kunnen besturen?

VERDEELDHEID.

Die commissie is nauwelijks twee maanden aan het bewind of reeds merkte men de verdeeldheid, want vaak nam het eene commissielid een beslissing, welke het andere niet kon sanctionneeren. De uitgestippelde instructie luidt, dat de bevoegdheden van beiden gelijk zijn. Nu is het eene lid tevens districtshoofd van Bolaang en het andere van Mongondou. Feitelijk zou dus de toestand zoo moeten zijn, dat het volk ten aanzien van bestuursmaatregelen in Bolaang, in hooger beroep zou kunnen gaan bij de ingestelde commissie, dus b.v. bij het lid tevens districtshoofd van Mongondou.

Gebleken is, dat dit practisch niet mogelijk is, daar het districtshoofd van Mongondou krachtens de instructie, hoewel hij lid is der commissie, geen bevoegdheid heeft maatregelen, getroffen door zijn collega in diens ressort, te niet te doen, daar immers de ander zich steeds er op kon beroepen zijn atoeran te hebben genomen als lid der commissie. De twee commissie-leden moeten elkaar wel in elkaars wielen rijden. Wij vernamen dan ook, dat die twee leden der zelfbestuurscommissie, hoewel zij hun uiterste best doen, toch vaak, in stede van naast elkaar, vierkant tegenover elkaar staan.

OVERLAND-COMMUNICATIE.

Sedert jaren bestonden plannen om Menado door een grooten overlandweg te verbinden met Gorontalo. De vorige residenten hebben die plannen reeds goedgekeurd, terwijl ook de Regeering er van overtuigd is, dat die weg uit een economisch oogpunt voor geheel Noord-Celebes van vitaal belang zal blijken te zijn.

Verwezenlijken kon men die plannen echter niet aanstonds, daar de middelen daartoe ontbraken, totdat enkele jaren geleden de Regeering uit de bekende 25 miljoen een zeker bedrag beschikbaar stelde voor het gewest Menado, welk bedrag bestemd moest zijn voor werken van economisch belang voor de bevolking.

De resident van Menado besloot toen onmiddellijk het langgekoesterde plan ten uitvoer te brengen. De getraceerde weg loopt grootendeels door de landschappen ten Zuiden der Minahassa en zal ongeveer 400 km lang zijn, d.w.z. van uit Menado, via Amoerang, Inoboto, Bintaona en Laboean Broko tot Kwandang. De weg tusschen Kwandang (aan de Noordkust) en Gorontalo aan de bekende Golf van Tomini bestaat sedert ongeveer 10 jaren en is goed berijdbaar voor auto's, evenals die tusschen Menado en Inoboto.

GEEN GOED TOEZICHT.

Het gedeelte dat thans bewerkt wordt door het departement van Verkeer en Waterstaat, loopt van Lolak, via Bintaona en Laboean Broko naar Kwandang. Het ge-

deelte bij Lolak vordert goed, hoewel het tempo nog wel kan worden opgevoerd.

Het tracé levert op zichzelf geen moeilijkheden, maar het schijnt, dat het toezicht nog te wenschen overlaat. Er is van verschillende zijden geklaagd over het feit, dat minder goed technisch aangelegde personen het dagelijks toezicht houden over de werkzaamheden der koelies, bestaande uit heerendienstplichtigen uit het landschap Mongondou en tientallen dwangarbeiders, afkomstig uit Midden-Celebes. Ook schijnt de leiding het financieel gedeelte minder te hebben behartigd, zoodat voor dit jaar geen middelen meer beschikbaar zijn om alle noodige werkzaamheden te verrichten.

DE KOSTEN.

Hoe het B. B. de kosten denkt te kunnen opbrengen is op dit oogenblik een vraag, welke ernstig onder de oogen dient te worden gezien, daar uit de 25 miljoen geen bedrag meer kan worden gevoterd, terwijl ook de landschappen, die zeer groote belangen hebben bij de tot standkoming van dezen nieuwen weg, geen cent kunnen fourneeren.

Algeheele stopzetting van den aanleg is een prestige-kwestie van het B. B. zoodat onder de huidige omstandigheden daaraan niet zal worden gedacht. Daar die weg klaar moet komen, zal het B. B. wel een beroep moeten doen op het Gouvernement, hetgeen wel een dubbeltje op zijn kant zal zijn, aangezien er tonnen mee gemoeid zullen zijn!

Resident Van Rhijn had eigenlijk gehoopt, dat deze nieuwe weg vóór zijn a.s. vertrek naar Europa gereed zou zijn en heeft daartoe ook de noodige instructies gegeven aan de betrokken zelfbesturen, die met man en macht daarop al hun krachten concentreerden. Maar, zooals terloops reeds opgemerkt, er is stagnatie gekomen door gebrek en in zeker opzicht ook aan arbeidskrachten.

HUTJE BIJ MUTJE.

Teneinde echter de werkzaamheden niet geheel stop te zetten, is overeengekomen dat de drie landschappen, door welke gebieden de weg grootendeels loopt, hun aandeel met eigen middelen entameeren. Het aandeel van Mongondou, dat vrij zwaar is, zal in langzamer tempo kunnen geschieden. Doch gehoopt wordt, dat de weg binnen enkele jaren in zooverre gereed zal zijn, dat hij, in den drogen tijd, berijdbaar zal kunnen zijn voor licht-as-verkeer. Het deel door het miniatur-landschap Bintaona en Kadidipang Besar — een afstand van ruim 48 km. — is reeds berijdbaar voor personen-auto's.

De vraag wanneer de weg geheel klaar zal zijn, d.w.z. gewald en verhard, is niet zonder meer te beantwoorden. Alles hangt af van de financiën. Zeken is het, dat als het Gouvernement bereid is de kosten te dekken, deze nieuwe verbindingsweg over 5 jaar voltooid zal zijn.

UIT ISOLEMENT VERLOST.

Dan beteekent het meteen, dat vele gebieden uit hun isolement verlost zullen zijn. De weg verbindt dan alle kustplaatsen langs de Noordkust met elkaar en dus ook met de twee belangrijkste plaatsen in dit deel van Celebes, n.l. Gorontalo en Menado.

Dat deze weg voor de economische ontwikkeling vooral van de landschappen van groot belang is, behoeft geen betoog. Het transport van boschproducten, zooals rotan, damar, enz. naar de aanlegplaatsen der K. P. M. zal bevorderd worden, waardoor derhalve ook de handel zal opleven.

Reeds in dit stadium verschijnen vele Chinezen, die met hun vooruitzienden blik trachten overal toko's en warongs op te richten, zoodat straks, als de weg klaar is, zij direct ingeschakeld zullen worden in het economisch en handelsverkeer in deze streken.

Zoo zal dus de nieuwe weg groote perspectieven bieden aan land en volk alhier.

STADSNIEUWS.

(Vervolg van Eerste Blad).

DE PESTBESTRIJDING.

Nu de regentijd is ingezet en daarmee een gevaarlijke periode voor de pestbestrijding een aanvang heeft genomen, is het een verheugend verschijnsel, dat in West-Java niet het geringste spoor van opleving dezer gevreesde ziekte zich voordoet.

Zoowel in de Priangan als in het Krawangsche deden zich geen pestgevallen meer voor, terwijl de jaarlijkse inenting tegen pest nog steeds geregeld voortgang vindt en eerst tegen Januari a.s. geheel zal zijn afgelopen. Deze inenting heeft ook ditmaal een vlot verloop en geniet de volle medewerking van de bevolking.

Rechts en Links.

Langs omwegen.

Tot nu toe overtreffen in dezen oorlog de hoeveelheden geruchten verre in omvang de activiteit op het slagveld. En in die geruchten deelen niet enkel de belligerenten, integendeel, zij betreffen in groote meerderheid de neutralen.

Die geruchten zijn gevaarlijk, omdat het groote publiek ze maar al te graag aangrijpt als voorwerp van politieke tinnegijerij, daarbij de geruchten makend tot feiten. Ook Nederland deelt in de twijfelachtige eer, het object van geruchtenmakers te zijn. De meest vreemde verhalen doen over ons land de ronde en zij worden opgedischt met een schijn van waarheid. En het is voor het publiek zeer moeilijk, schijn van wezen te onderscheiden!

Wij herinneren in dit verband aan het telegram uit New-York in de *Telegraaf* van 25 October, waarin melding werd gemaakt van berichten uit Parijs en Londen, dat Duitschland een bliksemoorlog overweegt tegen Nederland. Doel en wijze van dezen bliksemoorlog werden netjes onthuld, waarna een „officieuze” verklaring volgde, dat men het te Washington tijd achtte Duitschland te waarschuwen Nederland niet overhoop te loopen.

Er kwam zelfs een sentimentskwestie aan te pas, want om de goede gezindheid van de Verenigde Staten voor Nederland te verklaren werd er op gewezen, dat drie presidenten van de V. S. Nederlandsch bloed in de aderen hadden. En de journalist Raymond Clapper te Washington schreef nog: „Men kan ongetwijfeld zeggen, dat Amerika's regeering en volk een bedreiging tegen Nederland met de grootste bezorgdheid zouden opvatten.”

De *Telegraaf* plaatste een onderschrift bij het telegram, waarin gezegd werd dat het blad niet overtuigd was van de juistheid der inlichtingen, daarin vervat. Maar ondertusschen worden dergelijke speculatieve berichten besproken en uitgesponnen!

Het voortborduren op boven gereleveerde veronderstellingen is vermoedelijk oorzaak van het volgende:

„Ons werd gevraagd of wij niets wisten van een telegram, waarin gemeld werd dat Nederland aan Amerika gevraagd zou hebben de Aziatische deelen van het Nederlandsche Rijk te beschermen. In ruil hiervoor zou aan Amerika de exploitatie van Indië's bronnen zijn aangeboden. De Verenigde Staten zouden echter huiverig zijn op het voorstel in te gaan, omdat de oorlog in Europa dan uitgebreid zou worden tot het Verre Oosten.....”

Dit telegram had gestaan in de Chineesche editie van het Japansche blad *To Indo Nippo Sha*.

Bij informatie is gebleken, dat genoemd blad een bericht heeft gepubliceerd van den Domei-agent te Londen die, volgens het telegram uit Tokio, verklaarde het volgende gerucht te hebben vernomen..... En dan kwam de mededeeling van dat aanbod.

Men ziet, langs welke omwegen geruchten komen. Het gerucht gaat in Londen, het wordt opgevangen door den Domei-agent die het seint naar Tokio, en van Tokio belandt het hier.....

Het publiek vergeet maar al te vlug dat het gaat om een gerucht te Londen. Het maakt er van dat het aanbod is gedaan, en straks heet het dat de Amerikaansche vloot al opstoomt naar Soerabaja.....

Laat ons voorzichtig zijn met geruchten! Vooral in dit stadium van den oorlog kan men per dag honderden leugens verkondigen, welke alle een schijn van waarheid hebben.

En slechts de schijn wordt gezien, niet..... de omweg!

AMERIKAANSCH CONSULAAT

Het Amerikaansche consulaat-generaal zal op Zaterdag, 11 November a.s. in verband met de herdenking van den Wapenstilstandsdag gesloten zijn.

PAARDEN VOOR CAVALERIE.

Woensdagmorgen arriveerden met het s.s. „Nieuw-Holland” uit Australië 80 nieuwe legerpaarden voor het remonte-dépôt te Padalarang. Gistermorgen arriveerde dit eerste transport van den jongsten aankoop te Bandjeng. De uitlading had een vlot verloop, en de paarden bevonden zich in goede conditie.

Gisteren arriveerde te Tandjong Priok met de „Maetsuyker” uit Australië het tweede transport ad 105 paarden. Het derde en laatste transport arriveert 8 December a.s., tegelijk met de aankoop-commissie.

De Kantoren te Priok.

Centralisatieplan voorloopig opgeborgen.

De behuizing van enkele gouvernementsdiensten te Tandjong-Priok vereischt met den groei van Indië's eerste haven op ongezette tijden herziening.

Er zijn natuurlijk sommige diensten, die nagenoeg op hetzelfde peil blijven wat betreft omvang van personeel, werkzaamheden en wat dies meer zij. Er zijn echter andere, die met de gestadige uitbreiding der haven meegroeien, zooals de douane, de postdienst, de havenwerken e.d.

Nu is eenigen tijd geleden reeds verschillende malen deze kwestie door de bevoegde gouvernementsinstanties in beschouwing genomen. Verschillende oplossingen werden onder oogen gezien en daarbij is — naar wij vernemen — ook het denkbeeld opgeworpen om zoo mogelijk alle gouvernementsdiensten in 1 groot kantoorgebouw onder te brengen, dat dan ergens aan den Zuiderboordweg zou komen te staan.

De bestaande gouvernementskantoren zouden dan een andere bestemming krijgen en eventueel aan particuliere bedrijven worden verhuurd.

In hoeverre dit denkbeeld vasteren vorm gekregen heeft, is nooit bekend geworden. In elk geval kan thans wel worden aangenomen, dat het voorloopig wel verre van een uitvoering zal blijven, ofschoon de kwestie van een betere behuizing van sommige landsdiensten te Tandjong-Priok actueel blijft.

BATAVIAASCH STUDENTENCORPS.

Viering van 3de lustrum.

In verband met de reeds aangekondigde viering van het 3de lustrum van het Bataviaasch Studentencorps, schrijft men ons nog het volgende:

Toen in 1924 de eerste inrichting van hooger onderwijs te Batavia, met name de Rechtshoogeschool, werd opgericht, stond kort daarop het „Bataviaasch Studentencorps”.

De daarin vereenigde studenten streefden er naar het contact met de hoogerleeraren van deze faculteit te onderhouden, benevens het in eere houden van de oude studenten-tradities en gebruiken zooals zij in Europa reeds sedert eeuwen bestaan heeft.

Dat een studentencorps zich in Indië had aan te passen aan de toestanden en bijzondere omstandigheden in dit land, spreekt vanzelf. Zoo is, in die 15 jaren dat Batavia zijn Studentengroep bezit, geleidelijk aan een eigen sfeer geschapen, waarin zich de Corpsstudenten als eigen groep handhaven.

Intusschen kan echter niet ontkend worden, dat reeds oude beproefde gebruiken en methoden van Europa hier ingang hebben gevonden. Onder meer is de „ontgroening” als zoodanig hier blijven bestaan, het inwijdingsritueel, waaraan de nieuw aankomende studenten zich hebben te onderwerpen.

Ofschoon het Studentencorps alle groepen van landaarden in zich tracht te vereenigen, is het ieder jaar slechts een kleine groep van „geroepenen”, die zich in het Corps laten opnemen.

Aan het hoofd van de verschillende commissies en sub-besturen staat de „Senatus Veteranorum”, een college bestaande uit 5 senatoren, die voor hun benoeming in deze hoogste functie eenige ervaring moeten hebben opgedaan in diverse Studentenorganisaties. De Rector Senatus presideert dit College.

Het doel van het Studentencorps is het kweken van onvoorwaardelijke collegialiteit en hechte vriendschap onder zijn leden, welke banden zooals genoeg gebleken is, tot lang na den Studententijd blijven bestaan.

Een Dies Natalis van een Studentencorps wordt door alle afgestudeerden in de meest afgelegen posten meegevierd. Op zulk een dag herdenken ook deze afgestudeerden hun onvergetelijke studentenjaren; kameradschap en corpsgeest vormen de leidende gedachte. Zoo zal dit derde lustrum van het B. S. C. ook door de afgestudeerden even enthousiast worden meegevierd.

Het programma rechtvaardigt overigens de verwachting, dat de studenten een intensieve feestviering tegemoet gaan. Ook de Bandoengsche Corpsstudenten zullen te Batavia aanwezig zijn.

Aspirant-ingenieurs, juristen en medici van de 3 hoogeschoolen in Indië zullen thans de tegenstellingen in hun onderscheiden vakwetenschappen vergeten en gezamenlijk jubelen op deze voor hen zoo belangrijke herdenkingsweek.

Het is te hopen, dat de studenten vele prettige en onvergetelijke dagen zullen hebben en dat de Indische Studentengemeenschap zich in de komende jaren in opgaande lijn zal blijven ontwikkelen.

Batavia zooals het weent en lacht.

(8)

Batavia staat aan den vooravond van een grandioos gebeuren.

Niet zonder ontroering heeft het kennis genomen van het voornemen van goede mannen om leiding te gaan geven bij de beantwoording van vragen, welke ons heden ten dage bezighouden.

Op waarlijk prijzenswaardige wijze is op dit territorium, even onafzienbaar als épi-neus, de leiding genomen door ons aller vriend G. W. van Bovene, den *grand old man* van Aneta, die van Indië alles weet, wat er bij mogelijkheid maar van te weten valt, en die week aan week zoo dierbaar uit dien overvloed put. Zijn verbluffende welbespraaktheid op het draadloze conversatiefront vormt de gelukkige aanvulling van de lacunes, die de schuchtere pogingen van dagbladen en periodieken om ons geestelijk mader bij het wereldgebeuren te brengen, huns ondanks laten.

Hoe ijverig deze causeur, zoo hier als overzee met aandacht gevolgd, de lichten-de fakkel ook zwaait, er blijven in ons brein donkere hoeken, waar de stralen maar zelden doordringen. Niet zelden blijkt ten aanzien van cardinale vraagstukken, welke onze levenshouding rechtstreeks raken, een verbijsterende onkunde te heerschen. Inderdaad komen er van die benauwende vragen voor, welke een in verslagenheid beknelde menschheid, in intuïtieve vrees voor het onbarmhartige antwoord, aarzelt zichzelf te stellen.

Het is duidelijk, dat hier het wachten slechts is op het verlossende woord, het woord, dat Van Bovene nimmer over de lippen wist te brengen, en alle redacties tezamen vergeefs poogden te puren uit den staag wassenden stroom van oorlogsbe-richtgeving.

De kern der zaak.

Laat ons de professionele voorlichters hierover niet te hard vallen. De zaak is niet eenvoudig, en welbeschouwd kan het mooiste meisje ter wereld niet meer laten zien dan wat zij heeft. Laat ons bedenken, dat het uitermate moeilijk is om tot de kern der zaak door te dringen, dat zelfs de groote internationale nieuwsgenootschappen er nog niet in zijn geslaagd om ons in het labyrint den weg te toonen, en zelfs *horribile dictu* „Het Licht”, dat te Bandoeng machtig straalt, zelf te kort is geschoten. *Tout savoir c'est beaucoup par-donner*, moge ook ditmaal gelden.

Nu evenwel lijkt de vicieuze cirkel te worden doorbroken.

Thans worden wij met plechtigen ernst tot bezinning gemaand, en wordt in een pakkende leuze vorm gegeven aan verzetsdrang, die op den bodem van ons aller ziel onbewust moet hebben gesluimerd: oorlog aan den oorlog.

Batavia gordt het zwaard thans aan. Zal beginnen zich — dat is elementair — de vraag te stellen, hoe het ten opzichte van het veelzijdig oorlogsprobleem staat. En vervolgens zich afvragen, welke de oorzaken zijn, waaraan de oorlog zijn ontembare kracht ontleent en die hem een onverbiddelijke macht over de menschheid geven.

Wat dan?

En als — en daaraan wage niemand 't bij voorbaat te twifelen — die vragen behoorlijk onder de loupe genomen en afdoend beantwoord zijn, wat dan?

Tja, wat dan?

Het is onder alle omstandigheden goed en nuttig zich te bezinnen. Ook al hebben wij voorloopig geen dadelijke bemoeienis met het geval, en zenden wij met groote regelmaat schietgebedjes ten hemel, dat het ook ditmaal weer onze deur zal voorbijgaan en wij er met geen andere kleerscheuren dan wat economische narigheid zullen afkomen, blijft het goed en nuttig zich te bezinnen.

Er wordt alevel in Batavia niet overmatig bezonnen, veel meer verzonnen, en het moet even uit de pen, dat het stellen van paal en perk dáaraan *an sich* voor menschen van goeden wille, die geestelijke en morele herbewapening in hun vaandel hebben geschreven, als primair doel geen kwaad figuur zou maken. En hun de handen vol zou geven.

Geesel der barbarie.

Deze beschaving rijgt ter kimme, in vlamme letters staat het aan den wand

geschreven, wij weten het en weten, dat de wereld wellicht op het punt staat om in eeuwen van heillooze vernieling te verzinken. Men realiseert het vruchteloze om het voortwoekerend bederf een halt toe te roepen; de ontbindende krachten, men weet niet door wie of wat ontketend, tarten ieder menschelijk verzet. Het waarom ontgaat ons; de geschiedenis leert, dat op tijdperken, waarin de cultuur een hoogtepunt bereikte, wiskunstig zeker een neergang volgde.

Wijst deze regelmaat op een telkens zich herhalende plichtvergetenheid der menschheid? Bleef men in gebreke zich geestelijk en moreel te herbewapenen en werd men daarvoor afgestraft met den geesel der barbarie?

Wij weten het niet, gevoelen niettemin geen behoefte dit simplistisch verband als verklaring te aanvaarden. Onwillekeurig gaan dan de gedachten uit naar hetgeen Plato in zijn ethica leeraarde: dat de mensch onafgebroken voortbouwt aan de volmaking van het goede.

Bezinning en zelfinkeer.

Deze gulden regel moge dan tijdelijk op den achtergrond geraakt en de zon achter het dreigend zwerk verdwenen zijn, gelukkig is dan thans te Batavia begrepen, dat alleen van bezinning en zelfinkeer redding kan worden verwacht en het louteringsproces met het individu dient te beginnen, straf ingezet van onderop.

Zoo aanstonds zal een uitgelezen schare mannen van goeden wille ons komen vertellen, dat het geen ijdele droom is de menschheid weer den opwaartschen gang naar de toppen der beschaving te doen inslaan door de ingeboren agressiviteit af te leggen. Bij Batavia begint de victorie, er is nog hoop voor een afgestompte geslagen menschheid, die ziektoegt onder het onbarmhartig beuken van een onverbiddelijk noodlot.

Rozig perspectief.

In de gewijde omgeving van Maison Versteeg zal het bezielend woord worden vernomen, dat den nieuwen dageraad aankondigt der zelfherziening, zoodat straks nepotisme op een bekende Batavia'sche school verwezen wordt naar het rijk der griezelige nachtmerries. En dit rozig perspectief wordt prettig gesublimeerd, wanneer de vermaning tot „leven en laten leven” tezamen met de bereidwilligheid om barmhartigheid tegenover den medemens te betrachten, zich uitkristalliseeren tot verder afzien van patentbeschermings-acrobatiek, zoodat mr. Van der Tas en zijn draadloze vrienden van de BORANI weer wat ruimer kunnen ademhalen.

Zelfs lijkt de mogelijkheid niet uitgesloten, dat een zelfaanklacht, een berouwvol gestameld „mea culpa” wordt gekoppeld aan een positieve bijdrage tot het toekomstig heil der menschheid door de erkenning, dat aan de staatsruif plaats is ook voor anderen en dat, nu de levensvlam der Indische staatsfinanciën laag brandt, aan accumulatie-techniek een eind dient te komen.

Tot navolging.

Men kan op z'n vijf vingers natellen, dat zulke schoone voorbeelden — die, zien wij juist, nog wel met enkele kunnen worden aangevuld, — tot navolging zullen strekken, en de inzet van de actie tegen het oorlogsmoester van uitzonderlijke forschheid belooft te worden.

De voorspelling lijkt dan ook alerminst gewaagd, dat de ontembare kracht van den oorlog te Batavia, dezen laatsten maar niet geringsten voorpost der beschaving, een even ontembaar verzet zal ontketenen, dat met niet te stuiten élan om zich heen zal grijpen en het oorlogsgeweld straks met lamheid zal slaan.

Tot heil van het huidige en van de komende geslachten.

ON DIT.

DIENST GARNIZOENSARTSEN.

De dienst der garnizoens-artsen op Zondag, 12 November a.s. is als volgt geregeld:

De garnizoens-arts F. M. Vonk is niet te consulteren.

De officier van gezondheid 2e kl. A. F. In 't Veld is belast met den algemeenen dienst te Weltevreden.

De officier van gezondheid 1e kl. S. F. W. van Hasselt is belast met den algemeenen dienst te Meester-Cornelis.

Bovenstaand geldt van Zaterdag 11 Nov. van 12 uur 'smiddags tot en met Maandag 13 Nov. 6 uur v.m.

Agenda Batavia.

Vrijdag, 10 Nov. 1939.

Bioscopen:

Astoria: „Een listige Tante”, 7.15 en 9.45 uur.

Capitol Theater: „t Sal waerachtig wel gaan!”, 7.15 en 9.45 uur.

Cinema Palace: „Broadway Serenade”, 7.15 en 9.45 uur.

Deca Park: „Broadway Serenade”, 7.15 en 9.45 uur.

Globe Theater: „Café Society”, 7.15 en 9.45 uur.

Rex Theater: „East side of Heaven”, 7.15 en 9.45 uur.

Maxim: „Queen Christina”.

Centrale Bioscoop: „Dark Rapture”, 7.15 en 9.45 uur.

West-Java.

Buitenzorg.

(Van onzen correspondent).

HOOG BEZOEK.

Mevrouw Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, vergezeld door een der freules en freule Van Loon, heeft gistermorgen een bezoek gebracht aan de stichting „Jeugdlandbouw”. Zij werden ontvangen door dr. P. van Hulstijn en den heer G. D. E. Braches, leider van deze instelling.

Dr. Van Hulstijn heeft een exposé gegeven van het werk, en op welke wijze een en ander is georganiseerd. Zoo werd ook geconferend met „den raad der ouderen”, uit leerlingen samengesteld. Er werd een demonstratie gegeven van den veldarbeid. Om 12 uur werd de terugtocht aanvaard.

GEMEENTERAAD.

Het Hoofdstembureau heeft in de openbare vergadering verkozen verklaard, in de vacature van den heer The Kian Boen, den heer Tjoe Kwat Boen, wijkmeester.

AFSCHEIDSFEST.

In de „Gedoeng Persaudaraan” zal Vrijdagavond, 10 November, om 9 uur, een afscheidsfeest worden gehouden voor den naar Makassar overgeplaatsten heer P. A. de Queljoe.

WINST EN CONSUMPTIE.

Vrijdagavond 10 November zal de Bankvereniging „Satia Oetomo” ten huize van mr. Samsoedin, een ledenvergadering houden. Den aandeelhouders wordt van de verkregen winst eenige consumptie aangeboden.

OPLICHTERIJ.

Een zekere Lie Kok Boen uit Soekaboemi ging in Buitenzorg voor een school te Soekaboemi met een lijst rond om gelden in te zamelen. Bij die school echter is deze sijnjeur niet bekend, zoodat hij voor oplichterij is aangehouden. Tevens heeft hij en passant bij een bezoek aan een der huizen op Pabaton van een schrijftafel een vulpenhouder meegenomen. Den penhouder, t.w.v. f. 20, beweerde hij van een opkooper voor f. 0.60 te hebben gekocht!

REGENTSCHAPSRAAD.

Donderdag, 16 November a.s., 9 uur v.m., zal de Regentschapsraad vergaderen. Op de agenda zijn een 16 punten vermeld, o.a. toelating van nieuwe leden, n.l. de heeren Hardjasoetisna, R. H. Mansoor, M. H. Soelaeiman, M. C. Voorn, R. Moh. Sanoesi en mr. A. J. d'Ailly; benoeming van een Geëmmiteerde-lid in de vacature van J. C. de Klerk. Voorts zijn aan de orde gesteld:

Wijziging Hondenbelastingverordening, Regentschapsbouwverordening, nieuwe Regentschapsvoertuigenbelasting, Malariaverordening, Wijziging Ambtenarenverordening, vaststelling Vervolgscholen-reglement, Wijziging Regentschapsdomeinverordening, Instelling van een tweeden cursus volksonderwijzers te Leuwiliang, vaststelling Verordening op de Inlandische Gemeentecredietinstellingen in het Regentschap Buitenzorg, Goedkeuring wijziging Armenzorgverordening.

AGENDA.

Maxim-Theater: „The Sun Never Sets”.

Centraal-Bioscoop: „Kidnapped”.

Dorcaskamer Prot. Kerk om 8 uur n.m. Lezing van ds. Locher uit Koepang over het Zendingswerk op Timor en omgeving.

Bandoeng.

(Van onzen correspondent)

BRUTALE RAMPOKPARTIJ.

Met goloks sloegen inbrekers er op los.

Woensdagavond heeft een brutale inbraak plaats gehad in een Chineeschen toko in kampong Batoeroeh, ten Zuiden van Lembang in het onderdistrict van denzelfden naam, welke veel gelijkt op een rampokpartij, zooals die vroeger wel eens plaats vond en men thans nog vindt in de djahatstreek rond Batavia.

De daders, het waren er twee, hebben, toen zij door den eigenaar betrappt werden, er met den golok op los geslagen en den tokohouder en zijn vrouw leelijk verwondingen toegebracht.

De zaak heeft zich als volgt toegedragen:

Het was tegen drie uur in den nacht, toen de tokohouder, die achter den winkel sliep, wakker werd door gestommel, dat hij in den toko hoorde.

Hij vermoedde natuurlijk onraad, vooral toen hij meende, dat men daarbinnen bezig was om barang weg te slepen. Hij wakte zijn vrouw en met hun beiden liepen zij den winkel binnen.

Tot hun grooten schrik, zagen zij daar twee mannen bezig om verschillende goederen bij elkaar te pakken.

Op heeterdaad betrappt en in de war gebracht door het hulpgeroep van het echtpaar, vielen de onverlaten den man en vrouw aan.

Met een paar flinke houwen, die raak waren, maakten zij den Chinees en zijn vrouw onschadelijk, waarna zij de vlucht namen, niet zonder medeneming van wat zij in de haast konden wegpakken.

Het duurde een poos, voordat er hulp kwam opdagen en de veldpolitie gewaarschuwd werd. De verwondingen van den tokohouder Tan Pak Kian en diens vrouw waren zoodanig, dat men het noodig oordeelde hen naar het Juliana-ziekenhuis te transporteren, waar zij verbonden werden en thans nog verblijven.

De vrouw is er erg aan toe; op verschillende plaatsen op lichaam en gelaat heeft zij houwen gekregen, terwijl de man een flinken slag op het voorhoofd bekwaam.

De veldpolitie stelde onmiddellijk een onderzoek in, waaruit bleek, dat de rampokkers door de achterdeur den winkel binnengeslopen waren. Er zijn behalve de onsamenvangende verklaringen van den tokohouder en diens vrouw, nog enkele aanwijzingen, waardoor de politie een spoor zal kunnen volgen, o.a. de scheede van een der goloks, waarmede de inbrekers er op los geslagen hadden.

Dicht in de buurt van den toko vond men later een pak, inhoudende 200 meter stof, afkomstig van de inbraak.

DE DIEVENTIJD.

Vele en belangrijke diefstallen.

Woensdagavond hebben dieven een goede slag geslagen; een paar diefstallen hebben de lange reeks van de afgelopen dagen weer vergroot.

Zoo werden bij mej. M. P. 38 japonnen gestolen, maar de politie heeft daarvoor in de plaats gevonden de vingerafdrukken van den vermoedelijken dader.

Een andere „big hit" was uit den onafgesloten bagagewagen van den eersten „vlugge vier" op het stationsemplement, waar verschillende goederen ter waarde van f 350 werden gestolen.

Ook aan den Boengsoeweg werd ingebroken in een afgesloten slaapkamer.

Het allerergste geval is echter gebeurd bij Toko Bombay, waar dieven zijn ingeslopen, na eerst over den achtermuur en toen door een raam te zijn geklommen. Het geldkistje werd spoedig gevonden en opgebroken en daaruit de geheele inhoud weggenomen: inderdaad een goede buit aan papiergeld en wat zilver werd gerast: f 930.74.

Soekaboemi.

(Van onzen correspondent).

INSTALLATIE BURGEMEESTER.

De installatie van den nieuwen burgemeester, m. r. W. J. P. h. v. a. n. W. a. n. i. n. g., zal plaats hebben op Vrijdag, 10 November a.s. des avonds om 7.15, in een openbare vergadering van den Stads Gemeenteraad, welke gehouden zal worden in de raadzaal van het Gemeentehuis.

Daarna heeft om kwart over acht een openbare receptie plaats, te houden door den juist in functie getreden nieuwen raadsvoorzitter en mevr. Van Wanang-de Savornin Lohman.

Een Benoemingskwesitie.

Welke Beslissing zal de Regeering thans nemen?

MEN HAD ZOO'N HAAST.

De bekende benoemingskwesitie, welke zich in de gemeente Soekaboemi heeft voorgedaan, zal thans aan het oordeel van de Regeering worden onderworpen, aangezien de Europeesche wethouder, de heer J. Th. Poelman, zich met een uitvoerig rekest, vergezeld van de noodige bijlagen, tot den Gouverneur-Generaal gewend heeft met het verzoek, het desbetreffende besluit van het College van B. en W. te Soekaboemi, houdende benoeming van een controleur in tijdelijken dienst, te vernietigen, als zijnde dit besluit althans in strijd met de Bezoldigingsverordening van de stadsgemeente Soekaboemi en daarmede met het algemeen belang.

De voorgeschiedenis.

Het belang van deze zaak gaat boven de enge begrenzing van het plaatselijk geval op zichzelf uit, en daarom zien wij de beslissing van de Regeering met belangstelling tegemoet.

Men weet, dat aan deze aangelegenheid een voorgeschiedenis verbonden is.

De Regeering oordeelde het op een gegeven oogenblik noodig, het benoemingsrecht van de gemeenteraden over te dragen aan de Colleges van Burgemeester en Wethouders.

Volgens de Regeering zou daardoor op het gebied der personeelsvoorziening een meer zuivere toestand geschapen worden, doordat de benoemingen onttrokken zouden worden aan de gemeenteraden, op welke „politieke invloeden" werkzaam zouden kunnen zijn, en overgebracht naar de dagelijksche besturen der gemeenten, welke als „zuivere werkcolleges" vrij en objectiever tegenover de aanstelling van personeel zouden staan.

Er is over deze aangelegenheid in den Volksraad omstandig van gedachten gewisseld, zonder dat de voor- en tegenstanders van het Regeeringsvoorstel daardoor véél dichter bij elkaar kwamen.

De kaarten op tafel.

Wij wijzen er in dit verband slechts op, dat de Regeering, toen haar de concrete vraag werd gesteld, thans eens te adstrueeren, welk materiaal zij dan wel in handen had, om aan te toonen dat de aanstelling van personeel bij de gemeenteraden zelve niet in goede handen zou zijn, op deze vraag een min of meer ontwijkend antwoord heeft gegeven.

De Regeering liet doorschemeren, dat ze wél over dat materiaal beschikte, doch ze legde de kaarten niet op tafel en onttrok aldus dit, haar materiaal, aan den toets der beschouwing, ontleding en critiek.

Er zij verder nog op gewezen, dat de tegenstanders van de overdracht van dit benoemingsrecht op het College van B. en W. juist met nadruk betoogden, dat, hoe dan ook, de benoeming door den gemeenteraad in het openbaar plaats had. Ze geschiedde als regel in een openbare Raadsvergadering, en van een zich onttrekken aan de openbare controle van publiek en pers, en de eventuele preventieve en repressieve werking dier openbaarheid en controle, was dus geen sprake.

Deze tegenstanders hebben er verder, vergeefs, op gewezen, dat hetgeen de Regeering vreesde van het benoemingsrecht der gemeenteraden, juist te vreezen viel van de overdracht van dat recht naar het „onderonsje", dat een vergadering van een College van B. en W. kan zijn. Deze vergaderingen zijn immers niet openbaar.

Al dit verzet heeft niet mogen baten. De Regeering drukte de overdracht van het benoemingsrecht er door.

De tweede aanstellingseisch.

Daarom is thans deze Soekaboemische benoemingsaffaire van zoo groot en algemeen belang. Er valt o.i. niet aan te twijfelen, dat de benoeming, welke thans is geschied door het College van B. en W. te Soekaboemi, niet zou hebben plaats gehad, indien de gemeenteraad terzake te beslissen had gehad.

Deze zou, daarvan zijn wij overtuigd, stellig den weg gekozen hebben, welke is aangegeven door den Europeeschen wethouder, die thans het besluit van B. en W. voor vernietiging bij den Landvoogd heeft voorgedragen.

Wij zullen ons, hangende de beslissing door de Regeering, van een beschouwing over de mérites van deze affaire onthouden en volstaan met het volledigheidshalve releveren van de feiten, zooals deze uit de ons ter beschikking staande, officiële stukken zijn te putten.

Bij de stadsgemeente Soekaboemi moest een tweede stadsgemeente-controleur aangesteld worden, voor wien volgens de Bezoldigingsverordening-1938 als eischen golden: het bezit van het einddiploma Mulo of een ontwikkeling, welke in de praktijk voor den dienst op één lijn kan worden gesteld, zoodat praktische geschiktheid en ervaring.

Men kon niet wachten.

Om dezen laatsten, imperatief voorgeschreven aanstellingseisch nu gaat het.

Conform het Regeeringsrondschrijven van 4 Augustus 1938 werd de tusschenkomst van de Arbeidsbeurs te Soekaboemi ingeroepen.

In de vergadering van 27 September stelde de Europeesche wethouder voor, met de aanstelling te wachten op den nieuwen burgemeester. Diens benoeming zou niet lang meer op zich laten wachten (ze kwam ook inderdaad korten tijd nadien af), de nieuwe burgemeester zou met den tweeden controleur moeten werken; uit deferentie en om redenen van praktischen aard stelde de Europeesche wethouder dus voor, nog even met de aanstelling te wachten. Zóó'n haast had de zaak toch niet; de gemeente zou er heusch niet door vergaan.

De plv. burgemeester en de Inheemsche wethouder oordeelden het niet noodig, te wachten op den nieuwen burgemeester. Zij konden zich wél vereenigen met het voorstel van den Europeeschen wethouder, eerst het advies in te winnen van den gemeente-veearts, die nauw met den gemeentelijken controledienst samenwerkte, zoodat van den eersten gemeente-controleur.

Dat waren dan dus de beide deskundigen, vrij van „politieke invloeden", over wie de Regeering het bij de verdediging van haar voorstel inzake de overdracht van het benoemingsrecht wel eens gehad heeft.

Advies der deskundigen.

Welnu, deze beide deskundigen kwamen in hun rapport aan het dagelijksch bestuur der gemeente tot de conclusie, dat geen der opgeroepen sollicitanten voor een benoeming in aanmerking kon worden gebracht. Zij voldeden wél aan den schoolschen ontwikkelingsseich, doch niet aan den tweeden eisch: dien van praktische geschiktheid en ervaring.

Aldus werd voorgesteld, verder te zoeken naar iemand, die wél aan de imperatief voorgeschreven aanstellingseischen voldeed. Dat was zeer wel mogelijk: men kent in tal van andere gemeenten het instituut van dergelijke controleurs, en uit dit corps zou dus zeer wel iemand in dienst der gemeente Soekaboemi kunnen willen overgaan.

De plv. burgemeester en de Inheemsche wethouder wenschten niet in te gaan op de suggestie hunner adviseerende ambtenaren (welke suggestie warm werd ondersteund door den Europeeschen wethouder), om via een advertentie in de dagbladen alsnog gegadigden op de vrije markt op te roepen.

Plus een verhooging.

Zij vonden althans één der kandidaten wél geschikt, en aldus benoemden zij met algemeene stemmen (want de Europeesche wethouder had inmiddels de vergadering van B. en W. verlaten) een Inheemsch onderwijzer bij de Gouvernements H. I. S. te Soekaboemi, op een aanvangsbezoldiging van f 95, zijnde zelfs f 15 meer dan de normale aanvangswedde, aan de betrekking verbonden.

De benoeming heeft dus plaats gehad, met ingang van 31 October j.l., hetgeen ook geheel in de lijn ligt. Er was immers haast bij. Zóóveel haast, dat niet gewacht kon worden op den nieuwen, inmiddels benoemden burgemeester; evenmin op het vinden van kandidaten, die wél geheel zouden voldoen aan de imperatieve aanstellingseischen, genoemd in de Soekaboemische Bezoldigingsverordening-1938.

Wij wachten thans met belangstelling de beslissing van de Regeering af.

NIEUW GEMEENTERAADSLED.

Tot lid van den Stads Gemeenteraad te Soekaboemi werd door den Gouverneur van West-Java benoemd de heer H. Toebe, hoofd-onderwijzer aan de Christelijke Openbare Emma-school. De heer Toebe heeft de benoeming aanvaard.

Midden-Java.

Djokja.

(Van onzen correspondent.)

DE POESAKA-KRIS

De legende van Praboe Soedistiro.

Wijlen Z. H. de Sultan overhandigde kort voor zijn dood de poesaka kris Kjahi Ageng Kopek aan G. R. M. Dorodjatoen, daarmede den wensch tot uiting brengend, dat G. R. M. Dorodjatoen eens in de waardigheid van zijn vorstelijken vader zou treden.

De Kjahi Ageng Kopek behoort tot de waardevolste wapens van het Jogjasche Vorstenhuis.

Deze kris moet behoord hebben aan Praboe Soedistiro (ook wel Praboe Darmokoesoemo genoemd), den Hidoeforst van het rijk Ngamarto en oudste broer der Pendawa's.

Maar behalve deze kris bezat hij ook de „Soerat Klimosodo", waarvan hij den inhoud echter niet kon ontcijferen. Hij zwierf over Java op zoek naar iemand die in staat zou zijn hem deze „Soerat" te verklaren en op een dezer tochten ontmoette hij Soenan Kalidjogo, een der acht Islampredikers, wien hij verzocht den tekst van de Soerat Klimosodo te vertalen en als belooning bood hij de kris ten geschenke aan, een handeling welke tot uitdrukking wordt gebracht met „mengko pèken" en vanaf dien tijd wordt de kris Kopek genoemd.

Soenan Kalidjogo eischte voor de vertaling behalve de kris ook dat Praboe Soedistiro tot den Islam zou overgaan en dat is dan ook geschied.

De kris kwam achtereenvolgens in bezit van de vorsten van Demak, daarna van Padjang en tenslotte in die van het Mataramsche Huis. Bij de splitsing van het Rijk ging de kris over in bezit van den eersten Sultan van Jogja en behoort sindsdien tot de voornaamste waardigheidsstukken van den vorst.

De kris wordt alleen door den Sultan gedragen bij de plechtigheid van de Garebeg Moelod-Dal, dus éénmaal in de acht jaar en bij het bezoek aan, of ontvangst van den Gouverneur-Generaal wanneer de Sultan gekleed is in Pradjeroetan-costuum.

Een andere kris met historische waarde is de Kjahi Djogo Pitoero, de kris welke behoort tot de poesaka's van den kroonprins.

Deze kris zou gevonden zijn op de helling van den Sindoro en door den vinder ten geschenke zijn gegeven aan den eersten Sultan van Jogja. Nu wil het toeval dat de kroonprins, de latere Sultan II, geboren werd op de helling van den Sindoro en als kroonprins droeg hij dan ook den naam van R. M. Sindoro.

Het is aannemelijk dat tusschen het vinden van de kris op den Sindoro en de latere geboorte van den kroonprins op de helling van dezen berg verband werd gezocht en Sultan I schonk dan ook deze kris aan R. M. Sindoro en van dien tijd is de kris steeds in het bezit geweest van den troonopvolger.

Salatiga.

GEMEENTERAADSVERKIEZING.

Om een I. E. V.-zetel.

Tot lid van den stadsgemeenteraad van Salatiga werd door het stembureau verkozen verklaard de heer J. H. Doeve, sectie-opzichter bij den provincialen waterstaatsdienst afdeling „Serang" te Salatiga. De heer Doeve komt in de plaats van den heer G. A. Calicher, administrateur bij de Algemeene Volkscredietbank, die naar Modjokerto werd overgeplaatst en neemt als zoodanig zitting voor het I. E. V.

Solo.

JAMBOREE.

Te Solo werd een vergadering gehouden van de Perkemahan Kepandoean Indonesia of kortweg „Perkino", die voornemens is binnenkort een jamboree te organiseren van alle Inheemsche padvindersverenigingen.

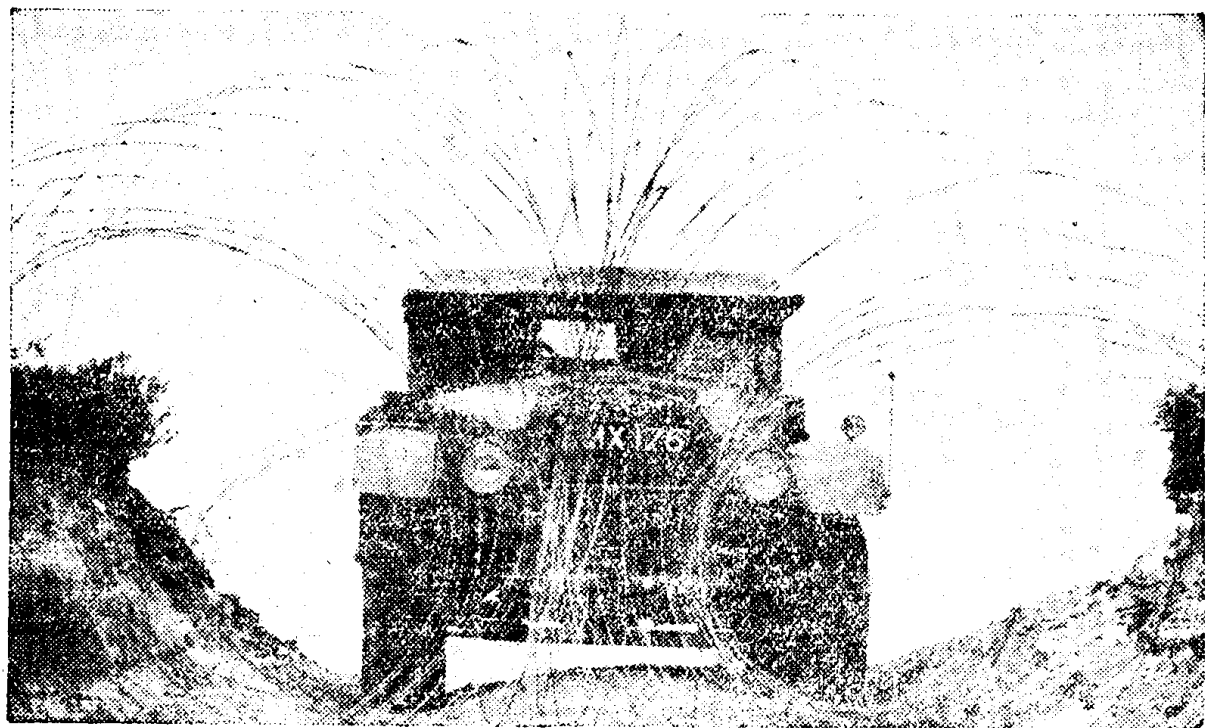
Op deze bijeenkomst werd de samenstelling van het bestuur bekend gemaakt. Beschermheeren zijn: Z. H. de Soesoeoenan Pakoe Boewono X en Z. H. de Mangkoe Nagoro; eereleden: B. K. P. H. Poerbodagoro, K. P. H. Soerjosoemarno en I. J. Kasimo (Volksraadslid). Eere-voorzitter is R. Soekardjo Wirjopranoto (Volksraadslid).

Adviseurs: R. M. T. Darmoro Soerjodarmodjo. Bestuur: Samto, voorzitter; Hadisoenarto en Soetrasno, secretarissen; Soekidjo, penningmeester; Sarsadi, Soekamha, Badjoeri, benevens vertegenwoordigers van K. M. I., K. R. I. en Alwatony, commissarissen.

Tusschen Westwal en Maginotlinie.

(Van een correspondent te Parijs).

Zullen de twee beste legers hun krachten meten?

Valstrikken aan het front. — Vrachtauto's en andere wagens op het oorlogsterrein loopen het risico, eens in een van de verraderlijke „draad-vellen" terecht te komen, die hier in menigte te vinden zijn. Onontwaaibaar sluiten de draden zich om het voertuig, dat in die omstandigheden reddeloos verloren is.

NIEMANDSLAND DE ARENA.

Parijs, 30 October 1939.

Honderden kilometers ver strekken zich aan weerszijden van den Rijn de verdedigingslijnen uit, opgericht door twee volkeren ter bescherming van hun „levensruimte".

Hier en daar naderen zij elkaar zó dicht, dat de tegenstanders elkander met het bloote oog kunnen waarnemen; op andere plaatsen echter liggen zij zoover van elkaar verwijderd, dat een gewerschot nauwelijks doel kan treffen. Doch overal ligt tusschen de beide linies een smallere of bredere strook lands: Niemandsland.

Niemandsland is de arena, waarin leiders en manschappen kunnen toonen, wat zij waard zijn. Men behoeft slechts de annalen van den vorigen oorlog op te slaan, om talloze tragediën en heldenfeiten te vinden, die zich in Niemandsland hebben afgespeeld.

IN HET NACHTELIJK DUISTER.

In het nachtelijk duister doorkruisten de tegenstanders sluipend en kruipend de troosteloze ruimte, om nuttige inlichtingen te verzamelen en elkaar afbreuk te doen. Dit herhaalt zich thans aan het Westfront, zij het op minder uitgebreide schaal. In het grootste deel van het Westelijk Niemandsland heerscht rust; men kan er zich bijna in vredestdad wanen.

Eerst in het Noordelijk deel, waar de Westwal over de bergen en door de dalen van Pfalz en Saarland loopt, gaat het levendiger toe. Daar hebben zich de eerste schermutselingen afgespeeld, waarvan de officieele communiqués der oorlogvoerenden gewaagden. Hier stootten de vijandelijke troepen op elkaar, hier werden de eerste verliezen in dezen oorlog geleden en de eerste gevangenen gemaakt.

Een correspondent wijdt hiernaast een beschouwing aan Niemandsland, de arena tusschen Westwal en Maginotlinie, waarin de twee beste legers hun krachten zullen meten. Volgens schrijver vormt dit Niemandsland een afzonderlijk hoofdstuk in de moderne oorlogstactiek.

Het gelukte den Franschen, zich tusschen Luxemburg en Saarlautern, Zuidwestelijk en ten Zuidoosten van Saarbrücken, zich hier en daar te nestelen in een dorp, een bosch, dat zij bij latere Duitse tegenaanvallen weder moesten prijsgeven.

DE BESTE LEGEREN.

Er bestaat een enorm verschil tusschen hetgeen zich tusschen Westwal en Maginotlinie afspeelt en de een tijdelijk karakter dragende loopgraafstellingen in den wereldoorlog. Over het algemeen genomen liepen deze laatste in zeer ongelijke lijnen. Zij werden haastig aangelegd op de punten, waar de laatste aanvallen waren doodgelopen, om daarna geleidelijk te worden geconsolideerd.

Men had geen tijd en gelegenheid, om zich er van te vergewissen, of de positie geschikt gelegen was, om zich er in te kunnen handhaven. Slechts in het alleruiterste geval, noodgedwongen en met tegenzin, ging men er toe over, om zich eenigszins terug te trekken, teneinde meer achterwaarts een gunstiger stelling in te nemen. Men ging er, om zeer begrijpelijke redenen, ongaarne toe over, een deel van het vaak ten koste van bloedige offers bezette terrein weder prijs te geven. Toch was men hiertoe soms gedwongen; dit waren de gevallen van force majeure.

De vijand was dan maar al te zeer geneigd, om deze achterwaartsche beweging van zijn tegenstander voor te stellen als een succes zijner zijds. Voor den buitenstaander is het zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk, de tactiek te begrijpen, welke aan een dergelijke manoeuvre ten grondslag ligt.

ALLES VOORUIT BEREKEND.

Daaraan is het ook toe te schrijven, dat de aanvallen en tegenaanvallen in Niemandsland tusschen Maginotlinie en Westwal voor den niet-deskundige een ondoordringbaar mysterie vormen. Dit zijn bewegingen, die de generale staven aan beide zijden hebben voorzien en die zich voltrekken volgens vooruit met bijna onfeilbare zekerheid berekende plannen.

In de beide verdedigingslijnen is de grootst mogelijke volmaaktheid bereikt van de tegenwoordige strategie. Hun loop is met de grootste zorgvuldigheid uitgestippeld. Zij zijn aangelegd op plaatsen, waar de strategische, tactische en technische factoren het gunstigst zijn, waar de kracht der verdedigingswapenen en -werken zich het best kan ontplooiën.

De landstrook, welke zich uitstrekt tusschen Maginotlinie en Westwal, bevindt zich daar maar niet toevallig. Het vervult niet meer de eigenlijke rol van Niemandsland, zooals in den wereldoorlog, doch een voor-terrein, dat een roeping heeft te vervullen, dat door de verdedigingslinie wordt beheerscht, zooals in vroeger tijden de bezetting van een vesting het glacis, als buitenste verdedigingslinie, beheerschte.

Als zoodanig moet men thans het Niemandsland in het Westen beschouwen. Dit is een Niemandsland, waarom bloediger en hardnekkiger zal worden gestreden, dan om welk ander terrein ook in den wereldoorlog.

EEN „TORPEDONET".

De strijd op het voor-terrein behoort tot de moeilijkste vraagstukken der tactiek. Deze strijd stelt de zwaarste eischen aan den scherpsinzenden blik van het oppercommando, zoowel als aan de moraal en het uithoudingsvermogen van de troepen, die er aan deelnemen.

Langzamerhand heeft men zich in militaire kringen verzoend met de voorstelling van het voor-terrein als een beschermende sluier, welke de voornaamste verdedigingswerken omhult, als een schild, dat zich daarvoor uitspreidt en waarachter de bezetting — zoolang het nog slechts schermutselingen betreft — haar krachten kan sparen voor het uur van den beslissenden slag, als een torpedonet, dat de eerste stooten van den vijand opvangt.

Niemandsland heeft thans zijn plaats in de moderne oorlogstactiek, waarin het een afzonderlijk hoofdstuk vormt.

IETS OVER PADEREWSKI.

In Engeland zijn de mémoires van Paderewski verschenen. Iedereen weet natuurlijk, dat Paderewski de vermaarde Poolse pianist is, die ook een tijdlang president van Polen is geweest en dien men onlangs nog heeft aangezocht voor het presidentschap, hetgeen hij met het oog op zijn hoogen leeftijd en niet al te beste gezondheid geweigerd heeft.

Paderewski verhaalt, hoe hij vroeger aan twee gebreken heeft geleden. Hij kon de s niet goed uitspreken en hij trok tijdens het spelen gezichten. „Van het eerste, de slechte uitspraak, kwam ik practisch gesproken af.

Ik deed het niet zooals Demosthenes met kleine kiezelsteentjes in mijn mond, doch met andere middelen. Maar met dat gezichtentrekken ging het niet zoo gemakkelijk. Pas toen ik later Richard Strauss ontmoette, leerde ik uit zijn voorbeeld, want hij trok nog veel erger gezichten dan ik."

Sport en Spel.

TENNIS

B. T. A.-KAMPIOENSCHAPPEN.

Zooals reeds aangekondigd, zullen ook dit jaar de B. T. A. Kampioenschapswedstrijden verspeeld worden op het B. T. A. banencomplex (Compagnieweg) l.w.:

1. het Chineesche Kampioenschap van Batavia.
2. het reserve eerste klasse-Kampioenschap.
3. de 2e- en 3e klasse Kampioenschappen.
4. het B. T. A. Dames Kampioenschap.
5. het Junioren Kampioenschap van Batavia.

De eerste vier wedstrijden staan uitsluitend open voor B. T. A.-leden, terwijl voor de Junioren Kampioenschappen iedere jongen of meisje tot den leeftijd van maximum 20 jaar zich kan laten inschrijven.

B. T. A. Kampioenschap (bekerhouder vorig jaar: Liem Yoe Djem).

Inleggeld: Single f 1.50 Double f 1.—

Reserve Eerste klasse Kampioenschap.

Inleggeld: Single f 1.— Double f 0.75 per persoon.

Kampioenschap 2e- en 3e klasse.

(Heeren) Inleggeld: Single f 0.75 Double f 0.50 per persoon.

B. T. A. Dames Kampioenschap.

Inleggeld: Single f 0.75 Double f 0.50 per persoon.

Deze wedstrijden worden gehouden vanaf Zaterdag 18 November tot en met 26 November 1939.

De inschrijvingen sluiten op Dinsdag 14 November 1939 (laatste postbestelling).

Voor de 2e- en 3e klasse kampioenschappen worden ballen gebruikt, waarmee pas één partij in de andere tournooiën is gespeeld!

Junioren Kampioenschap.

Zooals reeds gedurende drie achtereenvolgende jaren met succes reeds geschied, zullen deze Junioren Kampioenschappen dit jaar wederom verspeeld worden onder auspiciën van de B. T. A.

Waar dit tournooi opengesteld is voor jongelieden tot de maximum leeftijd van 20 jaar verwachten wij een groote opkomst van de Bataviaasche tennisminnende jeugd.

Het inleggeld is gesteld op f 0.75 voor de single en f 0.50 per persoon voor de double.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat men ook zijn geboortedatum en de school welke men eventueel nog bezoekt bij de inschrijving opgeeft!!!

Deze wedstrijden worden verspeeld vanaf 26 November tot 3 December 1939. Alle deelnemers dienen op Zondag 26 November om 8 u. v.m. op de baan aanwezig te zijn! De inschrijvingen sluiten op Zondag 19 November 1939.

Deelnemers (sters), zoowel aan den hiervoren genoemde B. T. A. kampioenschappen als aan het Junior kampioenschap, die niet uitdrukkelijk en precies op het inschrijvingsformulier hebben vermeld dat ze op bepaalde (mid-week) dagen en uren niet beschikbaar zijn, worden geacht ten allen tijde in staat te zijn hun partijen te spelen!

Inschrijvingsformulieren zijn verkrijgbaar bij den heer G. G. Severien, Senen 32 en dienen bij hem te worden ingezonden.

Wij wekken de „spes patriae" van Batavia op zoo veel mogelijk aan deze wedstrijden deel te nemen!

Bloemenhandel &
Orchideën kwekerij
„FUCHSIA"
TEL. WL 3908
Eigen kwekerij
Billijke prijzen

EEN JADE-GESCHENK.

is er een van blijvende waarde.
Denkt ook U hieraan bij den aankoop van Kerstgeschenken.

Onze Jade-collectie is zeer uitgebreid en bevat de navolgende stukken: RINGEN.

OORHANGERS.

ARMBANDEN.

BROCHES.

HANGERS.

ENZ. ENZ.

Alles vervaardigd van echte BURMA-JADE, Lapis Lasuli, Topaas, Bloedkoraal, Amethyst, groote collectie Chineesch Antiek.

LEE CHEONG & Co. RIJSWIJKSTRAAT 32 WELTEVREDEN

WEESKAMERVENDUTIES

Op Zaterdag 11. Woensdag 15 en Vrijdag 17 November a s des v.m. 9.30 uur in het pand gelegen Mampangweg No. 54 (hoek Mampangweg Serangweg) Bat. C. van een groote partij **PROVISIEN EN DRANKEN** (teveel om te specificeren) Behoorende tot den faillieten boedel van Jong Tjhoeng Tjhim merk Toko Serang. Te bezichtigen des ochtends vóór de venduties. De Weeskamer.

OUD MEUBILAIR

past niet in Uw woning.

Koopt nieuwe modellen tegen lage prijzen bij

N. V. HAMACO'S

Meub. Industrie, Petjoenganweg 35

195 V

LAATSTE NIEUWS

BELGIË

NEUTRALITEITS-SCHENDING

Londen, 9 November: In België heeft men bewijzen in handen dat de neutraliteit van het land geschonden is door vliegtuigen welke noch van Engelse noch van Fransche oorsprong waren.

In Holland heeft men weer nieuwe gedeelten van het land onder water gezet in de nabijheid van de Hollandsch-Duitsch grens.

In België zijn voorts opnieuw manschappen van de reserves onder de wapenen geroepen.

HET KABINET BIJEN

Brussel, 9 November: Het Belgische kabinet zou vanmiddag bijeenkomen.

Nog steeds is hier geen antwoord ontvangen op het protest te Berlijn tegen het schenden van de Belgische neutraliteit door Duitsche vliegtuigen.

Officieel werd vandaag te Brussel bekend gemaakt dat wederom buitenlandsche vliegtuigen de neutraliteit van het land hadden geschonden. Deze vliegtuigen werden gezien boven het Zuid-oostelijke gedeelte van België.

ENGELAND.

DE GEZONKEN DIJKBOOT

Londen, 9 Nov.: De admiraliteit deelde mede dat de door een toevallige ontplofing gezonken onderzeëer de „Oxley” was.

Het was een boot van 1300 ton welke in 1926 voor de Australische marine gebouwd werd en vijf jaar later aan de Engelsche vloot werd afgestaan. Bij het vergaan van de onderzeëer kwamen 53 personen om het leven.

HOUTGAS

Londen, 9 November: De Britsche regering heeft aangeraden om tot de productie van houtgas op groote schaal over te gaan ten gebruike van het aandrijven van de motoren van de vervoersmiddelen.

DE BRANDSTOFFEN-POSITIE

Londen, 9 November: In het Lagerhuis maakte de minister van mijnwezen bekend dat men tot een ruimer gebruik van steenkolen en cokes over mocht gaan daar de brandstoffen-positie van Engeland bevredigend was.

De minister voegde hier echter aan toe dat deze toestand zeer snel zou kunnen veranderen.

DUITSCHLAND.

DE SOLDATEN UIT POLEN

Londen, 9 November: Volgens berichten uit neutrale bron zijn alle soldaten in Duitschland welke aan den oorlog tegen Polen hebben deelgenomen en daarna verlof hebben gekregen thans weer opgeroepen om zich bij hun regimenten te voegen.

AUSTRALIË.

DEFENSIE-LEENING

Canberra, 9 November: De leeningscommissie van Australië heeft goedgekeurd dat de Australische regeernig een bedrag van 10 miljoen pond sterling tegen 3½% zal leenen voor de meest dringende defensie-behoefte.

Voorts heeft de Australische regering machtiging gekregen tot het onverwijld aankopen van een aantal goederen, als vleesch, boter en eieren ten behoeve van Engeland.

FRANKRIJK.

DE VOEDSEL-POSITIE

Parijs, 9 November: De Fransche minister van koloniën hield een radio-rede over de voedsel positie van Frankrijk.

De minister verklaarde dat er geen sprake van was dat Frankrijk zou moeten kiezen tusschen boter en kanonnen.

De Fransche regeering had in het laatste jaar meer voorraden aangekocht dan in de vier jaren van den Wereldoorlog.

De minister verklaarde tenslotte nog dat Frankrijk ook thans meer soldaten uit het gebied overzee gemobiliseerd had dan in den oorlog van 1914-1918.

ZUID-AFRIKA.

NAZI-COMLOT

Londen, 9 November: De regering van Zuid-Afrika maakte bekend dat bij het uitbreken van den oorlog een complot van nazi's in Zuid-Afrika ontmaskerd kon worden.

De regeering had bewijzen in handen welke er op wezen dat deze samenwerfdeurs verbanden hadden met leden van den Duitschen gezantschaps-staf in Zuid-Afrika.

De plannen waren om de met de nazi's sympathiseerenden met wapenen uit te rusten en vitale punten te saboteren.

FINLAND.

VREEDZAME OPLOSSING?

Londen, 9 Nov.: De besprekingen te Moskou tusschen Finland en Rusland zullen vandaag hervat worden.

De algemeene opvatting is thans dat een vreedzame oplossing verkregen zal worden.

Volgens een bericht uit Kopenhagen zijn Hitlers „Mein Kampf” en eenige anti-Russische geschriften door de censuur verboden.

Voorts is uit de etalages te Helsingfors alle anti-communistische literatuur verdwenen.

AMERIKA.

DE „CITY OF FLINT”

Londen, 9 November: De „City of Flint” lost te Bergen zijn lading en zal volgens een mededeeling van den kapitein van het schip in balast naar de Vereenigde Staten terugkeeren.

Wij verwachten ook U des Zondags in

BAD HOTEL TJIMELATI

WEST-JAVA'S MOOISTE ZWEMBAD

(80 km. gemakkelijke treinverbinding)

Dir. HOVING
HOTEL DES GALERIES

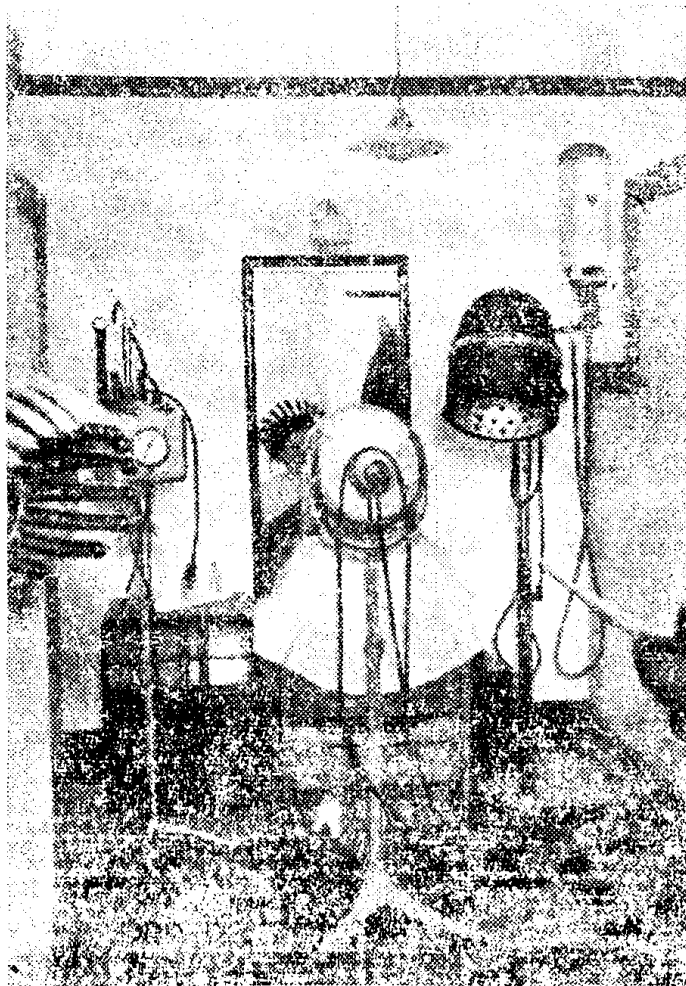
Weissberg
MODES

Noordwijk 353-Batavia C.
Telf. WI. 2322

Palmelaan 1 — Soerabaja
Telf. Z-1023
v/h Maison de Vries

Hoeveel hebt U zich laten laten wegen? Het weer-klimaat is anders voor Uw gezicht en Uw figuur. Vraagt er om: Uw corset is Uw figuur. Wij zijn corsetten-specialiteiten. Komt dus dadelijk bij ons; wij helpen U vakkundig. Voorkomen is gemakkelijker dan genezen.

„Ladies Beauty Parlour”

Een van de keurig ingerichte cabine's van
LADIES BEAUTY PARLOUR
RIJSWIJK 19 —o— BAT.-CENTRUM.

Waar de artistieke Mevr. V. BERKEL den scepter zwaait.

ONDER PANAMEESCHE VLAG

New-York, 9 November: De Standard Oil Company of New-Yersey maakte bekend dat zij reeds 6 van haar tankschepen onder de Panameesche vlag heeft geregistreerd en dat binnenkort nog negen van haar tankschepen zullen volgen.

Zij had hier echter reeds toestemming toe verkregen voordat de neutraliteitswet van kracht werd.

DE PATROUILLE-VAARTUIGEN

Washington, 9 November: Twee torpedo-jagers van de Vereenigde Staten hebben opdracht gekregen om zich bij de neutraliteitspatrouilles in den Atlantischen Oceaan te voegen waardoor het aantal van de patrouille-vaartuigen aan den Oostelijken Atlantischen kust op 80 is gebracht.

VENDUKANTOOR
„FENIKS”

HEDEN KIJKAVOND
MORGEN VENDUTIE
ten huize v.d. WelEdelG. Heer
K. BRENNEISEN

Adj. O.O. Instr.

BERENLAAN 14. Mr. - Corn.

Van een NETTE en KEURIGE

Inb. z.a. KANT. - SL. EETK.

Ameubl., Djati zitjes. SP. -

LEG - DISP. kasten, Westm.

klok, Gordijnen, servies,

glasw. keukengerel, uitgebr.

coll. wandvers., Senking

Gasf. enz. enz.

Brooke's

VROUCHTENDRANKEN

Lemos

Oros

Grapefruit

Half & Half

Zuiver, natuurlijk vruchtensap!

FINANCIEN EN ECONOMIE

Amsterdam: Lager.

Koersen van Wlechart en Geerlings.

(Batavia-Bandoeng).

Slotnoteeringen.

	8 Nov.	9 Nov.
H. V. A.	392	390
A'dam Rubber	199	195
Philips	137	131
Handelsbank	113	110
Kon. Olie	268	262
Unilever	95	94
Factorij	90	86
Kol. Bank	165	161
Scheepv. Unie	112	110
Internatio	168	162
Japanlijn	113	111
N. I. S.	—	54
S. C. S.	19	19
Escompto	70	70
Vorstenlanden	101	98

Na-Call

Batavia, 9 November 1939.

	Slot
Cert. Ned. Han. Mij.	92
Kol. Bank	166 1/4
Philips	138
Vorstenlanden	102 3/4-103
Internatio	168
Scheepv. Unie	115
Japanlijn	114-114 1/4
K. P. M.	189
N. I. Spoor	56 3/4
Deli Spoor	82
Sem. Cher. Tram	19 3/4
Sem. Joana Tram	9 1/4
Kon. Olie	272 3/4
id. @ f 100	277-278
Shell Union	—
U. S. Steel	54 3/4-55
Beth. Steel R. II	65
Gen. Motors	39 1/2-39 3/4
Anaconda C.	26 1/8
Huds. Motor R. II	5
3% I. L. '37 A.	86
id. '37 A. @ f 100	85 1/2
Strooioeden Veem	—
@ f 400	98 1/2
Telaga Patengan	112 1/2

WEER EN WIND

(Op 9 November 1939).

Bericht van Donderdagmiddag 9 November 1939 van het K. M. M.-Observatorium, te Batavia-Centrum.

Batavia	Temperatuur in °C.	Relatieve vochtigheid in %
17 uur	29.8	72
normaal voor		
November op 17 u.	27.9	76
Maximum temperatuur van den dag		
31.9 °C., bereikt te 12.30 uur.		

Gemiddelde dag-maximum voor November 30.4 °C.

Boven Sumatra, West-Java en de Zuidelijke Kleine Soenda-eilanden heerscht betrekkelijk zware bevolking, terwijl het overige gedeelte van Ned.-Indië meest licht bewolkt is.

Bovenwinden: Met uitzondering van Noord-Borneo, waarin boven heel Ned.-Indië zwakke tot matige Oostmoessonwinden. Boven Noord-Borneo waaien daarentegen zwakke Westmoessonwinden.

GEMENGD NIEUWS

SCHOPENHAUER

Artur Schopenhauer was een zonderling mensch. Hij was steeds in zijn gedachten verdiept en hield zich voortdurend bezig met de moeilijkste problemen van het wereldsysteem.

Daarbij gebeurde het dikwijls, dat hij hardop dacht en met heftige gebaren een gesprek met... zichzelf voerde, terwijl hij moederziel alleen aan tafel zat.

Zoo was dit ook weer het geval toen hij een tentoonstelling van schilderijen bezocht.

Hetzij dat een of ander kunstwerk hem in vervoering bracht, hetzij dat hij zijn gedachten hardop de vrije loop liet, in ieder geval liep hij in een zaal heen en weer, luid pratend en heftig gesticulerend.

De zaalwachter keek eenigszins bezorgd naar zijn gebaren en vroeg ten slotte wie hij was. Verstoofd bleef Schopenhauer

voor den man staan: „Ja, wanneer u mij dat eens kon vertellen, zou ik u werkelijk dankbaar zijn!”

HAYDN

Toen Haydn nog jong en onervaren was, schreef hij eens een satirische opera: „De hinkende duivel”.

In enkele dagen had hij de opdracht ten uitvoer gebracht en verheugde zich reeds op 24 ducaten, die zijn opdrachtgever, de Weensche theaterdirecteur Kurtz hem had beloofd. Alleen moest hij dan nog een zee-storm componeeren.

Haydn, hoezeer het dreigende verlies van het honorarium hem ook aan het hart ging, moest de opdracht teruggeven, daar hij nog nooit van zijn leven aan zee was geweest, en heelemaal nog nimmer een zee-storm had meegemaakt, en zich daarvan dus geen indruk kon vormen.

Op voortdurend aandringen van den theaterdirecteur zette hij zich ten slotte toch voor de piano en trachtte, terwijl Kurtz in levendige bewoordingen een zee-storm schilderde, de bijpassende muziek te componeeren.

Het resultaat was maar matig, zoo dat Kurtz het hoofd schudde en sprak: „Geen spoor van een zee-storm te bemerken.”

Woedend liet Haydn toen zijn vingers over de toetsen glijden, van de uiteinden van de piano tot het midden en terug en brak toen met een krachtig accoord plotseling af en wilde zich verwijderen.

Doch Kurtz hield hem tegen en riep verrukt: „Dat was een reuze storm! Dat was het!”

En Haydn moest nogmaals voor de piano gaan zitten en zijn woedende uitbarsting voortzetten. Op deze wijze was het motief voor de storm uit de „Hinkende Duivel” ontdekt en kreeg Haydn zijn honorarium uitbetaald.

HET RUSSISCHE LEVEN

Het eigenlijke leven in Moscou zou in den vreemde nooit bekend kunnen worden wanneer de pers niet af en toe indiscreet zou zijn, hetgeen natuurlijk onmiddellijk zijn weerklink vindt in buitenlandsche bladen. Wij laten hier een typisch feit volgen dat door het blad „De Krokodil” gepubliceerd is in de vorm van een geestige episode.

Een inwoner van Moscou had dringend een paar schoenen noodig, maar daar hij nu eenmaal geen tijd had te „winkelen”, liet hij dit liever aan zijn vrouw over, die hij belastte met de opdracht een bepaald soort schoenen te koopen.

Mevrouw bracht haar middag met niets anders door dan winkels bezoeken om een paar geschikte schoenen te ontdekken en ten slotte zag zij in de laatste winkel een paar, dat weliswaar eenige maten groter was, dan het nummer van haar man, doch hetwelk overigens aan de gestelde eischen voldeed.

Zij kocht ze, maar toen zij buiten kwam en de voorbijgangers de schoenendoos zagen werd zij als het ware bestormd door menschen, die de schoenen bij opbod wilden koopen.

De vrouw, die hij nader inzien wel spijt had de te groote schoenen te hebben gekocht, stemde hierin toe en toen moest eerst iedere waarschijnlijke koper de schoenen passen, doch men kwam tot de conclusie dat de schoenen voor iedereen te groot waren, zoodat men van het verkoopen bij opbod afzag.

Nu wist mevrouw werkelijk niet wat zij met haar schoenen moest doen, want van het mee naar huis nemen was zij allang afgestapt.

Dus liep zij weer de winkel in met het verzoek de schoenen terug te nemen. Wonder boven wonder bleek de winkelier verrukt te zijn over dit verzoek, want zegenpralend zette hij de groote schoenen in zijn vitrine met de aanbeveling, dat hij de grootste schoenen verkocht.

Maar de echtgenoot van de winkellende dame heeft nog steeds geen passende schoenen kunnen vinden, zoodat het er naar uitziet, dat hij na verloop van tijd barvoet zal moeten loopen.

Dit is een blik in het leven van de hoofdstad der Sowjetrepubliek.....

S. O. S.-jes
VAN 5 REGELS
F 1
tel: 1621 Bat.
tel: 3270 Wolt.
tel: 820 Bdg.

S.O.S.=jes

is de naam van onze kleine advertenties, voor onze lezers die iets wenschen te koopen, te verkoopen of te verhuren. Met een minimum aantal van 5 regels is de prijs per annonce en per plaatsing een gulden.

Huis met paviljoen te koop aangeboden BEKASSI WEG OOST 126 Groot voorerf, waardoor rustig gelegen. Vlak bij station Meester Cornelis. Biedingen uit te brengen bij Gijsselman & Steup te Batavia.

Te huur per 1 Febr 1940 Schitterend gelegen pand. (hoek Koningspl. N. - Rijkswijkstr. - Tanah Abang W. No. 2. Zeer geschikt voor kantoor of toko met ruime opslagplaats. Inl. Telf. 887 Wl.

Te koop SINGER trapnaaimach. cab. 5. l. inzinkb. f 77.50 id 1 la. f 46. — handnaaimach. f 32. — Beschikb. gemeub. kamer incl. kost v.a. f 12.50 en f 22. — Cent. stad Inl. Pintoe Besie 3 Bt.-C.

RADIO SERVICE STATION Sawah Besar 34 — Telf. 2326. Steeds aan de spits voor alles op het gebied van Radio reparaties, luidsprekers & antenne aanleg. Steeds de beste Europeesche materialen worden door ons gebruikt welke waarborgen prima ontvangst op Rhodii & Buitenlandsche zenders. Bel ons op, wij doen de rest.

TE HUUR Aangeboden: Een één- en een tweepersoonskamer, gemeubileerd m/ volledig pension in Eur. milieu. Laan Trivelli 1, Batavia C.

Deelgenoot gezocht in reeds jarenlang best. bedrijf. Benodigd kapitaal 15 à 20 duizend gld. inkomsten 20 tot 25% van ingebracht kapitaal. Br. no. S.O.S. 8854. Java Bode Batavia-C.

Vendubedrijf „KRIJNEN”
Voor Uw Vendutie
HET BESTE

PAYING GUEST. Beschikb. ruime, koele muskieten vrije smaakv. gemeub. zit-slaapkamer of zit- en slaapkamer m. uitst. pens. Goede stand, rustig, besch. Holl. milieu. Aparte ingang. Br. onder No. 711 Recl. Bedr. Preciosa N. V. Bat.-C.

Savoy Restaurant & Bungalow-bedr. Poentjakweg K.M. 75 op 2500 vt. heeft v/d komende vrije dagen kam. disp. voorz. van eigen gem., electr. licht en str. water. Vraagt inl. tel. Wl. 845

TE KOOP
1939 Mercedes sedan type 170 (4500 K.M.)
1936 Chevrolet sedan 7 zits
1936 Baby Ford sedan 4 deurs
1935 Renault sedan
1935 Hillman sedan
1934 Ford V8 — 85 p.k. sedan
1933 Chevrolet sedan
1932 Peugeot sedan
1931 Ford sedan en touring
1929 Ford sedan en touring en Twoseater

Autohandel „BATAVIA” Sluisbrugstr. 55 — Tel. Wl. 4272.

Gedistingeerde COUPE aan Uw kleeding verhoogt Uw persoonlijkheid „Royal” Kleedinghuis Telf. Bat. 270 Molenvliet West 87a, Up-to-date Style. Onberispelijke Snit en Afwerking Billijke Prijzen.

DURE LESSEN? Instituut Holarhof — Bandoeng Geeft eenvoudige, schriftelijke lessen in Fransch, Duitsch, Engelsch, Ned. Taal, Boekh. en Handelsrek. Met correctie. Een vak f 3. — Drie talen samen f 4. — enz. Vraagt prospectus bij Instituut Holarhof — Bandoeng.

DRS. SOEBROTO Dierenarts Tjikini 44 — Tel. Wl. 1807

AUTO-RIJLESSEN Billijk en Vlug Vele dankbetuigingen Kwitang 32 — Tel. Wl. 5758

POSTZEGELS Tot 30 November 1939 verleen wij 20% korting op aankopen vanaf f 2.50 van onze voorraad postzegels en blocs. Ieder koper ontvangt gratis 1 tandenmeter. POSTZEGELHANDEL „ONIVERSE” 110, Pasar Baroe — Tel. 2929 Batavia-C.

SIANG & Co. Molenvl. W. 196, Telf. 495 Bat. BEKLEDE HUZEREN ZITJES

IND.-KRUIDENHANDEL Mevr. GOUW Dit merk geeft U een gevoel van „volkomen” veiligheid.

Nieuw solied gebouwd steenen met twee logeerpaviljoens (al ijzerconstructie) te koop aangeboden in de desa Tjiloto POENTJ Circa 16000 M² terrein, riant gen naast kali. Prijs f 8.000. Nadere bijzonderheden, foto's bij GIJSELMAN & STEU

Hotel BERGLUST — TJIMAHU TELEFOON 64

Bezoek ons Hotel • Modern ingericht Tennisbaan • Zwembad m/eigen bronwater Nieuw Beheer Vraagt inlichtingen

De Manager: H. URBANUS

MEUBELS—KLOKKEN—BEDDEN Geringe afbetaaling bij Toko Haller's Petroleum Gaskomforen m. of z. Bakovens „Parker” Vulpenhouders en Potloden Molenvl. O. Nos. 62 en 63 — Telf. Bat. 1129 en 1164

Het aanstaande „Weekend” biedt U een extra kans om de drukkende hitte voor een paar dagen te ontvluchten. Canoën, Visschen, Zwemmen en Wandelen in een heerlijk koel, doch niet te guur klimaat kunt U bij het Badhotel „L I D O” (Tjigombong) Geriefelijke bungalows. Gemakkelijke te bereiken per auto of trein

De bomaanslag in de Bierkeller te München.

Negen dooden, negen-en-twintig zwaargewonden.

ONTZETTENDE RAVAGE.

Honderden personen gearresteerd.
New-York, 9 Nov. (Reuter).— Radioberichten melden, dat gemiddeld wordt, dat de bomontploffing in den Bierkeller te München veroorzaakt is door een tijdbom, die geplaatst was in een kamertje boven den Keller.

De ontploffing had plaats, toen de menigte na de bijeenkomst den Keller begon te verlaten. De zolder stortte neer op de menigte, doch de lichten bleven branden, zoodat de dooden en gewonden onmiddellijk door de politie, die onmiddellijk de leiding op zich nam, konden worden weggebracht.

Er ontstond geen brand en direct werd een aanvang gemaakt met de opruiming van het puin. De politie weigert de namen van de slachtoffers te onthullen.

Onder de gewonden bevinden zich 4 vrouwen.

Tot de aanwezige nationaal-socialistische leiders behoorden Göbbels, Hess en Streicher.

Sommige waarnemers meenen, dat de ontploffing, die blijkbaar bedoeld was als een aanslag op Hitlers leven, tot gevolg zou kunnen hebben dat het Duitse volk zich nog eensgezinder achter den Führer schaaft, doch anderen meenen, dat de aanslag mogelijk, tot gevolg zal hebben, dat nog drastischer maatregelen tegen de Joden zullen worden genomen.

LEGIO ARRESTATIES.

Transocean seint uit München: Verscheidene honderden personen werden als gevolg van het politie-onderzoek naar de plegers van den aanslag te München in voorloopige hechtenis gesteld; het onderzoek duurde den geheelen nacht voort.

Speciale aandacht werd door de politie besteed aan de spoorweg-stations, hotels en uit de stad leidende wegen, teneinde te verhinderen dat de misdadigers zich uit de voeten zouden kunnen maken.

De identificatie-papieren van de gearresteerde personen werden nauwkeurig onderzocht; allen, wier identiteit en onschuld aan den aanslag op bevredigende wijze werd vastgesteld, werden op vrije voeten gesteld.

Reuter seint uit Londen: Het Duitse vrijheidsstation verklaarde naar aanleiding van den aanslag op het leven van Rijkskanselier Hitler: „De eerste bom, gericht tegen het Duitse dictatorschap, ontplofte te München. Nog vele andere zullen volgen.”

ENORME EXPLOSIE.

Transocean seint uit München: De ontploffing in den Bürgerbraukeller had een enorme kracht. Ooggetuigen voegen aan de berichten toe, dat de helft van den zolder instortte. Zware ijzeren balken werden uit elkaar gerukt.

De vloer was bedekt met puin, metselwerk en gebroken pilaren.

Gelukkig waren er slechts 100 tot 120 personen in de hall aanwezig, die achtergebleven waren en zich gereed maakten om te vertrekken, toen de ontploffing plaats had.

Alle vooraanstaande personen hadden reeds het gebouw verlaten. Het nieuws omtrent den aanslag verspreidde zich als een loopend vuurtje door München, waar de uiterste verontwaardiging heerschte.

De verontwaardigde bevolking eischte drastische maatregelen tegen de daders.

Rudolf Hess.

De zuiveringsoperaties zijn onmiddellijk aangevangen en de gewonden werden getransporteerd naar de ziekenhuizen aan de overzijde van de Isar.

Hedenochtend heerschte hier de grootste spanning.

Reuter seint uit Rome: Volgens de laatste berichten uit Berlijn is het aantal dooden tengevolge van den aanslag thans reeds tot 9 gestegen.

GESTAPO BESCHULDIGD.

Reuter seint uit Londen: Terwijl de Duitse pers den Britschen Geheimen Dienst beschuldigt van medeplichtigheid aan den bomaanslag in den Bierkeller, zegt Radio-Paris in den Duitschen omroep van hedenochtend, dat het incident aantoonde, dat de Gestapo mogelijk twee redenen had voor het veroorzaken van de ontploffing, namelijk om aan te toonen dat Hitler op wonderbaarlijke wijze wordt beschermd door de voorzienigheid, dan wel om bepaalde nationaal-socialistische leiders uit den weg te ruimen, die hun anti-bolsjewistische ideeën niet kunnen afwerpen.

Transocean seint uit Berlijn: H. M. Koningin Wilhelmina en de Koning van Roemenië zonden Hitler gelukwensen met het feit, dat hij aan den dood ontsnapt is.

HESS NIET GETROFFEN.

Reuter seint uit Berlijn: Ter gelegenheid van de herdenking van den Nazi-Putsch op 9 dezer, plaatste Rudolf Hess namens Hitler een krans bij het gedenkteken der in 1923 gevallen.

Rome, 9 Nov. (Havas): Het „Stefani“-agentschap meldt omtrent den bomaanslag te München nog, dat de wijzers van het uurwerk van de tijdbom, die de ontploffing veroorzaakte, op 9.22 uur n.m. stonden. Rijkskanselier Hitler en zijn gevolg hadden het vertrek op het oogenblik der ontploffing tien minuten tevoren verlaten. Een gedeelte van het dak van de „Bürgerbraukeller“ en van een beledenden muur van het vertrek stortten in.

HET ONDERZOEK.

Het nieuws van den aanslag bereikte den Führer een uur later te Treuchtlinger, welke plaats op dat oogenblik door den speciaalen trein, waarmede de Rijkskanselier naar Berlijn terugreisde, werd gepasseerd. Het hoofd van de Gestapo, Heinrich Himmler, die Hitler vergezelde, droeg onmiddellijk generaal Wolf op een onderzoek in te stellen.

Nog gedurende denzelfden nacht werden arrestaties verricht; speciale maatregelen werden ten aanzien van vreemdelingen genomen.

Transocean seint uit München: Hedenmiddag werd vernomen, dat tengevolge van den bomaanslag te München acht personen werden gedood.

Zij zijn: Franz Lutz, inwoner van München, drager van de bloed-orde, lid van Hitlers eerste afdeling stormtroepen te München, Wilhelm Kaiser, zakenman, woonachtig te Solin in de nabijheid van München, drager van de bloed-orde, hooggeplaatst officier van het nationaal-socialistische motorcorps en lid van Hitlers eerste afdeling stormtroepen te München; voorts een nog niet geïdentificeerde vrouw, vermoedelijk Maria Henle, cassière in de „Bürgerbraukeller“ te München, Weber, omroeper van het mobiele omroepstation „Deutschland“, Leonhard Reindl, kantoorbediende, Emil Kasberger, lid van de militaire kapel te München en Eugen Schachta, oudste omroeper van het mobiele radio-station „Deutschland“.

Tenslotte werd nog een persoon gedood, die tot nu toe nog niet werd geïdentificeerd.

Reuter seint uit Amsterdam: Te Amsterdam werden nog geen verdere

Rusland en Japan.

Tokio, 9 Nov. (Transocean): — De „Yomiuri Shimbun“ schrijft, dat de besprekingen om een regeling van alle geschillen tusschen Japan en Rusland tot stand te brengen, spoedig gelijktijdig te Tokio en Moskou zullen worden gevoerd.

De besprekingen zullen gevoerd worden door Molotoff en den Japanschen ambassadeur Togo te Moskou, terwijl de besprekingen te Tokio gevoerd zullen worden door den Japanschen minister van Buitenlandse Zaken Nomura en den Russischen ambassadeur Smetanin.

Gemeld wordt, dat de Russische ambassadeur binnen enkele dagen een formeel bezoek zal brengen aan den Japanschen minister, teneinde de details te bespreken voor de onderhandelingen, die gelijktijdig in beide hoofdsteden zullen worden gehouden.

bijzonderheden omtrent den bomaanslag te München ontvangen. Echter kan veilig worden gezegd dat Gestapo, S. S. en S. A. op meedoogenlooze wijze een onderzoek naar de plegers van den aanslag uitvoeren.

INVLOEDRIJKE KRACHTEN.

Transocean seint uit Berlijn: Hedenmiddag waren nog geen inlichtingen verkrijgbaar omtrent de resultaten van het onderzoek, dat naar aanleiding van den bomaanslag in de „Bürgerbraukeller“ te München werd ingesteld; slechts werd vernomen dat het onderzoek op de meest krachtige wijze wordt voortgezet. Men wijst er in politieke kringen te Berlijn op, dat het reeds gevonden bewijsmateriaal aantoonde dat de plegers van den aanslag met het buitenland in verbinding staan.

Er wordt de nadruk op gelegd dat bepaalde, invloedrijke krachten gedurende de laatste jaren openlijk en in het geheim aan het werk zijn geweest, met het doel den strijd tegen het nationaal-socialisme te voeren, waarbij van alle middelen wordt gebruik gemaakt.

Deze zelfde krachten zijn er thans in geslaagd een oorlog tegen Duitschland te ontketen. Het is echter inmiddels duidelijk geworden dat Duitschland noch op militair, noch op economisch gebied op de knieën kan worden gebracht en dat het wapen der anti-Duitse propaganda eveneens niet afdoende is gebleken.

„VERKEERD EFFECT“.

In Berlijnsche politieke kringen is men daarom van meening dat de oorlogsaanhitters in het buitenland onder deze omstandigheden hebben besloten voor geen enkel middel, hoe laakbaar ook, terug te deinzelen, teneinde zoo mogelijk den Führer voor het nationaal-socialistische Duitschland verloren te doen gaan.

Er wordt op gewezen dat dit inzicht wordt bevestigd door de oorlogsdoelinden, zooals die door Duitschlands vijanden, die voortdurend herhalen dat de oorlog niet tegen het Duitse volk, doch uitsluitend tegen het nationaal-socialistische bewind en speciaal tegen Hitler gevoerd wordt, werden bekendgemaakt.

Er wordt in dit verband aan herinnerd dat premier Chamberlain zelf op den ochtend van de Britsche oorlogs-verklaring uiting gaf aan de hoop, dat hij lang genoeg in leven zou blijven om den dag te kunnen beleven, waarop Hitler zou worden vernietigd. Men verklaart in Berlijnsche politieke kringen met nadruk dat hierdoor de geest wordt gekenschetst, waarin het plan voor den bomaanslag te München ontstond.

De uitwerking van den aanslag verschilt echter geheel van het effect, dat de aanstichters hoopten dat hiervan het gevolg zou zijn. De bomaanslag te München zal slechts tot gevolg hebben, dat het geheele Duitse volk nog vastbeslotener en in onwankelbaar vertrouwen achter zijn Führer zal staan.

EEN „WONDER“.

Transocean seint uit Berlijn: In antwoord op vragen omtrent de aanstichters van den bomaanslag te München, werd heden in gezaghebbende kringen te Berlijn

Demonstraties in bloed gesmoord.

Ex-kroonprins en prins August Wilhelm zouden gearresteerd zijn.

MONARCHISTISCHE BETOOGING.

Londen, 9 Nov. (Reuter).— Volgens een welingelichte bron zijn op het einde van de vorige week minstens honderdtachtig personen geëxecuteerd wegens deelname aan anti-oorlogsdemonstraties te Düsseldorf, Hannover, Hamburg en Potsdam.

Volgens radio-Paris is prins August Wilhelm (bijgenaamd prins „Auwi“), de vierde zoon van den ex-keizer, reeds veertien dagen onder arrest.

Hij werd gearresteerd na monarchistische demonstraties voor zijn huis. Prins „Auwi“ trad in 1930 tot de nationaal-socialistische partij toe.

Reuter seint uit Parijs: Van de Duitse grens wordt gemeld, dat de Duitse ex-Kroonprins in de afgelopen twee weken in arrest gesteld en op eerewoord weer vrijgelaten werd.

De arrestatie had plaats na een demonstratie te zijnen gunste en ten gunste van

Prins August Wilhelm.

het herstel der monarchie, toen hij te voet door Potsdam liep.

De politie onderdrukte de demonstraties.

verklaard, dat het resultaat van het onderzoek eerst moet worden afgewacht, voordat een verklaring kan worden afgelegd. Om deze reden is het niet mogelijk thans enige bijzonderheid te verstrekken omtrent het aantal mogelijke arrestaties en de in hechtenis genomen personen.

Berlijn vertoont thans een kalmen aanblik. De Duitse vlag werd op alle openbare en particuliere woningen uitgestoken; er werd niet halfstok gevlagd. De bevolking verzamelde zich vol dankbaarheid voor het gebouw der nieuwe Rijkskanselarij, starend naar den van het dak wapperenden standaard van den Führer, hetgeen voor hen het bewijs is, dat de Rijkskanselier zich wederom te Berlijn bevindt, na als door een wonder aan het gevaar van den bom-aanslag te zijn ontkomen.

Ondanks het regenachtige weer wachtte het volk net zo lang, totdat Rijkskanselier Hitler verscheen om de toejuichingen in ontvangst te nemen. Uit alle gedeelten van het Duitse Rijk worden sympathiebetuigingen ontvangen.

Transocean seint uit Rome: Onmiddellijk na ontvangst van het nieuws van den aanslag op den Führer zonden koningkeizer Victor Emmanuel en Mussolini gelukwensch-telegrammen aan Rijkskanselier Hitler.

Het telegram van den koning-keizer luidt: „Ik verzoek Uwe Excellentie mijn meest welgemeende gelukwenschen met uw ontkomen aan het gevaar, opgeleverd door den lafhartigen aanslag, die diepe verontwaardiging heeft opgewekt, te aanvaarden.”

De Duce zond Hitler het volgende telegram: „Het bericht van den misdadigen aanslag tegen uw persoon heeft bij de Italiaansche regeering en het Italiaansche volk diepe verontwaardiging gewekt; ik wensch u deelgenoot te maken van mijn gevoelens van medeleven voor de slachtoffers van den aanslag, uw oude en getrouwe kameraden.”

Uit mijn eigen naam en dien van het fascistische Italië wensch ik u mijn ernstige en welgemeende gelukwenschen te doen toekomen dat gij aan het gevaar, opgeleverd door den lafhartigen aanslag, die op geen enkele wijze de eenheid van het rondom u en uw bevind vereenigde Duitse volk kan beïnvloeden, zijt ontkomen.”

ITALIE VERONTWAARDIGD.

Transocean seint uit Rome: In geheel Italië werd groote verontwaardiging gewekt door het bericht over den bom-aanslag te München.

De *Giornale d'Italia* schreef heden dat het fascistische Italië niets anders dan diepste afschuw koestert voor de lafhartige misdaad en dat het den Führer van harte gelukwenscht met zijn ontkomen aan het gevaar. Het blad schrijft verder, dat, ofschoon door den aanslag ongelukkigerwijs talrijke slachtoffers onder de leden der oude garde van de nationaal-socialistische beweging zijn gevallen, de kracht der ontploffing zoo groot was, dat het resultaat zelfs nog erger had kunnen zijn.

De *Tevere* en de *Messaggero* schrijven in denzelfden geest over het gebeurde.

Transocean seint uit Boedapest: De Hongaarsche minister van Buitenlandse Zaken, graaf Etienne Csaky, bracht hedenmiddag een bezoek aan den Duit-schen gezant bij de Hongaarsche regeering, Von Erdmanskorf, om namens de Hongaarsche regeering uiting te geven aan zijn welgemeende dankbaarheid voor het feit, dat de Führer ontsnapte „aan den lafhartigen aanslag op zijn leven”. Graaf Csaky gaf ook uiting aan de groote sympathie van de Hongaarsche regeering met den rouw „van het Duitse volk over de slachtoffers van de te München gepleegde misdaad”.

ENGELAND.

Lord Mayors Day.

Londen, 9 Nov. (Reuter): — Heden werd te Londen Lord Mayors Day, het populairste feest van de Londensche burgerij, gevierd; voor de eerste maal sedert de laatste 100 jaar ging deze plechtigheid niet met pracht en praal gepaard.

De aftredende burgemeester van Londen maakte bekend, dat het Rode Kruis Fonds thans tot een bedrag van 700.000 pond sterling is aangegroeid.

Churchill zal spreken.

Londen, 9 November (Reuter): Churchill zal op 12 November a.s. om 20.15 G. M. T. een radio-redevoering houden over „Tien weken oorlog”.

De toespraak zal op 13 November in het buitenland uitgezonden worden om 01.00, 08.15 en 12.00 uur G. M. T.

Activiteit aan Westfront neemt geleidelijk toe.

Van het Westfront. — De slachtoffers, Britsche soldaten in Frankrijk, lachen en de „waschbazen” lachen ook, met dit onderscheid, dat het bij de laatsten veel meer van harte gaat. Maar „wie 't laatst lacht, lacht 't best”, denken de gedrupeelden, „straks moeten zij in 't bad en mogen wij hen helpen!”

DUITSCH VERSTERKINGEN.

Parijs, 9 Nov. (Reuter).

Aan het Westfront tusschen de Noord-zee en Zwitserland heerscht thans duidelijk meer activiteit. Aan de Duitsch-Nederlandsche grenzen is de militaire situatie ongewijzigd, doch de Duitse concentraties ontvingen enkele versterkingen uit het Oosten.

Havas seint uit Parijs: Gisteren werd de toenemende activiteit aan het front

gevolgd door een aantal luchtgevechten tusschen jagers aan beide zijden. Omtrent het resultaat van de gevechten dan wel de mogelijke verliezen zijn nog geen inlichtingen te verkrijgen.

De Duitse infanterie deed aanvallen op vooruitgeschoven Fransche posten, welke aanvingen zoodra de avond viel en in de meeste gevallen gepaard gingen met artillerievuur, dat gericht was op de onmiddellijk achter de vooruitgeschoven posten gelegde linies.

Waarnemers verklaren, dat het feit dat de Duitse artillerie bepaald actiever was dan gewoonlijk, niet noodzakelijk behoefte te beteekenen dat er spoedig een actie op groote schaal zal plaatshebben en wijzen er op, dat reeds meer van dergelijke koortsachtige aanvallen hebben plaatsgehad, die echter niet door andere werden gevolgd.

Dezelfde waarnemers verklaren echter, dat de aankomst van nieuwe Duitse eenheden aan de Siegfriedlinie wordt gemeld.

Stemmen over de Vredes-boodschap.

Amsterdam, 9 Nov. (Reuter): Het feit, dat Rijkskanselier Hitler nog met geen woord sprak over het Belgisch-Nederlandsche vredesinitiatief, verwekte teleurstelling in Nederland. Thans wordt verwacht, dat de Duitse Rijkskanselier zich slechts ertoe zal bepalen langs diplomatieken weg de ontvangst van het Belgisch-Nederlandsche bemiddelingsvoorstel te erkennen en het verder hierbij zal laten.

Havas seint uit Londen: De Britsche pers levert zeer weinig commentaar op de rede van Rijkskanselier Hitler; alle aandacht der Britsche bladen wordt in beslag genomen door het nieuws omtrent den aanslag te München.

De Engelsche bladen zijn in het geheel niet onder den indruk van de toespraak van den Führer; zij constateeren slechts dat hierdoor geen enkele verandering in de situatie wordt gebracht.

Ten aanzien van het Belgisch-Nederlandsche bemiddelingsaanbod geeft de „Times” de algemeene opinie weer door te verklaren: „Het zal thans wellicht moeilijker zijn voor de Duitse regeering om een agressieve politiek tegen de beide neutrale staten te volgen, die het initiatief hebben genomen om te trachten tot het sluiten van vrede te komen.

Terzelfder tijd moet worden verklaard — en dit kan niet te dikwijls worden herhaald — dat de houding der Britsche regeering, wat betreft de oorzaak van den oorlog en de voorwaarden voor het sluiten van een rechtvaardigen en duurzamen vrede, welbekend zijn. Het standpunt der Britsche regeering werd in groote trekken door Lord Halifax in zijn Dinsdagavond j.l. gehouden radio-rede uiteengezet.”

DUITSCHLANDS ANTWOORD

Havas seint uit Brussel: Uit Berlijn wordt gemeld, dat waarnemers verklaren dat Duitschland het Belgisch-Nederlandsche

aanbod zal beantwoorden langs diplomatieke kanalen, waarbij gemeld zal worden, dat Duitschland den goeden wil van de beide soevereinen ten gunste van den vrede begrijpt en waardeert, doch dat moeilijk verwacht kan worden dat het aanbod eenig resultaat zal hebben, gezien het feit, dat de operaties tusschen de belligerenten steeds ernstiger worden.

Reuter seint uit Parijs: De dagbladen besteden geringe aandacht aan de anti-Britsche rede, welke door Hitler te München werd gehouden. De rede wordt geacht niets nieuws toe te voegen aan de situatie en slechts de bezorgdheid aan te toonen in de gemoederen van de nationaal-socialistische leiders.

De „Petit Parisien” zegt, dat Hitlers woorden aantoonen, dat Duitschland niet lang zal stilstaan bij de bestudeering van het Nederlandsch-Belgische vredes-aanbod en de militaire actie spoedig zal volgen na het vredes-offensief.

Havas seint uit Kopenhagen: De Berlijnsche correspondent van de „National Tidende” meent na een bespreking met hooggeplaatste Duitse persoonlijkheden, dat Duitschland het beroep van Nederland en België niet zal beantwoorden.

RUSLAND.

Besprekingen hervat.

Moskou, 9 Nov. (Transocean): — De Finsche delegatie onder leiding van Paasikivi is heden te 6 uur n.m. naar het Kremlin vertrokken voor nieuwe besprekingen met de Russische staatslieden.

De delegatie had nieuwe instructies van de Finsche regeering ontvangen.

Havas seint uit Moskou: De Finsche delegatie werd te 6 uur n.m. op het Kremlin ontvangen en verbleef daar gedurende één uur.

Ten aanzien van het resultaat der besprekingen wordt een algeheel stilzwijgen betracht.

ROEMENIE.

Olie voor Duitschland.

De explosie op de boorterreinen.

Boekarest, 9 Nov. (Transocean): Thans zijn verdere bijzonderheden verkrijgbaar omtrent de werkelijke oorzaak van de ontploffing in de olie-velden te Ploesti, die voor zoover tot nu toe bekend is, aan personen het leven heeft gekost, terwijl anderen ernstig gewond werden.

Verklaard wordt dat dergelijke ontploffingen in het proces van het raffineeren der olie niet ongewoon zijn; in Roemeensche kringen wordt iedere mogelijkheid van een daad van sabotage met politieke achtergrond krachtig weersproken.

In andere kringen wijst men er echter op, dat in den laatsten tijd en wel speciaal door de met Britsch kapitaal werkende Roemeensche olie-maatschappijen, krachtige pogingen werden gedaan om de leveringen van Roemeensche olie aan Duitschland te saboteeren; hier wordt aan toegevoegd, dat de Roemeensche regeering al haar gezag moest aanwenden om te verzekeren dat de contracten voor de levering van Roemeensche olie aan Duitschland op richtige wijze worden uitgevoerd.

BELGIË.

BEGRAFENIS ADOLPHE MAX.

Brussel, 9 Nov. (Havas): — Het stoffelijk overschot van burgemeester Adolphe Max werd heden onder zeer groot attentie belangstelling ter aarde besteld. Vlaggen waren halfstok geheschen.

Siegfriedlinie onder water!

Amsterdam, 9 Nov. (Reuter). — Foto's van de Siegfriedlinie, die onder water staat, werden hier heden gepubliceerd, waarbij duidelijk anti-tankvallen worden aangetoond, die overstromd zijn.

Chamberlain over den oorlog.

Positie der Geallieerden is versterkt.

EEN SOORT BELEGERING.

Londen, 9 Nov. (Reuter): — In aanloop op het reeds vermelde omtrent de verklaring van Chamberlain, die wegens de afkapping van den Britschen premier door minister Simon werd voorgelezen, kan nog worden gemeld, dat Chamberlain zeide dat de oorlog de meest vreemde was, die ooit gekend werd; de manier waarop de strijd tot nu toe voortgang heeft gevonden, gelijk het geheel niet op een oorlog, doch heeft het weg van een soort belegering.

Wij weten niet hoe lang deze fase van den oorlog zal voortduren en of er wellicht op een gegeven oogenblik toch een heftig conflict zal uitbreken.

kan echter worden verklaard, dat de Geallieerden gedurende de afgelopen weken eerder versterkt dan verslechterd is. Het Engelsch-Fransch-Turksche verdrag is een krachtig instrument voor den vrede in Zuidoost-Europa.

Reeds is bewezen dat de Britsche strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht op efficiënte wijze werken; dit doet vertrouwen dat de bekwaamheid der Britsche weermacht haar in staat zal stellen iedere toekomstige taak te vervullen.

Ten aanzien van de binnenlandsche defensie-maatregelen zeide premier Chamberlain, dat de regering zich wel bewust was van de nadeelen en gevaren, die de verduistering met zich brengt en het ongemak en de smart, veroorzaakt door het overbrengen van honderdduizenden kinderen uit de groote steden naar het platteland. De ervaringen van den wereldoorlog hebben echter aangetoond, hoe belangrijk het is den oorlog te beginnen met een efficiënt werkende oorlogsmachine, in plaats van dat door proefnemingen en fouten eerst naderhand een goede werking van de oorlogsmachine wordt verzekerd.

NIEUWE PROBLEMEN.

De problemen, waartegenover wij ons aan het binnenlandsche front gesteld zien, wijken niet erg sterk af van de vraagstukken, die wij tijdens den wereldoorlog hadden op te lossen; er zijn thans echter zwaartere, nieuwe factoren in het spel. Thans wordt door ons dezelfde meedogenloze druk op den vijand uitgeoefend en bestaat voor ons dezelfde noodzakelijkheid de invoeren van voor onze eigen behoeften van vitaal belang zijnde goederen te verzekeren.

Reeds werden enorme Britsche strijdkrachten gemobiliseerd. Onze weermacht zal eventueel gelijk worden aan die in den wereldoorlog, zoo zij thans zelfs niet groter zal zijn. Tengevolge van de toenemende mechanisatie van het leger, is de taak om onze weermacht uit te rusten echter veel uitgebreider en ingewikkelder geworden dan gedurende de jaren 1914-1918.

Door al deze extra-uitgaven zijn wederom nieuwe problemen op het gebied der binnenlandsche deviezen ontstaan. Het behoort daarom geen verbazing te wekken, dat het noodzakelijk is bevonden in sterke mate controle uit te oefenen op den voorraad van munten, terwijl ook eenige beperkende bepalingen op den uitvoer van artikelen in trek moesten worden toegepast.

Men vergelijke den geleidelijken overgang van de vredes- op de oorlogsfinanciering met hetgeen er in 1914 gebeurde, toen maandenlang van kracht waren, terwijl thans, tengevolge van zorgvuldige voorbereidingen, een „bank holiday” volvoerd was. De instelling van een controle op de wisselmarkt betekende een volledige revolutie, die, alhoewel in het begin niet gemakkelijk werd, spoedig een efficiëntie bereikte, die andere landen eerst na jaren hebben verwezenlijkt. Voorts moeten wij niet het oog verliezen, dat onze hulpbronnen, onze scheepstonnage en onze de-

viezen-voorraad enorm, hoewel niet onuitputtelijk zijn.

HOE LANG NOG?

Wij weten niet hoelang de oorlog zal duren, doch wij moeten bereid zijn den krijg te voeren, totdat hij tot een glorieus einde zal zijn gebracht. De scheepsruimte en de buitenlandsche deviezen, noodig voor aanneming en betaling van de uitrusting der weermacht, zullen in ieder geval beschikbaar moeten worden gesteld, ook wanneer hierdoor de burgerbevolking in bepaalde behoeften zal worden getroffen.

Ik hoop daarom dat de burger, wanneer hij geen ingevoerde luxe-artikelen kan kopen of niet voldoende benzine voor zijn auto bezit en zelfs wanneer hij bepaalde artikelen zal moeten missen, die hij gewend was op zijn ontbijtstafel te zien, niet zal vergeten dat hij op deze wijze helpt te voorzien in meer scheepsruimte en meer buitenlandsche deviezen, noodig voor den aankoop der eerste oorlogsbehoeften.

„Een ding staat echter vast”, aldus Chamberlain, „namelijk dat, zooals in deze eerste oorlogsweken is gebleken, het volk vereenigd achter ons staat. Wij worden in ons vaste besluit de taak, die wij op ons namen, te volvoeren, gesteund door alle bevolkingsklassen, alle partijen en alle individuele personen. Wij waren inderdaad zoo gelukkig een beroep te kunnen doen op een nog grootere eenheid, namelijk de eenheid van het Britsche Wereldrijk. In de

Amerika's scheepvaart de dupe.

Veertig schepen reeds onder vreemde vlag.

NEUTRALITEIT EN ZAKEN.

Washington, 9 Nov. (Reuter): — De maritieme commissie raamt, dat sedert het uitbreken van den oorlog veertig à vijftig Amerikaansche schepen onder buitenlandsche vlag gebracht zijn.

New-York, 9 Nov. (Havas): De Amerikaansche, in den staat New Jersey gevestigde, olie-maatschappij der Standard Oil, maakte bekend dat 6 van haar tankschepen gedurende de laatste weken in Panama werden geregistreerd en dat eventueel 15 schepen der maatschappij onder Panameesche vlag zullen worden overgedragen aan de Panama Transport Company, welke maatschappij een filiaal is van de Standard Oil.

De meeste van deze tankschepen doen dienst in het transatlantische scheepvaartverkeer; de scheepsofficieren en Amerikaansche bemanningen zullen door vreemde delingen worden vervangen. De Standard Oil weersprak de beschuldigingen van het Amerikaansche Vakverbond van Zeelieden, inhoudend dat zij voornemens zou zijn 16 tankschepen aan Canada over te dragen. Tenslotte merkt de olie-maatschappij nog op, dat haar filiaal in Panama reeds gedurende 5 jaar bestaat en dat de overdracht-transactie niet door de maritieme commissie behoeft te worden goedgekeurd.

RAPPORT.

Nader wordt nog uit Washington gemeld, dat de maritieme commissie een gedetailleerd rapport voorbereidt over de overdracht van schepen der United States Lines aan een Panameesche reederij. Zoodra president Roosevelt te Washington is teruggekeerd, zal hem het rapport der commissie worden overgelegd.

Een woordvoerder van de maritieme commissie verklaarde tegenvoerders, dat de commissie de overdracht van 15 tankbooten der Standard Oil aan een Panameesche maatschappij, welke vóór de stemming over de neutraliteitswet plaatsvond, waarbij het aan schepen, die de Amerikaansche vlag voeren, verboden wordt havens der oorlogvoerende mogendheden aan te loopen, goedkeurde. Het betreft hier oude schepen, die op de nominatie stonden om vervangen te worden.

De woordvoerder der maritieme commissie merkte verder op dat alle olie-maat-

dominions, Britsch-Indië, kortom, in ons geheele geweldige koloniale imperium, vonden wij dezelfde waardeering voor onze zaak en dezelfde vastbeslotenheid door te zetten, totdat de overwinning bereikt is.

STEENKOLEN.

Reuter seint uit Londen: In het Lagerhuis maakte Geoffrey Lloyd bekend, dat de regering besloot het percentage van de steenkolen-rantsoenering te verhogen van 75% tot 100% van de consumptie van het vorige jaar.

ZUID-AFRIKA.

Tusschen ons land en Frankrijk heerscht de meest volledige hartelijke overeenstemming. Wij weten met een dergelijken geest en gesteund door dergelijke bondgenoten niet te kunnen falen, en ik ben er vast van overtuigd dat wij den dag zullen medemaken, waarop de basis zal zijn gelegd voor een nieuwe wereld, waarin vrijheid en menscheijkheid de overhand zullen hebben behaald op de overheersching door het geweld.

Tenslotte deed premier Chamberlain in zijn verklaring nog mededeeling van de ontdekking van een nationaal-socialistisch complot in de Zuid-Afrikaansche Unie, gericht op sabotage van vitale punten der Zuid-Afrikaansche industrie en bewapening van bruinhemden-troepen. De Zuid-Afrikaansche regering bezit authentieke lijsten van leden der ondergrondse nationaal-socialistische beweging in de voornaamste Zuid-Afrikaansche steden.

schappijen tankbooten bezitten, die onder vreemde vlag varn en dat de commissie herhaaldelijk aanvragen voor een verandering der registratie van deze schepen krijgt te bestudeeren.

De overdrachtskwestie heeft in diverse Amerikaansche kringen opwinding doen ontstaan, daar gevreesd wordt dat een groot conflict zal ontstaan, wanneer de regering er niet in slaagt een oplossing te vinden, die voldoende schenkt aan de betrokken partijen. De isolationisten trachten dit incident uit te buiten; zij verklaren dat, hoewel de kortgeleden door het Congres goedgekeurde neutraliteitswet geen bepaling bevat, waarin de overdracht van Amerikaansche schepen wordt verboden, hier sprake is van een schending van den geest der nieuwe neutraliteitswet.

„KWADE TROUW”.

De isolationisten voegen hier aan toe dat de Amerikaansche regering een bewijs van kwade trouw zou leveren, wanneer zij een maatregel zou goedkeuren, die, alhoewel niet in strijd met de wet, het bewijs zou opleveren dat machtige particuliere belangen trachten ten eigen bate financiële opofferingen te vermijden, die het landsbelang hun oplegt.

Zij verklaren dat de gewijzigde neutraliteitswet slechts door een groote meerderheid van het Congres werd goedgekeurd, omdat de regering er in slaagde talrijke Congres-leden ervan te overtuigen, dat de bepalingen, waarin aan Amerikaansche schepen wordt verboden de havens der oorlog voerenden mogendheden aan te doen, een compensatie zouden vormen voor het risico, dat een opheffing van het wapenembargo met zich zou brengen.

Havas seint uit New-York: Het Nationale Vakverbond van Amerikaansche Zeelieden keurde het voorstel goed om een marsch van Amerikaansche zeelieden naar Washington te organiseren, teneinde te protesteeren tegen de overdracht van schepen der United States Lines aan Panameesche reederijen. Ook keurde het Vakverbond het voorstel goed om onmiddellijk een audientie bij president Roosevelt aan te vragen, tenende de maatregelen te bespreken, die genomen moeten worden om de Amerikaansche zeelieden tegen werkloosheid te beschermen, welke het gevolg zou zijn van een goedkeuring der voorgenomen overdrachten.

Havas seint uit San Francisco: Het Maritieme Vakverbond van den Pacific, waarin vele vakverenigingen van zeelieden en havenarbeiders zijn opgenomen, protesteerde bij president Roosevelt tegen de overdracht van schepen der United States Lines aan Panameesche reederijen, welke volgens de federatie gelijk staat met een poging om de Vereenigde Staten in het Europeesche conflict te betrekken.

JOEGO-SLAVIE.

Regeeringscrisis?

Belangrijke kabinetszitting.

Belgrado, 9 Nov. (Transocean): — De Joegoslavische regering zal hedenavond bijeenkomen, teneinde verscheidene belangrijke beslissingen op binnenlandsch politiek gebied te nemen.

De agenda omvat o.a. het vaststellen van den datum voor de verkiezingen voor de Joegoslavische volksvertegenwoordiging, de Skuptchina, het vraagstuk van een uitbreiding der aan Kroatië verleende autonomie, het probleem van de stichting van een onafhankelijk Banaat-gebied in Slovenië, het verleen van autonomie aan Bosnië en Herzegovina en een bespreking van de eischen om autonomie van het vroegere Hongaarsche Noorder-Donau-distriet Vojvodina — het Banaat — en Bratschka.

In politieke kringen wordt gevreesd, dat het tijdens deze zitting van het Joegoslavische kabinet tot een openlijke botsing tusschen de tegengestelde meeningen kan komen en dat het land zich wellicht tegenover een ernstige regeeringscrisis gesteld zal zien. Doch de regeeringspartijen verklaren met nadruk, dat de huidige regeeringscoalitie ook na de verkiezingen stand zal houden.

—oOo—

FRANKRIJK.

Duitsche propaganda.

Parijs, 9 Nov. (Reuter). — Charles Morice schrijft in de „Petit Parisien”, dat de Nationaal-Socialisten herdrukken van Molotoffs rede uitwerpen boven Oost-Frankrijk en de Parijsche voorsteden, bij wijze van propaganda.

Het blad vermeldt voorts, dat de Britsche en Fransche vliegtuigen in de afgelopen 24 uur gezamenlijke verkenningsochtenden boven Duitschland maakten.

—oOo—

LETLAND.

DUITSCHERS GEINTERNEERD.

Riga, 9 Nov. (Reuter): Een Duitsch bombardements-watervliegtuig is gisteravond nabij Liepaja (Libau) in zee gestort. De 4 inzittenden werden gered en geïnterneerd.

Van alle zijden.

SPION GEARRESTEERD.

Te Andalsnes aan de Noorsche Westkust, tusschen Bergen en Dronthelm, is dezer dagen een buitenlander aangehouden als verdacht van spionage. Hij zal uit het land worden gezet.

De man was, naar het „Alg. Handelsblad” meldt, 30 September j.l. te Andalsnes aangekomen, waar hij een betrekking had gekregen als meesterknecht in een confectiefabriek. Hij zou al eerder in dienst zijn getreden, doch gaf als reden voor de vertaling op, dat hij in zijn vaderland militair dienst had moeten verrichten en dat hij eenigen tijd achter het front dienst had gedaan bij de politietroepen.

Hij had dadelijk een kamer genooten in een hotel, waar hij sedert voortdurend had gewoond. Daar zijn papieren in orde waren — ze waren gereedgemaakt vóór de oorlog uitbraak —, vond de politie geen aanleiding zijn toelating te weigeren.

Op zijn werk veil niets aan te merken, maar wel op zijn correspondentie. Een postambtenaar ontdekte namelijk toevallig, dat er op een prentbriefkaart die de meesterknecht 12 October aan twee personen in zijn vaderland zond, een kruisje geplaatst was bij een bepaald gebouw; op de kaart stond: „het kruisje wijst de plaats aan waar ik woon”. Nu stond het kruisje op de kaart — een luchtfoto van Andalsnes — niet bij het hotel, maar bij een belangrijk militair punt, zoodat de kaart niet zoo onschuldig was, als zij er uitzag.

De politie werd gewaarschuwd en hield een oog in het zeil. Onlangs zond de man weer twee van dezelfde kaarten naar relaties in het buitenland, ook nu met een kruisje op dezelfde plaats en met een soortgelijke aanduiding in den tekst.

Daarop ging men tot arrestatie over, waarbij de man zich er op beriep, dat het een misverstand was en dat het kruisje was aangebracht bij zijn hotel. Bij een huiszoeking in zijn hotelkamer vond men iets, dat de verdenking tegen hem versterkte. Hij werd op transport gesteld naar Oslo om te worden uitgezonden.

Tijdens zijn verblijf te Andalsnes deed hij het voorkomen, alsof hij een tegenstander was van het huidige bewind in zijn vaderland. Wat men in zijn kamer vond, wees daar evenwel niet op. Hij ging niet met veel mensen om, doch trachtte wel met verschillende personen in verbinding te komen.

HET GESTOLEN MANUSCRIPT (FAST and LOOSE) * Een spannend mysterie op ROBERT MONTGOMERY SPOEDIG IN geestige wijze opgelost. Met en ROSALIND RUSSELL * DECA PARK

7.15 **„ASTORIA”** 9.45

HEDEN PREMIERE VAN R.K.O.'s COMEDIE-DRAMA

„EEN LISTIGE TANTE” (Wise Girl)

met: MIRIAM HOPKINS — RAY MILLAND — HENRY STEPHENSON.
„WISE GIRL” een vlot gespeeld romantisch drama met kostelijke humor en onvervalscht sentiment - de hartstochtelijke liefde van een mooie erfdochter uit PARK AVENUE, voor een armen artist uit Greenwich Village - dramatische en komische verwickelingen leidend naar een verbijsterende climax!! Niet voor kinderen.

MATINÉE'S ZATERDAG 5 n.m. ZONDAG 10,15 en 5 n.m.
„KARELTJE OP DWAALWEGEN” met: HEINZ RÜHMANN — KARIN HARDT — SYBILLE SCHMIDT. Niet voor kinderen.

Vanaf DINSDAG 14 November a. s.
Een film, die U een ongekende Sensatie zal geven

„DE WERELD DER TOEKOMST”

(BUCK ROGERS)

met LARRY BUSTER CRABBE, de held uit „Flash Gordon”
ZIET... de verschrikkelijke oorlogen tusschen vreemde werelden...
VLIEGT... in gedachten mede van planeet tot planeet...
VOLGT... de adembenemende avonturen van BUCK ROGERS en zijn helpers!

Zij zijn Sensationeel en Onvergetelijk.

CINEMA PALACE

DECA PARK tegelijk met CINEMA PALACE

7.15 en 9.45 Heden e. v. avonden 7 u. en 9.45

BROADWAY SERENADE

met JEANNETTE MACDONALD en
Lew Ayres — Frank Morgan — Rita Johnson — Ian Hunter
Vooraf Prinses Beatrix film (Niet voor kinderen)

DECA MATINÉE'S CINEMA
Zaterdag 4.30, Zondag 10 v.m. en 4.30 Zaterdag 4.30, Zondag 10 v.m. en 4.30

„MARIE ANTOINETTE” met Norma Shearer, Tyrone Power, Lionel Barrymore (niet voor kinderen)
„THE BRIDE WORE RED” met Joan Crawford, Robert Young, Franchot Tone

MAANDAG
13 NOV '39
aanvang 9.30

PRINSEN-PARK BOKS-ARENA

MAANDAG
13 NOV. '39
aanvang 9.30

HOOFDPARTIJ

NEIL HEMCHIT vs. RIO GILL
(Ex-Lichtgew Kampioen) Hongkong K.O. King
(van de Straits)
10 (3) RONDEN

CLEVER SISO vs. LITTLE BERNAL
8 (3) RONDEN

SMART CRUZ vs. AH KOW
8 (3) RONDEN

TIGER DOLLAH vs. BATTLING NET
8 (3) RONDEN

Prijzen: f 2.40, f 1.80, f 1.20 en f 0.60 Inheemschen f 0.80
Voorverkoop vanaf heden Tel. Wl. 4659.

MAXIM HEDEN
8.30 n.m.

QUEEN CHRISTINA

Grootsche Metro-film met
GRETA GARBO
Reissue (alle leeftijden).

Matinée's (alle v. Tuinieden)
Zaterdag 5.30 n.m. Zondag
4 en 6 n.m. „THE GARDEN
OF ALLAH” met Charles
Boyer en Marlene Dietrich.
(Niet voor kinderen).

Kindervoorstellingen
Zondag 8.30 en 11 v.m. „Dar-
kest Afrika” avonturen film.

LA GAJETÉ PRINSEN-PARK

Morgen-avond:

GROOT BALLONNEN-BAL

Mooie prijzen beschikbaar. Zoowel voor Dames als Heeren.
Komt en danst Uw zorgen weg.

ENTRÉE F 0.50.—

Vanaf: 13 November a.s. Het eerste optreden in Batavia van:
DUO GRANADOS EN JOYETTE
variety-artisten van naam in:
Musical Acrobatic Dances, Singing and Whistling Contortion
Burlesque (and Novelty Acts).

GLOBE Heden voor het
laatst

„CAFÉ SOCIETY”

met MADELEINE CARROLL, FRED
MACMURRAY en SHIRLEY ROSS.
Vooraf Prinses Beatrix film.
(Niet voor kinderen)

Matinée Zaterdag 4.30 Zondag
10.15 en 4.30 „The singing
Marine” met Dick Powell.
(Alle leeftijden)

REX THEATER

vertoont t/m Zondag
„WAAR IS DE BABY?”
(East Side of Heaven)
comédie met Bing Crosby,
Joan Blondell, en Mischa
Auer. Vooraf Prinses Beatrix
film. (Niet voor Kinderen).

Matinée Zaterdag 4.30 Zondag
10.15 en 4.30 „COCOANUT
GROVE”, met Fred Mac-
Murray, Harriet Hilliard. Alle
leeftijden.

DE BENGALISCHE LANCIERS KOMEN TERUG!

Een gloednieuwe copie van dit wereldvermaarde filmwerk
brengt U opnieuw de avonturen, overweldigende actie
en romantiek van die dapperen, die in het hartje van
Britsch Indië strijden voor de eer en glorie van het
vaderland! Een meesterwerk zooals er slechts weinige
bestaan!

VANAF MORGEN IN GLOBE

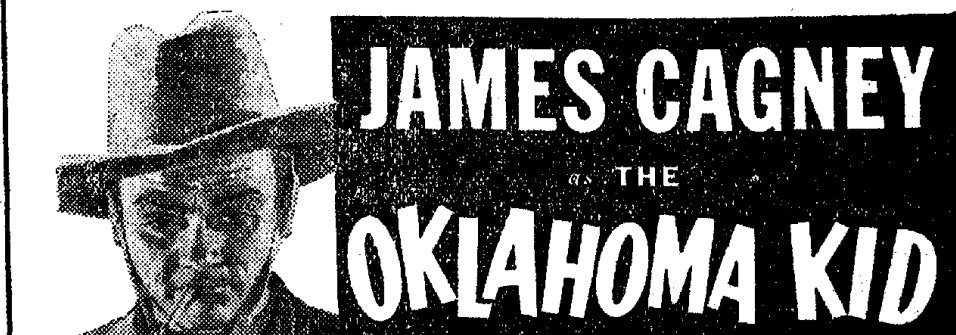
New York's beroemdste amusementscentrum op het
witte doek met de meestgevierde artiesten en melodieuze
welke reeds goede bekenden voor U zijn, zooals „Good-
night Angel” en „Speak Your Heart”

RADIO CITY REVELS

met Bob Burns — Helen Broderick — Ann Miller —
Jane Froman — Jack Oakie — Kenny Baker — Marilyn
Vernon — Victor Moore — Hal Kemp en zijn Orkest

CAPITOL

Vanaf
ZONDAG

HUMPHREY BOGART • ROSEMARY LANE • Donald Crisp
A WARNER BROS. Picture • Directed by Lloyd Bacon • Music by Max Steiner • Screen Play by Warren Duff,
Robert Buckner and Edward E. Paramore • From an Original Story by Edward E. Paramore and Wally Klein

Maandagavond
GROOTE PREMIERE IN HET
REX THEATER

ze komen van dichtbij
ze komen van verre
en allemaal komen ze naar „tjitere”
berghotel „tjitere”-pengalengan hoogvlakte-4600 vt-1 uur rijden van bandung

JIEP GING & CO.

MEUBELMAGAZIJN
Noordwijk 31 C — Telefoon Wt. 4958

MODERN MEUBILAIR
MET 3 JAAR SCHRIFTELIJKE GARANTIE
Wij leveren ook volgens Uw teekeningen
CONC. PRIJZEN — DEGELIJK — SIERLIJK

HET NIEUWS VAN DEN DAG

VOOR NEDERLANDSCH-INDIË

Telegram-adres: „Dagbladen Batavia“.
Verschijnt dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd.
Uitgeverij N. V. Handelsmij. Albrecht & Co.
Kantoren: Kali Besar West 21/24.
Abonnementsprijs per kwartaal:
te Batavia f 9.—
Ned.-Indië (per post) f 10.50
Buitenland f 14.—
Met „Wereldnieuws en Sport in Beeld“ samen resp. f 13.—, f 15.—, f 18.50.
Advertentie-tarief:
Per vijf woorden of gedeelte daarvan f 0.75;
minimum f 3.75 per plaatsing.
Regeltarief f 0.50 per regel met een minimum van f 4.— per plaatsing. Advertentie-kosten bij vooruitbetaling.
Telefoonnummers:
Bat. 1320 — Administrateur. — Abonnementen/Expeditie.
Bat. 1821 — Advertenties.
Bat. 1823 — Red. Binnenland/Buitenland.
Bat. 1824 — Stadsredactie.
Bat. 1824 — Directeur-Hoofdredacteur.

De Dag.

DE poging van onze Koningin en den Koning der Belgen om den vrede te herstellen, mogé als mislukt beschouwd worden.

Te diep is de kloof tusschen Duitschland en de Geallieerden, dan dat zij door een vredesboodschap overbrugd zou kunnen worden, althans in dit stadium van den strijd, nu beide partijen nog „frisch“ tegenover elkaar staan. Niets zal dus den wassenden vloed kunnen keeren in zijn geweld; dat ligt in de lijn van de dingen, zooals zij zich op het oogenblik aan ons voordoen.

Deze vredes poging zal niet de laatste zijn; aanbiedingen en bemiddelingen, zij zullen beproefd worden als in den vorigen oorlog en, naar het zich laat aanzien, met even weinig resultaat. Gelijkelijk met de verharde zal de verbittering stijgen. Een strijd op leven en dood smooit niet in een wederzijdsche oorlogsmoeheid, gelijk mogelijk is bij een oorlog met een beperkten inzet. Nog eenigen tijd wellicht, evenals tot nu toe, zal alles vermoedelijk langzaam gaan, een aftasten van krachten en zwakheden over en weer, zooals wij nu reeds zeventig dagen zien tusschen Rijn en Moezel.

In een voorbije periode was de eenvoudige overmacht het abc van iedere krijgslere. Sindsdien is het gewicht, noodig om het evenwicht van krachten tusschen twee oorlogvoerende partijen te verstoren, steeds groter geworden; steeds stroever bewoog zich de balans. Thans kan men zeggen, dat een enorme militaire overmacht noodig is om een spoedige beslissing te forceeren, een overmacht, zooals steeds zeldzamer bij een van twee strijdende partijen zal worden aangetroffen. In evenredigheid zullen daarom de niet strikt militaire strijdmiddelen van grooter belang worden.

Ook waar nog voor kort een snelle beslissing door een overmacht mogelijk scheen, door den oorlog in de lucht, doen zich nu reeds tekenen voor, dat zulk een stroef evenwicht is ingetreden. De bliksem oorlog is daarmede tot een sprookje uit oude tijden geworden, want de voornaamste drager ervan was het luchtwapen.

Was de ongebreidelde luchtoorlog nog mogelijk, niets had Hitler ervan behoeven te weerhouden om dien te ontketen op het gunstige oogenblik, want uit het verloop van den oorlog in Polen kan geconcludeerd worden, dat daar maar een klein deel van de Duitsche luchtmacht was ingezet. Het sprookje was misschien werkelijkheid in de dagen van München; de nooddriftigheid van de verdediging van Engeland en Frankrijk toen tegen luchtaanvallen, valt eerst recht op tegenover hetgeen nu gedaan is.

De Geallieerden beweren zelfs binnen afzienbaren tijd over een luchtvloot te kunnen beschikken, welke drie keer zoo groot is als de Duitsche. Dit zal wel overduidelijk zijn, maar, dat de Duitsche voor-sprong in bewapening tegenover Engeland en Frankrijk snel vermindert, is een bekend feit. Men neme daarbij niet alleen in aanmerking de hoeveelheid van de beiderzijds opgestapelde wapenen, maar ook, en bovenal, de in beide kampen geschapen productie-capaciteit.

Een moderne oorlog wordt niet alleen gevoerd tusschen gewapende machten, maar ook en misschien in meerdere mate, tusschen de economische apparaten der oorlogvoerenden. Wanneer de bliksemoorlog een sprookje is, dan volgt daaruit, dat langzamerhand die partij in het voordeel komt, welke de grootste productiekraacht of zelf bezit, of achter zich heeft staan.

Welke partij dat in den huidige oorlog is, behoeft nauwelijks een punt van zorg-vuldige overweging uit te maken, nu het Amerikaansche arsenaal zich voor de Geallieerden geopend heeft. Nu heeft Hitler eergisteren in zijn rede bekendgemaakt, dat hij Göring opdracht heeft gegeven om voorbereidingen te treffen voor een oorlog van vijf jaren, maar als iets onmogelijk genoemd mag worden, dan is dat wel de uitvoering van deze met zulke groote woorden gegeven opdracht. Zooals de zaken thans staan, zal de economische machine van Duitschland niet gedurende vijf jaren op volle toeren kunnen draaien.

Grootspraak was het ook toen Hitler beweerde, dat de Duitsche luchtmacht „nimmer gebrek aan benzine zal hebben“. Zwitsersche kranten wisten kortgeleden te melden, dat de voorbereiding voor een groot Duitsch offensief aan het Westfront in vertraagde tempo geschiedt dan men aanvankelijk verwacht had, tengevolge van de groote beperkingen in de ravitaillerings met olie van de gemotoriseerde troepen en de luchtmacht; dit wegens het enorme verbruik, dat daarmede gemoeid blijkt te gaan.

Dn. E. van Raalte heeft aan de hand van gegevens, verstrekt door deskundigen op dit gebied, uitgerekend, dat de Duitsche olie-voorraad na ruim twee jaar totaal uitgeput zal zijn. Hij kwam tot deze becijfering: Duitschland zal per oorlogsjaar de beschikking krijgen over 1.700.000 ton olie uit Roemenië, Rusland en Russisch-Polen en 2.800.000 ton uit eigen productie; in totaal dus 4½ miljoen ton. Maar de Duitsche behoefte aan olie, welke in vredes-tijd voor Groot-Duitschland 7½ miljoen ton bedroeg, waarvan het leeuwendeel van overzee werd aangevoerd, zou per oorlogsjaar neerkomen op 12 miljoen ton.

Gaat men er echter van uit, dat in Duitschland het gebruik voor niet-militaire doeleinden tot vrijwel nul zou worden gereduceerd en dat de Duitschers er in zouden slagen — zooals Hitler zooveel bevolen heeft — ook nog door andere factoren grotere spaarzaamheid te bereiken, dan zou een becijfering van zeer voorzichtig aard, een verbruik per oorlogsjaar van acht miljoen ton olie uitwijzen. Wanneer men nu de minimale consumptie van 8 miljoen ton zet tegenover een maximale productie plus invoer van 4½ miljoen ton, dan ziet men onmiddellijk, welk een belangrijk element in dezen toestand bovendien moet zijn: de voorraad waarover Duitschland beschikt.

Experts zeggen, dat de Duitsche olie-reserve ongeveer vier miljoen ton bedraagt; Van Raalte neemt veiligheidshalve het dubbele, dus acht miljoen ton en komt dan tot de conclusie, dat de Duitschers op het stuk van hetgeen zij minimaal aan olie-productie tijdens den oorlog noodig hebben, na 2½ jaar zullen vastlopen. Want dan zouden zij in totaal, met behulp van hun voorraad, eigen productie en aanvoer van elders 19¼ miljoen beschikbaar hebben gehad, terwijl er minstens 20 miljoen noodig was. Houdt men het met de berekening der experts, dan treedt het voor Duitschland bedenkelijke tekort reeds na anderhalf jaar oorlog in.

De Russische productie is voor belangrijke uitbreiding vatbaar, de Roemeensche daarentegen niet, of althans in veel mindere mate. Maar ook indien de Russen en de Roemenen meer olie ter beschikking van Duitschland zouden gaan stellen is dit nog niet voldoende om er ook de beschikking over te krijgen, omdat de vervoersgelegenheid voor Duitschland een teer punt is.

Door de suprematie der Geallieerden ter zee, is Duitschland op vervoer overland aangewezen. Per trein en auto alleen schijnt het vervoer over zoo lange afstanden als waarom het hier gaat, niet goed mogelijk te zijn. Voor olie-toevoer is Duitschland dus aangewezen op het transport over den Donau. De olie-vloot schijnt echter nauwelijks toereikend te zijn voor het huidige vervoer. Een eenigszins belangrijke stijging van de te transporteerden hoeveelheid olie zou dus de vervoerscapaciteit over den Donau verre te boven gaan.

Volgens de berekeningen van dr. Van Raalte schijnen er gegronde redenen te bestaan om, indien de oorlog van eenigszins langen duur zou zijn, de toekomst voor Duitschland, voor wat het motorbrandstof- en olie-probleem betreft, somber in te zien. Toen Hitler zijn vijfjarigen oorlog aankondigde, was hij dan ook zoo verstandig om er direct aan toe te voegen, dat hijzelf niet geloofde dat de oorlog zoo lang zal duren.

Timbang zal Herrijzen.

(Van een medewerker).

Een meertje waar eens de desa-huizen stonden.

ONBEZORGD SPEELT DE JEUGD...

In den vroegen ochtend maken we ons gereed voor een tweeden tocht naar het Diëng-plateau, naar de desa Timbang, die drie weken geleden tengevolge van een eruptie, voorafgegaan door aardbevingen, is weggevaagd.

Het punt van uitgang is hotel Diëng, waar men onzen trip, evenals de eerste maal uitstekend heeft voorbereid. De brood- en vruchtenpakjes die ontbijt en lunch zullen moeten vervangen, liggen gereed, de auto staat te wachten.

Om half zes starten we. Ditmaal gaat de tocht via Bandjarnegara naar Karangobar en dus zullen we op dezen tweeden tocht de verwoeste desa benaderen van het Westen uit, in tegenstelling met den eersten keer, toen we het Diëng-plateau dwars over staken.

De pasanggrahan-beheerder in Karangobar zorgt voor paarden en om half acht kan de rit beginnen. Een lange rit, van 9 of 11 paal, (de afstanden die ons genoemd worden, loopen uiteen), dat is heen en terug 18 à 22 paal. Een behoorlijke afstand op een bergpaardje, maar de rit loont de moeite (en de na terugkeer optredende stijfheid!) dubbel en dwars. Het gaat door prachtig terrein, vol afwisseling. Langs ravijnen en door bosschen, ver snelstromende riviertjes en rustieke bruggetjes, stijgend en dalend, met zeer steile hellingen, en over het algemeen uiteraard in stijgende lijn, want we moeten naar het hooggelegen Batoer.

Onvermoed hellingen op!

Overigens: wat een taaië dieren zijn deze paardjes. Ze nemen in draf, soms in galop, de hellingen. En onvermoed stappen ze voort, licht en gemakkelijk de hellingen op, voorzichtig hun voeten neerplantend naar beneden. Ze loopen met een ruiter in den zadel zonder bezwaar hun 30 kilometer per dag en als één van de combinatie ruiterpaard het begeeft, dan kan men er volmaakt zeker van zijn dat het de ruiter is. Die er nog wel bij kan zitten...

Na een rit van 2½ uur, om tien uur dus, zijn we in Batoer. Een grote desa, waar juist pasar wordt gehouden en waar talloze kleurige baadjes in de stalietjes de Lebaran aankondigen.

Hier in Batoer is nog steeds de bevolking van de vroegere desa Timbang ondergebracht.

De meesten hebben onderdak gevonden in het gebouw van de vervolgschool en de wedono van Batoer vertelt ons dat hij bezig is gronden te zoeken waar de desamensen opnieuw zullen kunnen beginnen, waar ze zich opnieuw een bescheiden bestaan zullen kunnen opbouwen.

Vier hectare heeft hij reeds gevonden en de ligging is zodanig dat de Vulkanologische Dienst geen bezwaar heeft. Nu moet de Landbouw-voorlichtingsdienst nog worden ingeschakeld.

Maar vier hectare is uiteraard niet genoeg en dus is men nog zoekende naar meerdere terreinen.

Waar de grond scheurde.

We gaan naar de pasanggrahan, waar dr. S t e h n, het hoofd van den Vulkanologische Dienst, logeert. Dr. Stehn is er niet, hij is naar Timbang, of liever: naar de plek waar eens het gehucht lag.

De paarden brengen ons in tien minuten aan den rand van den modderstroom.

Er staat een bordje „Verboden toegang“, maar het is direct duidelijk dat daar niet meer de hand aan gehouden wordt.

Want overal op de hard geworden modder loopen menschen. Javaansche mannen en vrouwen, alsmede een groot aantal kinderen, die kans hebben gezien het uitgestrekte modderveld te maken tot een prachtig speelplek, waarop allerlei avontuurlijke spelletjes op touw kunnen worden gezet.

Dat is de onbezorgdheid van de jeugd. De ouderen zien er niet zoo optimistisch uit en voor deze menschen is de uitbarsting inderdaad een zware slag geweest. De tabaksoogst, die een week later binnengehaald zou worden en geld, kleren en voedsel zou brengen, is totaal verwoest.

Een katjong dien we achterlaten als bewaker van onze paarden, vertelt weliswaar dat er gas is en dat een geit bereids is gestikt.

Maar als men ziet hoe gemakkelijk en ongedwongen de menschen zich bewegen op de modder, moet men haast aannemen dat het aan de geit gelegen heeft.

We trekken dus het terrein over, waar de modderstroom zich een weg heeft gebaand. De grond is thans begaanbaar, men zakt niet meer weg en daarvan maken de vroegere bewoners van Timbang gebruik om in de verwoeste huizen te zoeken naar wat nog bruikbaar is.

Dit betreft slechts de huizen, die aan den buitenkant van het gehucht stonden. Het centrum is geheel verdwenen.

Waar dat was, gapen thans steile wanden en in de diepte ligt een meertje van een meter of vijftig lang en vijftien breed. Een groenen weerschijn heeft het water en niets wijst er meer op dat hier huizen stonden en menschen leefden.

De natuurkrachten hebben in een paar seconden weggevaagd wat menschenhanden met veel moeite hadden gewrocht: de eenvoudige huisjes, het huisraad, den oogst.

Gevaarlijk terrein.

Zooals gezegd: aan den buitenkant van den modderstroom liggen restanten van huizen. Vormloze massa's hout en andere materialen, stukken van de armelijke inboedels. Een boom heeft een huis dat werd meegesleurd „opgevangen“. De balken zijn blijven steken tegen den boom en daar heeft zich een extra dikke laag modder gevormd.

De menschen zoeken. Ze zoeken naar wat nog bruikbaar is van het materiaal. Hier en daar liggen stapels hout. Die zullen vermoedelijk dienst doen als nieuwe huizen worden neergezet. Elders heeft men wat huisraad verzameld dat nog wel mee kan. Een kast staat triomfantelijk en vrijwel ongeschonden, zij het verveloos, op den modderbodem.

Maar niet hier zal Timbang herrijzen. Dat vertelt dr. Stehn ons, dien we het genoeg hebben te ontmoeten als hij bezig is de afmetingen van een geweldige spleet op te nemen, een spleet die ook drie weken geleden ontstaan is.

Als de bewoners weer hun eigen desa vormen, en dat zal uiteraard gebeuren, dan niet hier. Dit gebied wordt voorloopig niet bewoond, het zou te gevaarlijk zijn. Elders moet men maar een „Timbang-Anjar“ opzetten.

De spleet.

Het is begrijpelijk dat hier de bevolking niet meer wordt toegelaten. Men begrijpt het, al ziet men niet anders dan de spleet die dr. Stehn aan het opmeten is. Ruim 200 meter lang, 40 meter breed en zeker 25 meter diep.

Grond waar overdag de tani werkte, zonder het ontzettende gevaar te kunnen bevroeden. Zooiets kan ieder oogenblik opnieuw gebeuren en het is eigenlijk weinig minder dan een wonder dat niet meer menschen bij de ramp zijn omgekomen.

Dr. Stehn laat ons een ander gat zien: het heeft maar een paar meter middellijn, maar als men naar beneden kijkt, ziet men in een peillooze diepte. Neen, dit is geen terrein om er een nieuwe desa op neer te zetten.

We gaan met het hoofd van den Vulkanologische Dienst naar de beide kraters, langs het meer dat ontstaan is in het centrum van de vroegere desa. Daarop komen we terug in een slot-artikel.

OP EEN ZWIJN GEVALLEN!

Dinsdag 24 Oct. j.l. werd in kampong Toenggoel boeto (Koeantan) een zekere Oesoe Poeth door een groot zwijn aangevallen, zoodat de ongelukkige ernstig aan hoofd, rug en handen werd gewond, meldt uit Padang de „Sum. Bode“.

Terwijl Oesoe Poeth bezig was bladeren te plukken, werd hij opgeschrikt door het geluid van een naderend zwijn, dat dol van woede in de richting van Oesoe Poeth kwam aangerend. In de buurt werd namelijk jacht gemaakt op wilde varkens en door de jagers opgedreven, was het gesig-naleerde dier in de onmiddellijke nabijheid van Oesoe Poeth verzeild geraakt.

Van angst klom de laatste in een boom, maar... toen het zwijn den boom passeerde, viel de Maleier uit den boom en kwam ongelukkigerwijze op den rug van het zwijn neer.

Er ontstond een hevig gevecht tusschen mensch en dier... Bij het naderen van eenige andere menschen, sloeg het zwijn op de vlucht. Bewusteloos werd Oesoe Poeth opgenomen en naar het ziekenhuis te Koeantan vervoerd.

KRENKEND VOOR BATAKS?

Een geschiedkundig stuk.

In de „Oetoesan“, een te Padang Sidempoean verschijnend periodiek, schrijft een inzender over een Batak, die zich zeer gekrenkt gevoelde na lezing van een stuk in den Volksalmanak 1939, welke, naar men weet, door het Kantoor van Volkslectuur is uitgegeven.

De voor Bataks krenkende passage zou volgens inzender voorkomen in een van de hand van den heer Achmad afkomstig stuk over Sumatra's Oostkust en Riouw en luidt:

„Ook jonge Bataksche vrouwen werden verkocht door haar familie, uit nood en ook uit zucht naar opium, enz.“

Van den inzender volgde — natuurlijk! — een fel en hatelijk commentaar op „Volkslectuur“ en den zich zoo gekrenkt voelenden Batak legde hij de volgende woorden in den mond: „Liever dan deze soort Volksalmanak, waarin een volk wordt beledigd, te bewaren, gooi ik haar in het vuur.“

Van de redactie van de „Oetoesan“, die onder leiding staat van den heer Baginda Kalidjoendjoeng, lid van den plaatselijken raad van Angkola en Sipirok en een paar jaren geleden voor den Volksraad gecandidateerd, geen enkel woord commentaar.....

Wij hebben er, aldus de „Sum. Post“, den Volksalmanak 1939, eens op na geslagen en vonden daarin het stuk van den heer Achmad.

Het is getiteld: „Sedjarah Soematera Timoor dan Riouw (Geschiedenis van Sumatra's Oostkust en Riouw).“

De bewuste passage, hierboven aangehaald, staat in de beschrijving van de toestanden ter Oostkust, ongeveer 200 jaar geleden, toen Atjeh en Siak om de suprematie in dit gebied streden.

Het is allemaal geschiedenis, die de heer Achmad in zijn stuk behandelde, zoodat er geen aanleiding schijnt om zich daarover op te winden.

INHEEMSCHE VROUWEN.

Moment-actie van de 'Aisjijah.

Van het hoofdbestuur van de vrouwenafdeeling van de Moehammadijah (de 'Aisjijah) is een schrijven uitgegaan, gericht tot alle afdeelingen, om voorbereidingen te treffen voor de moment-actie, welke zal plaatsvinden op 18 November a.s. des avonds om 9 uur. Die actie wordt ingesteld ter herdenking van de oprichting van de Moehammadijah op 18 November 1912 en zal bestaan uit een openbare vergadering, op welke agenda de volgende punten staan: 1. wat de Profeet voor de wezen en arme kinderen heeft gedaan. 2. De geschiedenis van de Moehammadijah en de 'Aisjijah. 3. De prestaties van heldhaftige Moslimsche vrouwen.

Bovendien zal in den middag van 18 November om 4 uur een kinderfeest worden georganiseerd, waar verspreidingen zullen worden aangeboden en geschenken; onder meer zullen kleedingstukken worden uitgedeeld.

Uitvoerige gegevens over de agendapunten zullen aan de afdeelingen worden verstrekt.

Door middel van groote aanplakbiljetten wordt de aandacht op de moment-actie gevestigd.

MENSCH EN TIJGER.

Politiehulp tegen tijgers ingeroepen.

Onlangs werd in de kampong Boekit Karam op de onderneming Aloer Djamboe (Kwala Simpang) een man, die in zijn in aanbouw zijnd huis lag te slapen, door een tijger aangevallen en verscheurd. Den daarop volgende avond kwam de tijger terug, vond zijn slachtoffer niet meer en verscheurde de mat, waarop het slachtoffer had geslapen!

Bevroed voor een mogelijke terugkomst van het ongere beest verzochten de kampongmensen de politie om hulp. Den tweeden avond toog de politie er heen, schrijft de „Sum. Post.“

Ook toen kwam de tijger opdagen om een vijftal geiten neer te slaan en er twee van het bosch in te sleuren. Een Inlandsche jager van de kampong kreeg het dier onder schot, dat slechts verwond werd en daarna de vlucht nam.

De politie kreeg het beest pas onder schot op den derden avond na het verscheuren van den kampongmans, maar toen was het ook gedaan met den gestreepten roover in het bosch.

Doch niet met dezen tijger alleen heeft men rekening te houden. De kampongmensen rapporteerden, dat er nog één tijger in de buurt rond zwerft, doch dit beest is nog niet onder schot te krijgen. De politie rust echter niet, voordat de kampongs van dezen roover is verlost.

Cultures.

TABAK-VOORUITZICHTEN

In Vorstenlanden zeer goed

Onze medewerker te Solo verneemt, dat sedert 1928 het aspect voor den nieuwen tabaksoogst in de Vorstenlanden niet zoo fraai is geweest als thans.

De regens zijn namelijk op tijd, conform de weersverwachtingen, afgekomen en daarna heeft men vrij regelmatig tot nu toe behoorlijke buien kunnen registreeren, zoodat prachtig beregende tabak van uitnemende lengte en kwaliteit in het voorjaar van 1940 op de moederlandsche veilingen verwacht kan worden.

Gedurende de vorige week werd een begin gemaakt met het binnenhalen van den nieuwen oogst en indien wij het voorbehoud stellen, dat in deze maand de weersomstandigheden zich goed houden en geen natuurrampen voorkomen, waarbij vooral aan de typhoons moet worden gedacht, dan zijn de vooruitzichten voor Vorstenlandsche ondernemingstabak schitterend te noemen.

Met nadruk herhalen wij, dat geen al te nadeelige weersveranderingen gedurende deze eerste oogstmaand mogen optreden. Mandjoeng en Bangak hebben namelijk al te lijden gehad van al te sterken windval, zoodat de tabaksstokken tegen den grond geslagen werden. Gelukkig niet in beduidende mate, zoodat de windschade volkomen verwaarloosd kan worden.

Voor het overige hoopt men eveneens het beste ten aanzien van een geheel ander euvel, namelijk de loodsbranden, waarbij men in de meeste gevallen te maken heeft met kwaadwilligheid. Op Mandjoeng zijn die reeds ingezet, waar in de laatste maanden reeds twee loodsen op die manier in vlammen zijn opgegaan.

De vorige oogst heeft, naar wij voorts vernemen, inderdaad voor praktisch alle ondernemingen, winst gebracht en men verneemt prijsgemiddelden van 40 tot ver over de 50 cent voor alle assortimenten.

OVERNAME VAN ONDERNEMING.

Onze correspondent te Malang meldt: De onderneming „Pacouda-Zuid“ in Zuid-Banjoewangi, tot dusverre geëxploiteerd door de N. V. Cultuurmaatschappij Pacouda, werd overgenomen door de N. V. Rubber Cultuur Mij. „Kendeng Lemboe“, meldt de „Ind. Crt.“ De onderneming „Pacouda-Zuid“ zal voortaan geëxploiteerd worden als afdeeling van de onderneming „Soengei Lemboe“ van laatstgenoemde maatschappij, onder beheer van den administrateur van „Soengei Lemboe“ den heer R. P. Metzker.

EEN PRIJSVRAAG.

Uit overweging, dat de landbouw en de padicuituur in het bijzonder van zeer groot belang zijn voor de bevolking van Nederlandsch-Indië, heeft de Algemeene Rijstbond te Djember besloten een prijsvraag uit te schrijven om het belang te onderstrepen.

Als onderwerp van deze prijsvraag is het volgende gekozen:

Op welke (gunstige) wijze zullen de landbouw in het algemeen, de Padi (Rijst) cultuur in het bijzonder, gestimuleerd kunnen worden, een en ander met het oog op de Teeltwang-ordonnantie, in het belang van den algemeenen economischen toestand van dit land.

De artikelen kunnen zoowel in het Hollandsch, Engelsch als Maleisch geschreven worden, en moeten uiterlijk op den 15den December bij het Secretariaat van den Algemeenen Rijstbond te Djember worden ingediend.

Alle ingekomen artikelen blijven het eigendom van den A. R. B.; de Bond behoudt zich het recht voor deze in zijn orgaan „Padi“ op te nemen.

Voor deze prijsvraag wordt als prijs beschikbaar gesteld:

Een hoofdprijs van f 150.—, in goederen, ticket K. P. M. Knilm of contanten.

De Jury bestaat uit: Een hoofdlandbouwkundige; een regent of een ander Inlandsch B. B.-ambtenaar; een bestuurslid van den Rijstbond, of een door hem aan te wijzen persoon.

De uitslag zal zoo spoedig mogelijk in het December-nummer van „Padi“ gepubliceerd worden, evenals de binnengekomen artikelen.

Deze prijsvraag is een vervolg op die, welke reeds in 1933 werd uitgeschreven door den Rijst Bond Oost-Java.

Winnaar hiervan was de heer A. Corts, destijds Landbouwconsulent te Soekaboemi.

Scheepsberichten

De Java-China-Japan Lijn.

Directie tevreden over den gang van zaken.

Onze redacteur in Nederland schrijft d.d. 30 October uit Amsterdam:

Wij hadden hedenmiddag een onderhoud met den heer Jhr. C. F. J. Quarles van Ufford, directeur van de Java-China-Japan-Lijn te Amsterdam, ruim twee jaar geleden gerepatriëerd, na in Batavia de vertegenwoordiging dezer maatschappij te hebben gevoerd.

Onze eerste vraag was, of de directie tevreden was men den huidige gang van zaken? Dat bleek inderdaad het geval, en het antwoord werd zonder eenige terughouding gegeven.

Of er dan al wat te zeggen viel over de financiële resultaten in het thans aflopende jaar? Neen, we moesten de kwestie van het eventuele dividend nog maar liever wat laten rusten, daarvoor was het nog wat vroeg dag.

Het bleek ons dat de geheele vloot der J. C. J. L., bestaande uit elf schepen, waaronder de „Tjikandi“, die reeds geruimen tijd bij de Stoomvaart Maatschappij „Nederland“ in time-charter vaart, momenteel emplooi heeft. Men weet, dat nog niet zoo heel lang geleden de „Tjikembang“ en de „Tjisondari“ voor sloop naar Nederland verkocht werden en te Hendrik-Ido-Ambacht hun laatste rustplaats hebben gevonden.

Van de nieuwste aanwinst, de „Tjitjalingka“, met een capaciteit van 64 passagiers, terwijl de andere schepen er 42 kunnen vervoeren, beleeft men veel genoeg. Het schip is zeer in trek. Het is indertijd in den Philippijnen- en China-expresdienst gezet en doet zoowel op de uit als de thuisreis Manila aan, wat een bijzonderheid op zichzelf is.

In opgaande lijn.

Men is de eerste gevolgen van het conflict tusschen Japan en China zoo ongeveer volledig te boven. In den beginne heeft dat een groote inzinking gebracht bij het bedrijf, waarvan men zich echter geleidelijk hersteld heeft. Het merkwaardige hierbij is, dat China, hoezeer het ook geteisterd werd, van lieverlede toch weer kon gaan doen aan het exporteeren van goederen.

Zoowel uit China als uit Japan beweegt het vervoer zich in langzaam opgaande lijn, ondanks de contingentteeringen, door Indië toegepast. Beide landen leveren de meest verschillende artikelen aan Indië en de hoop bestaat, dat ook in omgekeerde richting het transport vermeerderen zal. Zoo heeft men eenige verwachting dat over eenigen tijd ook Japan weder suiker zal afnemen. Naar China gaat dit product wel, evenals rubber, palmolie, etc.

Het vervoer van Noord naar Zuid is, wat tonnage betreft, ongeveer gelijk aan dat in omgekeerde richting en, als gezegd, er is geen reden tot klagen over de hoeveelheid. Zodoende komt het haast niet meer voor dat men, als in den slapen tijd, schepen kan afstaan b.v. voor het afhalen van steenkolen uit Australië. Wel laat de min of meer facultatieve dienst op Dairen toe dat de „Tjibesar“ dan wel de „Tjikarang“ los emplooi verrichten, b.v. voor het overbrengen van rijst van Saigon naar Java als anderszins.

Geen verkoop schepen.

Plannen tot verkoop van schepen bestaan er niet. Het oudste schip, de „Tjimanok“, verkeert, dank zij uitstekend onderhoud in nog immer goede conditie en verder zijn de booten niet ouder dan twaalf jaren.

Wel wordt er sterk over gedacht om een nieuw schip te bestellen, dat van een gansch ander type wordt dan de bestaande booten. Het zal eenige gelijkenis vertoonen met de „Tjitjalingka“, maar aan den anderen kant wordt het volgens heel andere principes gebouwd. Daar de huidige situatie er niet toe leidt dat het al in bestelling kan worden gegeven — de onzekerheid op de werven is te groot — worden hierover nog geen nadere mededeelingen gedaan. De kwestie is echter in verregaanden staat van voorbereiding.

Van den invloed van den huidige oorlog op het bedrijf valt nog niet veel te zeggen, deze teekent zich nog maar heel zwakjes af. Trouwens, de J. C. J. L. vindt haar taak in hoofdzaak in het vervoer op en van China, Japan en de Philippijnen en de rol dezer maatschappij buiten dit rayon, ook als doorvoerder, is vrij bescheiden.

De militaire dienst in Indië van de vloot heeft 16 leden van het varend personeel opgeëischt, wat niet tot noemenswaardige bezwaren leidde op een totale sterkte van den état-major van circa 160 man plus 60 personen, op het hoofdkantoor in Batavia werkzaam.

EERSTE REIS „SOMMELSDIJK“

Nieuwste schip voor H. A. L.

Uit Rotterdam schreef men dd. 25 October aan het „Alg. Hbld.“ (Amsterdam):

Het nieuwste schip van de H. A. L. de „Sommelsdijk“, is vanavond in de Rotterdamsche haven aangekomen — en niet, als na het einde van een proeftocht met een gezelschap genoodigden, doch met een lading graan uit New York aan boord.

De „Sommelsdijk“ en haar zusterschip, de „Sloterdijk“, zijn in Odense (Denemarken) gebouwd. Wegens den onzekeren toestand en omdat er op dat oogenblik geen uitgaande lading uit Nederland was, terwijl er tegevolge van het oponthoud van een tiental schepen in Engeland, in de Vereenigde Staten vele ladingen lagen te wachten, is het schip rechtstreeks uit Denemarken naar de Ver. Staten gezonden.

Ook voor de directie van de H. A. L. dus is de „Sommelsdijk“ een volkomen nieuw schip, dat zij Donderdag bij daglicht voor het eerst in oogenschouw hoopt te nemen, zoo zei ons de directeur van de H. A. L., de heer W. H. de Monchy.

Het is een schip van 10.000 ton draagvermogen, evenals de twee andere nieuwe schepen van de H. A. L., de „Zaandam“ en de „Noordam“. De laatste kunnen echter tevens 130 passagiers vervoeren en doen in de wintermaanden dienst in den passagiersdienst op de Ver. Staten.

De „Sommelsdijk“ en de „Sloterdijk“ zijn vrachtschepen, die huisvesting bieden aan twaalf passagiers, zooals ook de andere vrachtschepen van de H. A. L., welke namen eindigen op dijk. Op 3 November vertrekt de „Sommelsdijk“ weer naar New York. Het schip komt daarna nog één keer te Rotterdam terug.

Op de volgende terugreis van New York neemt het daar lading in voor Nederl.-Indië. Het schip gaat dan varen op de Java-New York Lijn, welke geëxploiteerd wordt door de H. A. L. en onze twee Indische lijnen.

De H. A. L. is in deze lijn altijd vertegenwoordigd geweest, doch zij had de laatste jaren geen schepen varen, wegens gebrek aan scheepsmidde. Het staat niet vast, dat de „Sommelsdijk“ in dezen dienst blijft.

De bedoeling is, de schepen in deze lijn af en toe te doen wisselen. Overigens houden de directies van scheepvaartmaatschappijen nieuwe schepen, indien deze elders kunnen varen, thans gaarne verwijderd van de Noordzee en den Atlantischen Oceaan.

HAVEN VAN TANDJONG-PRIOK.

Aangekomen, 9 Nov. 1939.

Het N.I. s.s. *De Klerk*, gez. Strubbe, van Soerabaja, agt. K.P.M.

Het N.I. s.s. *Stagen*, gez. Bouman, van Tjilatjap en Emmahaven, agt. K.P.M.

Het N.I. m.s. *Maetsuycker*, gez. Staal, van Saigon en Semarang, agt. K.P.M.

Het N.I. s.s. *G. v. Swieten*, gez. Zuidema, van Semarang en Cheribon, agt. K.P.M.

Het Zweedsche s.s. *Bellona*, gez. Ek, van Beira en Durban, agt. Nishm.

Het Eng. s.s. *Hunchiffe*, gez. Davies, van Hull en Semarang, agt. Nishm.

Het Ital. s.s. *Isomao*, gez. Edoardo, van Fiume en Colombo, agt. Hadden.

Het N.I. s.s. *Tjileboet*, gez. Kroese, van Palembang.

Vertrokken, 9 Nov. 1939.

Het Jap. s.s. *Bandoeng Maru*, gez. Horii, naar Cheribon.

Het N.I. s.s. *Palopo*, gez. Wasterval, naar Pemangkat, Singkawang en Doerian Sebatang.

Het N.I. s.s. *v. d. Lijn*, gez. Veldhuyzen, naar Semarang.

Het N.I. s.s. *Thodens*, gez. Barkelau, naar Palembang.

Het Ned. s.s. *Benakat*, gez. Eyer, naar Soengal Gerong.

Het N.I. s.s. *Nieuw Holland*, gez. Verstelle, naar Singapore.

Het N.I. s.s. *Rooseboom*, gez. Boon, naar Ooschaven en Merak.

Het Ned. s.s. *Kota Gede*, gez. v. d. Meer, naar Paramaribo, Boston en New-York.

Financiën en Handel.

Rubber.

Aneta-A. N. P. seint uit Amsterdam, dat volgens een bericht uit Londen, in het midden van de volgende week een vergadering zal worden gehouden van de Internationale Rubber-Commissie. Omtrent de agenda is niets bekend.

Beurstendens:

Wall Street weer lager afgekomen en somber.

AMSTERDAM: STIL.

Amsterdam, 9 Nov. (Aneta-A.N.P.): De markt was stil en flauw op de internationale politiek. Er was weinig aanbod maar geen kooplust. De Amerikanen waren conform Wall Street lager. Het publiek hield zich zeer gereserveerd; de noteringen waren deels boven, deels onder de pariteiten. Er was eenige affaire in staal, koper, luchtvaart en spoor-aandeelen. Pennsylvania's waren hooger op dividend. Nederlandsche obligaties en Indië waren gedrukt.

Op de lokale markt was affaire in Kon. Dine, welk fonds noteerde 258½—263¼. Er was eenige attentie in Tidewater en Shell. Amsterdam-Rubber was kalm en noteerde 198—194, er was lichte attentie; voor in-stanten bestond aanbod.

H. V. A. was stil en lager; incuranten hadden verkopers.

Tabakken waren flauw, speciaal Oude-Deli.

Scheep waren zeer stil, er was eenig aanbod.

Industrie was stil, over het algemeen lager.

Op de beleggingsmarkt was Duitschland zonder animo, Frankrijk vaster.

Wisselmarkt:

Driemaands pond sterling noteerde 6½ tot 7 disagio en driemaands dollars ¾ tot ½ agio.

Slotwisselkoersen:

Berlijn	74.50	—75.25
Londen	7.19	—7.23
New-York	1.88¼	—1.88½
Parijs	4.06	—4.11

NEW-YORK: LAGER.

New-York, 9 Nov. (Aneta-A.N.P.): De markt was flauw en onregelmatig, stalen waren flauw, leidende auto's gesteund. Met een ietwat verdeelde stemming liep de markt omhoog onder leiding van stalen, auto's en vliegtuigen. Fractioneële winsten domineerden thans, eenige fondsen waren 1 tot 2 punten hooger; sporen waren gesteund, het aantal wagonladingen wordt geraamd op 805.900, de daling is minder dan de normale seizoensdaling.

De reactie op het herstel was slechts flauw, de markt werd nauw en onregelmatig. Handelaren verkeerden nog steeds in het onzekere over het oorlogsnieuws en de daling van het pond sterling. Men meent dat de volgens de herziene neutraliteitswetten toegestane aankopen van oorlogsmateriaal zeer sterk tegen het pond werkende krachten zullen blijken te zijn.

Stalen waren gesteund, auto's prijshoudend, kopers vast. Rubbers waren terughoudend door de jongste verlagingen van de bandenprijzen. Mailorderhuizen waren gesteund door gunstige verkoopberichten. Tidewater deed 11 ex-dividend. Tijdens de slot-transacties stortten vooral stalen in, een snel uitgewerkte verkoopgolf verbrak in benedenwaartsche richting de impasse waarin men scheen geraakt. Het slot was veelbetekenend, de meeste fondsen waren tot 1 punt, stalen tot 2 punten lager, er heerschte een sombere stemming.

De omzet beliep 1.200.000 stukken.

LONDEN: VOORZICHTIG.

Londen, 9 Nov. (Reuter): Op de Stock-Exchange waren het naderende einde der week alsmede de duisterheid van de Europeesche situatie verantwoordelijk voor de voorzichtige houding door beleggers aangenomen. Bijgevolg flauwden de markten af, wegens gebrek aan steun, hoewel goudgeranden tezamen met de leidende Britsche industrieën zich herstelden.

Stil.

Bij de producten bleef de stemming van de Liverpoolse katoenmarkt „bullishly” beïnvloed door het tekort aan ladingruimte zoomede de vastheid van den dollar. De koersen sloten strenger op een algemeene vraag.

BERLIJN: ONREGELMATIG.

Berlijn, 9 Nov. (Transocean): De markt opende met varieerende zaken. Vraag en aanbod wogen practisch gelijk tegen elkaar op; 22 fondsen noteerden hooger, 25 lager dan den dag tevoren, en 26 fondsen waren niet genoteerd. Aan het slot waren de zaken nog steeds varieerend.

BATAVIA: FLAUW.

De markt was flauw met ruimeren handel. Het aanbod werd eerst op lager niveau opgenomen. De verliezen voor vrijwel alle fondsen waren van beteekenis.

Ook Amerikanen lagen aangeboden.

Staalwaarden verloren een 2-tal dollars met uitzondering van Republic Steel, welk fonds van 18¾ tot 19½ kon oploopen.

General Motors was goed prijshoudend.

Leeningen waren ongeanimeerd op onveranderde koersen.

Cultures gingen zonder belangstelling voorbij.

„DE NEDERLANDEN”, VAN 1845

Alle Verzekeringen.

RUSLAND KOOPT.

Scheepen in Nederland.

Het Russische goud, dat ten bedrage van tien miljoen gulden naar Nederland kwam, heeft zijn bestemming voor een gedeelte reeds gevonden.

Thans blijkt n.l., — zoo weet de „Tel.” te melden —, dat Rusland dit bedrag herwaarts gezonden heeft om verschillende aankopen en orders (op maritiem gebied) te financieren.

Bij de werf Gusto zijn door Rusland aangekocht een 150-ton wegende draaibare kraan en een 150-tons bok, die nog in aanbouw is. Bovendien kochten de Russen in Nederland een zeesleepboot, de „Beverwijk 20”, die in 1921 gebouwd werd en een capaciteit heeft van 900 pk, zoomede twee kleinere sleepboten, respectievelijk met een capaciteit van 300 pk en 400 pk.

De bok, welke op de werf Gusto in aanbouw is, kan eerst over enkele maanden opgeleverd worden.

De overige eenheden zullen worden samengevoegd tot een konvooi. De groote sleepboot zal de kraan sleepen en vergezeld worden door de twee kleinere sleepboten.

Binnenkort zal dit konvooi naar Moersmans vertrekken. Tot nog toe was het de gewoonte, dat de schepen, die door Rusland hier te lande gekocht werden, de reis onder Russische vlag onderdanen. In verband met de gewijzigde omstandigheden heeft Rusland echter aflevering in Moersmans geëischt, zoodat het konvooi de reis daarheen onder Nederlandsche vlag zal aanvaarden.

Deze orders omvatten uiteraard, slechts een klein gedeelte van den door Rusland hier gedeponeerden goudvoorraad. Een ander gedeelte zal, zoo vernemen wij, besteed worden om het laatste gedeelte der bouwsommen te voldoen van de „Joseph Stalin” en de „Mofotov”, die, naar men weet, bij de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij in aanbouw zijn.

Ook na betaling hiervan restereen nog eenige miljoenen, die, naar onze zegslieden ons verzekeren, bestemd zijn, om hiermede in Nederland orders te plaatsen op scheepvaartgebied.

Indien de Nederlandsche werven haar eischen niet te hoog stellen — het betalingsrisico acht men in bevoegde kringen vrijwel nihil, nu door Rusland goud in Amsterdam gedeponeerd is — dan rekent men er met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op, dat de resteerende miljoenen geheel in Nederland „verwerkt” zullen kunnen worden.

THE CHARTERED BANK.

De Chartered Bank of India, Australia and China deelt mede dat de heer Vincent Alpe Grantham, directeur van de firma Forbes Campbell & Co., Ltd. te Londen, is toegetreden tot den Raad van Commissarissen der Chartered Bank.

PRODUCTEN-MARKTEN.

BATAVIA-MARKT.

Opgave voor de Producten Noteeringen der Handelsvereniging te Batavia en de Ned. Ind vereeniging voor den Rubberhandel, loopende van 9 Nov. 1939 12.— u. m. tot 10 Nov. 1939, 12.— u. m.

Rubber [p. ½ kg.] marktprijs om 12 u. 15:

Java-Std.-Sheets: 3¾

Java-Std.-Crêpe: 36¾

Indicatie-notering Licenties A per kg. ongeveer -39½/-40½

	Gedaan	Laatste
	Gisteren	Heden
Lampung Rob	—	—
15% Triage [p. 100 kg.]	—	—
E.K. T.-Betong	—	10.— 10.20
Nov.	—	—
Nov./Dec.	—	10.— 10.20

Zwarte Lampung

Peper [per 100 kg.]

E.K. Batavia, prompt — — —

Nov. — — — 8.70 nom.

Nov./Dec. — — — 8.10

E.K. T.-Betong

prompt — — — 8.25 8.35

Nov. — — — — —

Nov./Dec. — — — — —

Maart '40 — — — 9.— 9.10

Jan./Maart '40 — — — 8.00 8.70

Dec./Jan. '40 8.65 — — 8.50 8.60

Witte Muntok

Peper [per 100 kg.]

uitvoerrecht voor koopers rekening.

F.O.B. Banka, — — — — —

Nov. — — — 20.75 nom.

Nov./Dec. — — — 20.75

Citronella-olie A.

(85% geraniol 35% citronella)

(per kg. incl. drum)

Prompt: — — — 110 1.15

Nov. — — — — —

Nov./Dec. — — — — 1.12½

Jan./Maart 1940 — — — — —

Jan./Juni 1940 — — — — —

Jan./Dec. 1940 — — — — —

RUBBER.

Londen, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

Opening: — — —

Spot: — — — 11½

De markt was prijshoudend.

Slot: — — —

Londen, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

Smoked Sheets spot 11½ — 11¼

Sheets Nov. 11½ — 11¼

Sheets Dec. 11¾ — 11¼

Sheets Jan./Mrt. 10½ — 11

Sheets April/Juni 10½ — 10½

Na een vst verloop reageerde de markt op de berichten betreffende ruimer scheepsruimte uit het Oosten.

New-York, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

4 p. m.

1st. crêpe spot 23 vraag

Sheets spot 20¼ vraag

Sheets spot 20½ aanbod

Nov./Dec. 20¾

Sheets Jan./Maart 18¾ vraag

Sheets Jan./Maart 19 aanbod

De markt was stil; slot onveranderd. Fabrieken waren goede koopers voor spot en dichtbij-levering van mindere kwaliteiten, geïnteresseerd in Jan./Mrt. levering.

Singapore, 9 Nov. (Reuter):

Slot:

Sheets spot 38¾

Dec. 38¾

Jan./Maart 35¾

April/Juni 34¾

Sheets f.o.b. Nov. 39¾

Blankets Oct./Nov. —

Bark Opt./Nov. —

De markt was prijshoudend en stil. De markt zal op 10 en 14 dezer gesloten zijn.

PEPER.

Londen, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

Witte Muntok Nov./Dec. 4½ aanb.

Zwarte Singapore Nov./Dec. 3¾ aanb.

Zwarte Lampung zeilende voorraden, lev.

2½ vraag.

New-York, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta):

Zwarte Lampung spot 3.80 bieden.

Zwarte Lampung Jan. lev. 3.76 bieden.

Zwarte Lampung Dec. lev. 3.82 bieden.

KATOEN.

New-York, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

Sept.-levering 9.25

ZILVER.

Londen, 9 Nov. (Reuter-Eastern): Standard (0.925 gehalte) per oz. troy in pence:

Spot	23½
Forward	23¾

Speculanten kochten. Zaken waren klein. De markt was prijshoudend, m. officieele vaststelling stil en prijshoudend.

Bombay, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

Ready: genoteerd 61/13

Verreken. 5 Dec. 62/0

Verreken. 6 Jan. 62/4

De markt was prijshoudend.

New-York, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta):

Officieele noteringen in \$ cent:

Fijn per oz. 34¾

MAIS.

Buenos Aires, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta):

Maïs fair average quality: slotnotering in papieren pesos per 100 kg Nov.-levering 7.30.

SUIKER.

New-York, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta):

December 1.42 bied.

Maart 1.43½

Mei 1.45

Juli 1.46½

September 1.48½

December 1.50 nom.

De markt was nominaal en flauw.

KOFFIE.

New-York, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta):

Rio-Koffie (nominaal)

Sept. —

Dec. 3.95 nom.

Mrt. 4.40 nom.

Mei 4.40 nom.

Juli 1940 4.40 nom.

De markt was nauwelijks prijshoudend.

TARWE.

Chicago, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta): Tarwe (per bushell) Dec.-verscheping 87—86½.

De markt was prijshoudend.

GOUD.

Londen, 9 Nov. (Reuter-Eastern):

Open-marktprijs:

In staven fijn per oz. troy £ 8 8 0

SLOTWISSELKOERSEN TE NEW-YORK.

New-York, 9 Nov. (A.N.P.-Aneta):

8/11 0/11

New-York—Londen 3.91¾ 3.83½

New-York—Parijs 2.22 2.18

New-York—A'dam 53.08 53.08

New-York—Japan 23.48 23.45

KOOPLUST.

In cijfers.

Het Nederlandsche Centraal Bureau voor de Statistiek en het Economisch Instituut voor den Middenstand deelen de navolgende indexcijfers mede omtrent de omzetten in den detailhandel in kruidenierswaren in Nederland gedurende September jl.

Aangezien de opgaven van een aantal bedrijven — voornamelijk middenstandszaken — betrekking hebben op de ontvangsten in plaats van op de verkoopen, en een gedeelte van de groote aankopen in de laatste weken van Augustus eerst in September betaald zullen zijn, zijn de indices voor September eenigszins te hoog, die voor Augustus te laag. In verband daarmee zijn tevens de gemiddelden van deze twee maanden te zamen vermeld.

De indexcijfers van de omzetten in den detailhandel in kruidenierswaren zijn als volgt:

	Sept. 1939	Gen. Aug./Sept. 1939	Sept. 1938	Gen. Aug./Sept. 1938
(1/12 jaar- (overeenkom- omzet stige periode 1937 = 100) 1938 = 100)	126.3	125.5	112.0	117.2
Algemeen	126.3	125.5	112.0	117.2
Grootwinkelbedrijven *)	116.3	123.6	93.1	110.5
Coöp. verbruiks- vereniging *)	115.6	114.2	101.9	108.0
Middenstandszaken	129.1	126.8	116.3	119.3
*) Ten einde een juiste vergelijking te verkrijgen, zijn voor 1938 en 1939 alleen de omzetten van de winkels, die op 1 Januari 1938 in exploitatie waren, voor de berekening van de indexcijfers gebruikt.				

NEDERLANDSCHE UITVOER IN OCTOBER.

Aneta-A.N.P. seint de volgende opgave omtrent de uitvoer van Nederlandsche industriële voortbrengselen gedurende Oct. jl., vergeleken met voorgaande maanden. (gewicht in kg, waarde in guldens)

	October 1939		September 1939		October 1938	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
Kunstzijde	625.956	1.286.295	493.478	818.013	715.132	4.178.280
Radio-artikelen	586.179	3.813.463	786.132	4.178.230	846.792	3.554.000
Gloeilampen	1.198.278	434.205	1.282.261	443.043	1.288.716	444.192
(stuks)			(stuks)		(stuks)	

HYPOTHEKEN

Nederl. Indische Hypotheekbank
Opgericht 1891

Bestuur:

B. C. A. Grotjohann

Dir. Postpaarbank

H. Giel — Pres Factorij

D. P. Rempt — plv. Dir. Nijl

W. Luksenburg — Dir. Ned. Lloyd

Mr. A. H. van Ophuysen — Notaris

Directeur:

Mr. Tj. De Cock Buning

Effecten-Markten

AMSTERDAMSCH BEURS.

Amsterdam, 9 Nov. [Anip-Aneta]:

Openingskoersen:

	8 Nov.	9 Nov.
3% Indië 1937	87	87 3/8
Ver. Vorstenl. Cult. Mij.	100	98 1/2
Cert. Handel Mij.	90	88
Deli-Batavia Rubber Mij.	161	156
N. I. Handelsbank	113	111
Philips	136 1/2	130
Unilever	95 3/4	94
Kon. Olie	267	258 3/4
Java China Japan Lijn	114	110
Scheepvaart Unie	115	110
H. V. A.	394	389
N. I. Spoor	56	55
Amsterdam Rubber	200	194 3/4
Deli Mij.	162	151
Alg. Exploratie Mij.	63	62
Union Pacific	79	79
Shell Unie	107 3/8	101 1/2
United St. Steel	53 3/4	53 1/4
Gen. Motors	40 1/4	40 1/4
Kennecott	30 3/8	30
Anaconda	25 3/8	25 1/16

Amsterdam, 9 Nov. (Anip-Aneta):

Slotkoersen:

	8 Nov.	9 Nov.
3% Ned. Leening 1936	92 3/16	92 3/16
3 1/2% 1938 Ned. Leening	88 3/8	87 1/2
3% Indië 1937	87 3/8	86 3/4
3% Leening 1937 A	86 1/4	85 1/2
5 1/2% Young	118 3/8	111 1/16
Amsterdamsche Bank	100	97
Incassobank	—	—
Koloniale Bank	165	160 1/2
Ned. Bank Cert.	108 3/4	106 3/4
Robaver	—	—
Javasche Bank	204	200
N. I. Escompto Cert.	70	70
N. H. M. Cert.	90	86
N. I. Handelsbank	113	110
H. V. A. (Amsterdam)	392	391
Jav. Cult.	227	220
N. I. S. U.	228	222
Veren. Vorstenlanden	101	98
Michiels Arnold	—	—
Soerowinangoen	157	156
Bodjong Datar	122	120 1/2
Amsterdam Rubber	199	195
Bandar Rubber	150 1/2	145 3/4
Basilam	94	85
Deli Bat. Rubber Mij.	160	150 1/2
Samatra Rubber	174	172
Vico	145	140
Wai-Sumatra	122	117
Arendsburg	204	200
Besoeck Tabak	—	45
Senembah	139 1/2	137
Deli Mij.	162	153
Deli Bat. Tabak	118	112
Oostkust	130	128
Gandasoli	—	—
Malabar Thee	254	240
Pangheotan	129	—
Pasir Nangka	—	—
Telaga Patengan	110	105
Koninklijke Olie	268 1/4	263 1/4
Tarakan	400	4
Billiton 2e rubriek	370	360
Alg. Exploratie	62	60 1/2
Bengkalis	73 1/2	74
Redjang Lebong	—	—
Zuid-Bantam	—	—
A. K. U.	29	28 1/4
Fokker	263	260
Lever Broth., pref.	103	101
Philips	137	131 1/2
Unilever	95 1/2	94 3/4
Borsumij	152	150
Internatio	168	162
Isamij	65	—
Lindeteves	160 1/2	160
Nat. Bezit Gas Mij	210 1/2	208
Nat. Bezit Aniem	205	203
Java-China-Japan-Lijn	112 1/2	110 1/2
Kon. Paketvaart Mij	192	188
Sem. Stoomboot & Pr.	—	—
Scheepvaart Unie	112 1/2	110
Malang Tram	47	45
Sem. Cher. Stoomtram	18 1/2	19
Sem. Joana Stoomtram	—	—
Serajoeedal Tram	14	14
N. I. Spoorweg Mij.	—	54 1/8
Oell Spoor	—	75
Cities Serv. (\$ 10.- nom.)	45 3/8	41 1/2
Cities Service 6% cert.	41 1/16	42
Shell Union	101 5/16	101 1/16
Sh. Un. 5 1/2% cum. pref.	78	78 3/8
Continental	195 3/8	187 1/8
Tidewater	97 1/16	95 1/16
U. S. A. Steel	53 13/16	53 3/8
Bethlehem	64 5/8	64 1/4
Republic Steel	19 13/16	19 7/16
Comm. Amer. Smelting	39 3/8	39 1/8
Anaconda	25 3/8	25 1/4
Kennecott, Copper	30 9/16	30 1/16
General Motors	40 1/16	40 1/2
Chrysler Corp.	64 1/4	65
Hudson Car cert.	47 3/8	46 3/8
On. Pacific gew. aand.	79	79 1/4
General Electric	29 1/4	29
Montgomery Ward	30 3/4	30 3/8
Standard Brands	40 1/16	41 1/4
Corporate Trust	—	2
Prolongatie	1 3/4	1 3/4

1) = gedaan. 2) = biedkoers.
3) = nominiaal. 4) = laatkoers
*) O. verder B. = Gedaan met verdere Vraag
**) O. verder L. = " " verder Aanbod

Amsterdam, 9 Nov. [A. N. P.]

Slotkoersen:

	8/11	9/11
Dupont de Nemours	1397 3/8	140
Radio Corp. of America	47 3/8	45 3/8
United States Rubber	30	29 15/16
Atchinson Topeka	22 13/16	—
Canadian	—	—
Pennsylvan. Railway	18 3/16	19 3/8
Southern Pacific	12 13/16	12 11/16
Std. Oil of New Jersey	37 3/16	36 7/8
Socony Vacuum	10 7/8	10 1/2
United Aircraft	35 3/8	35 1/8
North Am. Aviation	20 5/16	20 9/16
Curtiss Wright	87 1/16	85 3/8
Douglas Aircraft	62 3/8	62 3/8
Greyhound Corp.	13 1/16	13 1/8
Alg. Ned. Aand. Depôt	407 1/2	400
Alg. Ned. Bel. Depôt	430	427 1/2
Bison	530	528
Robeco	101 1/2	111 1/2

*) Gedaan/Bieden
**) Gedaan/Laten

NOTEERINGEN TE BATAVIA

Batavia, 10 November 1939.

(Nadruk verboden.)

	Gedaan	Vraag	Aanbod
Javasche Bank	—	207 1/2	220
Certif. N. H. M.	90 1/4-91	—	—
(250)	—	—	—
Handelsbank	—	110	113 1/2
Koloniale Bank	—	156	166
A'dam Bank	—	95	—
Amsterdam Bank (200)	—	—	100
Escompto	71 1/2	—	—
Escompto à f 400	—	—	—
Twentsche Bank	—	—	—
Robaver	—	—	—
Cultures en Handelsinst.:	—	—	—
H. V. A.	—	391	400
A'dam Rubber	199	—	—
Philips (R. II)	—	130	139
Vorst. Cult. Mij.	100-100 1/4	—	—
Vorstenlanden claims	—	—	—
Internatio	—	160	168
Lindeteves	164	—	—
Band. Kinune	—	—	—
idem [250]	—	—	—
" losse claims	—	—	—
idem claims	—	—	—
Schepen:	—	—	—
Scheepv. Unie	111 3/4	—	—
Japanlijn	111	—	—
Rott. Lloyd	—	—	—
K. P. M.	184 3/4	—	—
S.M. Nederland	—	—	—
Trammen en Spoor	—	—	—
N. I. Spoor	—	—	57
Deli Spoor	—	78	82
Sem. Cher. Tr.	19 3/4	—	—
Sem. Joana Tram	9 1/4-9 1/2	—	—
Kediri Tram	—	—	—
Serajoeedal Tram	14	—	—
Malang Tram	—	42	46
Mijnbouw:	—	—	—
Simau	—	—	—
Simau (100)	—	450	—
Redjang	—	—	—
Redjang [100]	—	—	—
Emni	—	—	21
Emni à 100	—	—	6
M. Sipongi	—	—	7
M. Sipongi à f 100	—	—	—
Aimem	—	—	130
Aimem à f 200	—	—	—
Bengkalis	—	—	—
Zuid-Bantam	—	120	132 1/2
Zuid-Bantam à f 100	—	—	—
Lamp. Expl.	—	—	—
Billiton B	—	360	380
Tarakan	—	—	—
Kon. Olie	265-266	—	—
Kon. Olie à f 100	272 1/2	—	—
Alg. Expl. Mij.	—	—	60
Amerikanen:	—	—	—
Cities Service	\$ 4 1/2	—	—
Cities Service pref.	—	—	42
Shell Union	10 1/4-10 3/8	—	—
Shell Union pref.	—	—	80
Corp. Tr. Sh. distr.	—	—	2 1/2
Corp. Tr. Sh. acc.	—	—	—
United St. St. (R. I.)	53-53 1/4	—	—
Beth. Steel	62 3/4-63	—	—
Gen. Mot.	39 1/4-39 1/2	—	—
Gen. Elec.	—	29	—
Standard Brands	46 1/16-41 1/2	—	—
Kenn. Copp.	30-30 1/4	—	—
Int. Nickel	—	—	—
Anaconda C.	25 1/4-25 1/2	—	—
Union Pacific	—	80	82
Hudson Motor Coy.	—	4 3/4	5 1/8
United Aircraft	34 1/4-34 1/2	—	—
Montg. Ward	—	—	—
Tidewater	—	9 3/8	10
Lichtmaatschappijen:	—	—	—
Gas Mij. 1 claims	—	—	—
" 1/2 "	—	—	—
" 1/4 "	—	—	—
Gas Mij. n. b.	—	208	220
Aniem	—	—	—
Aniem n. b.	—	210	220
Solosche Elec.	—	—	—
Gebeo aand.	208	—	—
" claims	—	—	—

Banjoemas Elec. —
Sumatra Elec. —
Bali & Lombok Elec. — 75
Rembang Elec. —
Douglas Aircraft —
Leeningen:

3 1/2% I. L. '35	—	90	—
3 1/2% I. L. '35 (500)	—	—	—
3 1/2% I. L. '35 (100)	—	—	—
Leening '37	—	85 1/2	86 1/4
Leening '37 [500]	—	—	—
Leening '37 [100]	—	—	—
" '37 A	85 7/8-86	—	—
" '37 A (500)	—	—	—
" '37 A (100)	—	86	—
3 tot 3 1/2% Ned.	—	—	—
Staatsleening 1938	—	—	—
3 1/2% Gem. Bat. B	—	—	—
3 1/2% Gem. Bat. C	—	—	—
4% Gem. Bat. A	—	—	—
4% Gem. Bandoeng	—	95	—
4% Gem. Semarang	—	—	—
4% Gem. Soerabaja	—	95	—
4% Gem. Buitenzorg	—	—	—
3 1/2% Gem. Soerabaja	—	—	—
4% Jv. Hyp. Bk.	—	95	97
4% N. I. Hyp. Bk.	—	95	—
4% N. I. Hyp Bk. [500]	—	—	—
4% Gem. Cr. Bk.	—	—	—
4 1/2% Hotel des Indes	—	—	—
4% Oost-Java	—	95	—
3 1/2% N. I. S.	—	—	—
" geconverteerd	—	—	—
6% Bat. Verk. Mij.	—	—	—
4% Bat. Verk. Mij.	—	—	—
5% Java Hotel	—	—	—
5% Banjoemas Elec.	—	—	—
5% Rembang Elec.	—	—	—
5% Solosche Elec.	—	—	—
4 1/2% Koffi	—	—	—
Sem. Stoomboot	—	205	220
Tag. Pr. Veer	—	—	—
Verg. Pr. Veren	—	—	—
Stroochoeden Veem	—	—	100
" à f 400	—	—	—
Batavia Veem	—	—	—
Java Veem	—	—	—
Ind. Blauwvries Veem	—	—	—
Nillmij B/C	—	—	—
Nillmij A	—	—	—
Brandverz. Mercurius	—	97 1/2	105
Ned. Lloyd	—	—	—
Hotel des Indes	—	45	—
Preanger Hotel	—	—	—
Hotel Homann	—	45	—
Woning Mij.	—	—	—
Incassobank	—	—	—
Jav. Sum. Mij.	—	65	—
Belegging Nederland	—	f 453	f 462
Intern. Belegging	—	f 498	f 507
Rott. Beleggingscons.	—	110	114
Bison	—	51 1/4	52 7/2
Cultures:	—	—	—
Arjoena	—	—	80
Bagelen	—	—	—
Bandjarwangi	—	—	—
Basilam	—	—	82
Bodj. Datar	—	115	125
Fodj. Datar à f 100	—	—	—
Bodj. Datar pref.	—	—	—
Boek. Lawang	—	—	—
" winstbew.	—	—	—
Boemikasso	—	—	—
Daj. Manggoeng	—	—	—
Daj. Manggoeng f 100	—	—	—
Daj. Manggoeng pref	—	—	—
Gandasoli	—	—	—
Gedeh	—	—	—
Goen. Hedjo	—	—	—
Goalpara	—	—	—
Juliana	—	—	—
Juliana pref.	—	—	—
Malabar	—	—	—
Mandaling	—	—	—
Mich. Arnold	—	—	—
Pangheotan	—	—	—
Papandajan pref.	—	—	—
Pasir Randoe	—	—	—
Pasir Randoe pref.	—	—	—
Pasir-Nangka	—	390	—
Pasir-Salam	—	—	—
Perbawatie	—	—	—
Radjamandala	—	100	105
Pangledjar	—	—	—
Rantjabolang	—	—	—
Siti-Ardja	—	—	—
Soemadra	—	100	—
Sindangsari	—	—	—
Soerowinangoen	—	—	—
Sumatra-Rubber	—	—	—
Taloen	—	—	—
Telaga Patengan	—	105	—
Tjilantab	—	—	—
Tjimonteh	—	—	—
Tjisampora	—	—	—
Tjisaroeni	—	—	—
Wanasoeke	—	—	—
Tjidamar	—	250	—

BATAVIA-CALL.

Slotkoersen tot 12.13 uur n.m.

Nederland slikt veel en moppert weinig.

(Van een bijzonderen medewerker).

Critiek is er te over, maar men weet dat het nog veel erger zou kunnen zijn.

Kort geleden was het de dag, waarop de recruten van het eerste deel der lichte 1940 moesten opkomen. In groote scharen begaven de jongelieden in het geheele land zich naar de bureaux, waar ze zich moesten melden. Het soldatenleven, dat hun te wachten staat, zal wel eenigszins anders zijn dan hun kennissen, die in vredetijd opkwamen, hebben meegemaakt, maar de goede toon zal zeker niet ontbreken. — Recruten melden zich in Amsterdam.

1 KILO SUIKER VOOR 3 WEKEN.

VAN leegstaande huizen en soldaten, die erin wonen nu, heb ik u in een vorig artikel verteld. Ze liggen er op houten kribben, tweehoog, keurig en nieuw getimmerd. Zij hebben er voeding en warmte, zij doen wat dienst en voor de rest wandelen zij op straat voor de huizen tien passen op, tien passen neer. Och, het zijn evenmin militairen als ieder ander daartoe onopgeleid Nederlander. Niets erg.

Een jonkje naast mij imiteert hen. Hij is zes en „loopt soldaatsch”. Dat loopen bestaat uit sloffend slenteren! 't Kind weet het wel. Nu waaien er gure najaarsstormen en de honderden auto's in mijn dorp, die voor en naast de huizen in de open lucht staan, de eigen auto's en de gerequireerde wagens, de overschilderde egaal dogrijze auto's, personenwagens en grove vrachtwagens, zij staan onder dakken van vallende blaren, in regen en wind en dan weer suizen zij langs de wegen in queues van honderden tegelijk.

DAT IS DE DAG.

Dan rijden de „jongens”, dan gieren de claxons, dan lachen ze en wuiven alles wat een rok aanheeft, vol branie toe. Maar andere dagen slenter-sloffen ze en wachten. 'n Melkbus wordt gebracht. 'n Ordonnans rijdt snel aan, helm, leeren jas, rood-wit-blauwe band, geeft een brief af. 'n Krant wordt aangereikt uit een nabuurluis, 'n schotel kook, 'n praatje wordt gemaakt. Dat is dan de dag. Onze jongens!

Dierbaar kroost, dat paraat is, al heeft het een te kleine of te groote kwartiermuts op. Never mind.

In Holland van nu liggen de zandzakken. Zij liggen bij de onderramen van de banken, zij liggen bij de groote ruiten van de bladen, waar drukkerijen zijn en dure, groote machines staan opgesteld, zij liggen bij een enkel monument, zij liggen doorweekt en zwaar in de herfst-regens, als een memento. Onguur zijn ze, die zandzakken. Mijn God, wat inpliceeren die zakken?

De rattenvallen zijn niet zoo alarmeerend als de zandzakken. „Rattenvallen” zegt het publiek op straat van de schuilkeiders, die met rauw prikkeldraad omgeven

zijn en welker toegangsdeuren afgesloten zijn. „Sleutel te bevragen bij den burge-meester”, zegt Jan-met-de-Pet.

Maar Jantje met de Pet heeft het er naar gemaakt, Jantje die zonder nadenken uit louter ongedisciplineerdheid alles afbreekt. Hoe dat moet als ronkende vliegtuigen ineens zouden verschijnen? Wie knipt dan ineens die vierdubbele rij prikkeldraad manhaft door en wie heeft den sleutel? Spelen we dan: En is geen andere man die ons een sleutel maken kan?

In het Holland van nu hangt aan het Koninklijk Paleis op den Dam aan voor- en achterzijde een aanplakbordje, dat dit gebouw vrijgesteld is van inkwartiering, daar het onder specialen zorg van den Monumenten-rijksdienst staat. Dat hangt ook aan het Rijksmuseum, al zou een blind paard daar in dat trotsche gebouw geen schade doen. Morroos geheel, dat leeg rijksmuseum.

Maar in Holland van nu wordt stevig gebekvecht over de vraag of in die „Heilige Halle” een plaatsvervangende expositie mag komen van hedendaagsche kunst. Nee, nee, nee, schrijven dikke penhouders in tientallen ingezonden stukken. Ontheiliging, schreeuwt die bent, soort van schennis der majesteitelijkheid der geroemde Nederlandsche kunsten. En er is nog geen stuk ingezonden en geen beeldhouwer heeft er nog iets aangeboden. Gillen vóór men geslagen wordt.

ONZE RIJKDOM.

Zit ons dat niet wat in het luxueuze bloed? Ons ietwat overprikkeld en wel-doorvoed bloed. Wij Nederlanders, vol rijkdom en vettigheid dezer aarde, waar maar even honderd millionnaires in Amsterdam wonen. Slechts even honderd, het waren er namelijk 137 vroeger.

Let u eens op, als straks deze benarde tijden zijn af gelopen, kijkt u dan nog eens een statistiek na van al diegenen, die nu maar één stukje zeep verkopen en al diegenen, die thans zeggen, dat er überhaupt geen wollen stoffen meer in hun magazijnen liggen. En kijk dan eens naar een andere categorie.

Neem eens het Amsterdamsch Concertgebouw, dat, zoodra de vijandelijkheden

werden aangekondigd, honderdtallen van abonnements-opzeggingen kreeg, of naar die menschen, die van vaste inkomsten, vaste omzetten moeten leven en die uit pure angst-psychose van het publiek hun inkomsten of hun omzetten plots gehalveerd zagen.

Er gaat momenteel in Amsterdam een aardig blijspel „Je kunt het toch niet meenemen” en och, de goedgemiddelde Hollander is zoo bangst voor wat hij wel allemaal wil meenemen. De rijkdaard!

IN KEULEN.

Ik was in Keulen, er gonsden sirenes en we moesten in een alarmplaats rennen. Anderhalve minuut afstand. Er werd gered. Vrouwen, kinderen, ouderen. De deur ging dicht en we hoorden, noch zagen iets meer. Wat hadden die beproefden toen bij zich? 'n Taschje. Geld, wass heisst Geld? Neen, 'n artsenbul, 'n paspoort, 'n dierbare postzegel.

Ik zat op een schip in een mijnenveld en ik heb zelf afscheid genomen van wat ik bij mij had, terwijl twee man „vooruit” een mijn beschoten, die al heel dicht wilde naderen. Grappig gevoel was dat, om onmatieel te denken en te schiften in de dierbare gevoelens tot je bezit. Wij Nederlanders zijn zoo duidelijk bezitters, in doorsnee gesproken.

Vandaag — Maandag 30 October mogen we op nummer 2 van onze rijksdistributiekaart één kilo suiker gaan halen en dat kwantum moet strekken tot 20 November, ergo moet voldoende zijn voor drie weken. Ik haalde mijn kilo en betaalde mijn 54 cent, maar attrapperde mezelf op een wrevel, zoo van: wat drommel, als ik nu eens 1 gulden en 8 cent had neergeteld, waarom krijg ik dan niet 2 kilo?

FOUT.....

Fout, overigens, volkomen fout, al schrijven de kranten zoo open en bloot mogelijk, dat bij de bureu in België aan geen distributie gedacht wordt en dat er suiker en vet en benzine en griesmeel te kust en te keur in de winkels liggen. Wat drommel.

Hoe was dat ook weer met al die contingenteeringen? Die pasten alles in mootjes en partjes en alles werd mondjesmaat in Nederland gebracht, was het zoo niet? De Heeren ordenden en reglementeerden en grofweg gezegd, ja, nu zijn we een tikje leeg-gecontingenteerd, of is het anders en zien we straks weer dikke millionnaires in den restauratiewagen zich in den mond snijden, als de trein een onverwachte bocht maakt? Doet het er veel toe? Wij in Nederland zouden immers zoo veilig en zoo warmpjes zitten, ware het niet!

Ja, ware het niet, dat de publieke opinie, door krant en radio tot in alle uithoeken gekalmeerd en wat onwetend gehouden, in allerhande fantastische verhalen, onderstellingen en angsten knijp liep. De man-op-straat is een graag gehoord veelweter in de laatste jaren. Waar of niet? Nu wil ik niet de man-op-straat als bron nemen, maar als ik u zeg, dat tot in beschaafde en cultureele kringen toe de meest dwaze vrees bestaat voor ongerijmde toekomst, dan zal u wel duidelijk zijn, dat die bovengezegde veiligheid dikwijls even hard knijp loopt, als de publieke opinie.

GRUWELIJK.

Laat ik het nabuurland niet noemen, doch u slechts weergeven dat men bijv. weet hoe er in dat land duizenden lijken van vermeende opstandelingen met Nederlandsche Rijnaken naar hoogovens zouden vervoerd zijn. Laat ik u weergeven, hoe men mij als eerste-handsch nieuws zeide, dat er jeugdleiders bij de honderd tegelijk waren gefusilleerd.

Wat controleeren kan en wat dus onaanvechtbaar waar is, daar het mezelf overkwam, is het volgende: Ik liep in dat nabuurland in een volkomen verduisterde, overdruke straat des avonds om half acht ongeveer. Men botste en bonsde in goedmoedigheid nogal eens en aangekomen in mijn hotel vond ik in de zakken van mijn overjas twee pamfletten, die er in die donkere straat al botsend waren „ingewaaid”.

Eén ervan sprak van de regeering en de wijze waarop die zoo efficiënt mogelijk verwijderd en vervangen kon worden. Het andere sprak van een te verwachten krachtprestatie om als laatste trekking der gespannen spieren nog te pogen binnenslandsch prestige te herstellen.

Ik heb geen gelegenheid kunnen vinden den geest dier geschriften op nauwgezetheit te toetsen. Maar het is voor die „krachtprestatie”, dat men in Nederland bevreesd is, het is met het oog daarop, dat men veel slikt en weinig moppert. Critiek is er te over, maar het loopt dood in de opvatting, dat er erger dingen zouden zijn, veel erger. Erger zelfs dan een plaatsvervangende expositie van hedendaagsche kunst, erger zelfs dan 1 kg suiker voor drie weken, erger dan één millionnaire meer of minder, ja nog erger dan een benzinelooze Zondag!

NEDERLAND.

„RASSENSCHENNIS” GEPLEEGD.

De betrokkene te Aken veroordeeld.

De strafkamer van het Landgerecht te Aken heeft een 28-jarigen jongeman, die geboren is te Aken, maar door pleegouders werd opgevoed te Rotterdam, wegens rassenschennis tot zes maanden gevangenisstraf veroordeeld, aldus de „Tel”.

De beklagde had te Rotterdam bij een Joodsche firma, waar hij in betrekking was, een 25-jarig Nederlandsch meisje van Joodsch ras leeren kennen, waarmede hij een verhouding onderhield, die in 1935 niet zonder gevolg bleef.

In de daarop volgende jaren moest hij zijn betrekking opgeven en keerde hij naar Duitschland terug. Tusschen Kerstmis 1938 en Pinksteren 1939 bracht hij haar echter nog vijf maal een bezoek.

Ofschoon verwanten hem op de betekenissen van de Neurenberger wetten gewezen hadden, zette hij de vroegere relaties voort. Tenslotte verraadde hij zich zelf en werd hij in Juli gearresteerd. Voor zoover bekend, is dit het eerste vonnis wegens rassenschennis in het buitenland begaan.

BURGEMEESTER VRIJGESPROKEN.

Voor de rechtbank te Arnhem heeft terechtstaande de oud-burgemeester van Dinxperlo, aan wien was ten laste gelegd, dat hij giften zou hebben aangenomen, die ten doel zouden hebben hem te bewegen, in strijd met zijn plicht te handelen. Hij zou nl. in strijd met de voorschriften aan Joodsche vluchtelingen verblijfsvergunningen hebben verstrekt.

Hoewel verdachte aanvankelijk aannam, dat de bedragen, die een gewezen Duitsche advocaat hem tegen zijn wil gaf, zouden zijn een belooning voor het afgeven van verblijfsvergunningen, tot welke afgifte hij volgens zijn meening gerechtigd was, is verdachte voor de rechtbank hierop teruggekomen, aldus de „Tel”. Hij verklaarde toen, dat, zooals hem later bleek, het geld het honorarium was voor verstrekte adviezen.

Het O. M. had in een zeer mild requisitoir, waarin de Officier verklaarde verdachte te hebben leeren waardeeren voor het vele goede, dat hij gedaan had, veroordeeling gevraagd tot een geldboete van 300 gulden of drie maanden hechtenis.

De rechtbank heeft verdachte vrijgesproken.

De Moord van den Hofmeester.

Koorens bekend zijn vrouw gedood te hebben.

EEN KOFFER BLIJFT ZOEK.

Omtrent het verhoor dat de gewezen hofmeester van de „Johan de Witt“, die er van beschuldigd wordt, zijn vrouw te hebben vermoord en het lijk, na het in stukken gesneden, in twee koffers verpakt en weggebracht te hebben, lezen wij in het „Alg. Indisbl.“ nog het volgende:

De Europeesche hoofdagent Roosen, die Koorens van Indië naar Nederland gebracht heeft, had mr. De Blécourt reeds verteld, dat Koorens tijdens de geheele lange reis zeer opgewekt was geweest, hij floot en zong liedjes en hij liet aan boord zich er over uit, dat men hem niets kon maken en dat de waarheid wel aan het licht zou komen. En Koorens zou geen genoeg nemen met een vrijspraak, neen, hij verlangde volledige rehabilitatie!

Dezelfde houding begon Koorens al dadelijk in het kabinet van mr. De Blécourt aan te nemen. Hij verscheen in zijn witte uniform van hofmeester, hij wilde zijn Europeesche kleeven niet aantrekken, want hij vond, dat deze hem niet goed meer pasten. Hij was aanvankelijk volkomen kalm en trok een gezicht, alsof hij zeggen wou: wat heb je me nu eigenlijk te verwijten?

Het verhoor.

Mr. De Blécourt opende het verhoor met deze woorden:

„U weet, waarvoor u hier gebracht is. Heeft u mij niets mede te deelen?“

Koorens' antwoord luidde:

„Ik heb u niets mee te deelen, ik ben onschuldig!“

Mr. De Blécourt deelde Koorens vervolgens mede, dat de Justitie van 22 Juni af van uur tot uur volkomen wist, hetgeen Koorens gedaan had, derhalve van het oogenblik af, dat Koorens met zijn schip hier was binnengekomen. In den nacht van 22 op 23 Juni vond Koorens' vrouw den dood. Maar alleen wist men nog niet, waar Koorens 26 Juni was geweest.

Te Rotterdam, verklaarde hij nu. Ook legde de Officier tal van foto's over, en van uur tot uur werd nu Koorens' activiteit in de kritieke dagen nageplozen. In de eerste plaats natuurlijk, hoe hij den 22en te Amsterdam was aangekomen, een café bezocht had en van daar naar zijn woning in de Pijnackerstraat was gegaan.

Toen hem dit alles precies onder het oog werd gebracht, kwam Koorens steeds meer onder den indruk. Hij begon zelfs te trillen als een riet.....

Mr. De Blécourt hield Koorens voor hoe hij, na zijn thuiskomst van den proeftocht met de „Oranje“ op den 30en Juni, zijn klager Teeuwis thuis ontvangen, de kasten opengegoooid en gezegd had: „Mijk Marie heeft alles meegenomen.“

„Heb je dat gezegd en was dat de waarheid?“

„Ja, dat was de waarheid.“

„Neen, het was niet waar. Want je bent indertijd naar getuige Slaman gegaan en je hebt dezen getuige een koffer naar het Centraalstation laten brengen. Die koffer is later in beslag genomen en in dezen

koffer zaten alle kleeven van Marie, die je zelf keurig had ingepakt!“

De bekentenis.

En hierna zeide mr. De Blécourt:

„Wil je nog ontkennen, dat je je vrouw vermoord hebt?“

„Neen“, aldus Koorens, „ik heb het gedaan.“

Toen Koorens deze woorden — waarop hij later terugkwam — sprak, was hij zeer overspannen geraakt en een glas water moest hem weer wat op streek helpen.

Mr. De Blécourt ging verder alle gegevens en aanwijzingen tezamen met Koorens na en daarbij kwam verdachte met zijn lezing en zijn verweer:

„Ik kreeg thuis ruzie met mijn vrouw. Ik gaf haar een duw of ik sloeg haar neer en zij viel toen met haar hoofd tegen de kachelplaat met opstaanden rand. Zij bleef als levenloos liggen. Een uur lang heb ik haar zoo laten liggen“.....

„En die messteken, o. a. in de hartstreek?“

„Na een uur heb ik het lichaam in het wilde weg steken toegebracht.“

„Wist je toen dat ze dood was?“

„Neen, dat wist ik niet.“

Mr. De Blécourt ging vervolgens met verdachte na, hetgeen er na den moord geschied is. Koorens is niet onmiddellijk met de koffers naar Amersfoort en Terschuur gereden. Hij reed per auto naar Amersfoort en vervolgens naar Garderen, waar hij in zijn zenuwachtigheid tegen een boom opbotste.

Bizonderheden.

Ziehier de data:

Den 22en Juni kwam Koorens thuis, in den nacht van 22 op 23 Juni geschiedde de moord. Den 23en zegde Koorens de werkhuisen van Marie af: ze kon niet komen, ze was overspannen. Gasten, die den 24en zouden komen eten, werden afgetelegrafeerd. Den 23en, toen de vrouw reeds dood in een afgesloten kamer lag, ontving Koorens 's avonds thuis vrienden op een borrel. Den 24en kocht hij een nieuwen hutkoffer, pakte de lichaamsdeelen in en reed met twee koffers in een auto weg.

Na zijn bovenvermelde botsing te Garderen — botsing, gevolg van zijn zenuwachtigheid, — bereikte hij Zaterdag 24 Juni Deventer en wel 's avonds laat. In den hutkoffer lag de romp van het lichaam zijner vrouw, in den leeren Singapore-koffer lagen hoofd en ledematen. Een overjas lag in de auto over beide koffers uitgespreid. En terwijl deze auto met haar afschuwelijke last op straat geparkeerd stond, bleef Koorens te Deventer bij zijn zuster logeeren, — de auto stond er voor de deur.....

Tegen zijn zuster zei Koorens: „Dat zijn twee koffers van een passagier van de „Johan de Witt.“

Den volgende dag, Zondag 25 Juni, is Koorens uit Deventer vertrokken, zeggend dat hij naar Amsterdam zou gaan. Bij Heerde heeft men hem met zijn wagen ge-

zien, hij heeft daar nog met twee veldwachters gesproken, terwijl hij de koffers nog in zijn wagen had.

Koorens verklaart nu, dat hij bang was en niet langs de hoofdwegen durfde rijden, ook al omdat door de botsing te Garderen zijn stuur defect was geraakt. Maar tenslotte bereikte hij den betonweg bij Terschuur.

Hier zijn mr. De Blécourt, commissaris Jutte, de plaatselijke autoriteiten en de verdachte geweest. Koorens deelde er mede, dat hij hier eerst den bruinen Singapore-koffer in de struiken gegooid heeft en 25 verder den later teruggevonden hutkoffer.

Waar is de andere koffer?

De vraag is nu: waar is die bruine leeren koffer, waar zijn het hoofd en de beenen van het slachtoffer? Er is overal in de omgeving gezocht, maar niets is gevonden. Wie heeft dien koffer dan wel gevonden en meegenomen? Heeft iemand den inhoud ontdekt en uit angst alles weer weggeworpen?

Koorens beweert, dat zijn vrouw tegen de kachel of kachelplaat gevallen is en derhalve moet de schedel onderzocht worden om Koorens' verklaring aan den toestand van den schedel te toetsen. Vertoont die schedel wonden of fantaseert Koorens maar wat en heeft hij inderdaad zijn vrouw met messteken gedood, onmiddellijk na zijn thuiskomst en nadat hij zich in een café moed had ingedronken?

De vrouw in het spel.

Meer en meer wint ondanks alle verklaringen van Koorens het vermoeden veld, dat er inderdaad sprake is van moord met voorbedachten rade. Koorens had nl. aan boord kennis gemaakt met een 22 à 23-jarig meisje uit Indië. Dit meisje had hij trouwbeloofden gedaan. Ik ga scheiden van mijn vrouw, had Koorens gezegd, en ik ga een betrekking in Indië aan den wal zoeken.

Alle brieven, tusschen Koorens en het meisje gewisseld, zijn in het bezit der Justitie. Ook was Koorens reeds bij de familie van het meisje thuis geweest en hij had haar gezegd: „Stuur je brieven (uit Indië) per luchtpost naar een (bepaald) hotel op het Damrak, waar ik begin Juli logeer.“ En ziet — Koorens kwam nog niet thuis of zijn vrouw stierf reeds.

En in Indië zocht hij een werkkring in een hotel..... en tevoren wist hij, dat hij in Juli te Amsterdam in een hotel zou logeeren.....

Merkwaardig is ook, dat de Justitie uit de kringen van schepelingen vernomen heeft, dat daar een Fransche roman circuleerde, waarin het verhaal stond van een koffer-moord. Heeft dit verhaal Koorens geïnspireerd?

ONDERWIJS.

MUTATIES.

Ingetrokken het besluit waarbij aan H. A. P. Bakker, Eur. schoolhoofd der Gouv. H. I. S. te Djombang, wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa is verleend.

Wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa verleend aan N. R. A. Voskuil, wd. Inspecteur v/h W. L. O. in het 4e ressort te Soerabaja; met bepaling, dat hij zijn betrekking den 1sten Juli 1940 zal nederleggen.

Op verzoek, met ingang van 31 Dec. 1939, eervol ontheven van de tijd, waarneming der betrekking van Eur. onderwijzeres voor de eerste twee schooltijden bij de Gouv. Eur. 7e lagere-school te Batavia mej. A. M. Augustijn.

Op verzoek, met ingang van 29 Februari 1940 eervol en met recht op pensioen uit 's Lands dienst ontslagen mevr. H. G. Ophey geb. Burger, O. I. ambt. b.w.d. in Nederland vertoevende, l.l. Eur. onderwijzeres voor de eerste twee schooltijden.

Wegens gewichtige redenen, drie maanden binnenlandsch verlof b.b. van den Lande verleend aan mevr. E. J. Sladek geb. Hoogvelt, tijdelijk Eur. onderwijzeres voor de eerste twee schooltijden bij de Gouv. Eur. lagere school te Glenmore, met bepaling, dat zij moet worden geacht, haar betrekking den 28sten October 1939 te hebben nedergelegd.

Belast m/d waarneming v/d betrekking van mulo-onderwijzer en geplaatst a/d Gouv. mulo-school te Bandjermasin E. C. C. Willems, thans Eur. onderwijzer a/d Gouv. Eur. 2e lagere school te Bandoeng.

Leger en Vloot.

MUTATIES.

Genie.

Bij dislocatie zijn overgeplaatst van het Verlichtingsdetachement van het 2de Bataljon-Genietroepen te Soerabaja naar het 2de Bataljon-Genietroepen aldaar de kapitein der genie F. C. Kruijt en 1e luit. der genie A. J. N. Horstmeier.

Om gouden medaille.

Militair met 36 dienstjaren vraagt erom.

De thans gepensioneerde adjudant-officier van het Nederlandsche Leger D. Oddens, eertijds als assistent-apotheker werkzaam in de centrale apotheek van het Militaire Hospitaal te Utrecht, had op 8 Mei van dit jaar, toen hij nog in actieven dienst was, een diensttijd van 36 jaren achter den rug. In 1904 is voor dezulken een gouden eere-medaille ingesteld. Toen evenwel de jubileumsdag aanbrak, bleef de plechtige uitreiking achterwege. Zijn chef meende, dat hij er niet voor in aanmerking kwam, in verband met de wijze van zijn dienstvervulling.

Deze voor hem zeer teleurstellende beslissing onderwierp de adjudant-officier vervolgens aan het militaire ambtenarengerecht, hetwelk hem evenwel in het ongelijk stelde. Daarvan kwam hij in beroep, welk beroep gistermiddag werd behandeld. Klager, die zelf was verschenen, had als raadsman medegebracht mr. C. J. H. M. van Soest, advocaat en procureur te Utrecht. De minister van Defensie was vertegenwoordigd door den heer H. van Heteren, ambtenaar bij den militairen pharmaceutischen dienst, te 's-Gravenhage.

Mr. Van Soest zeide, dat er wel zeer gewichtige redenen moesten zijn om een militair niet in aanmerking te doen komen voor de gouden medaille voor 36-jarigen trouwen dienst, daar deze vrijwel aan alle militairen wordt toegekend, ook als hun strafregister niet geheel blanco is.

In 1903 is klager in dienst gekomen, en tot en met 1938 heeft hij geen enkele straf ondergaan. Toen echter de medaille moest worden toegekend, oordeelde luitenant-kolonel Rozeboom als zijn chef, dat hij daarvoor niet in aanmerking kwam wegens toenemend onkrijgstuchtelijk gedrag.

35 Jaren goede dienst.

Voor het militaire ambtenarengerecht had overste Rozeboom verklaard, waarop dit oordeel gebaseerd was. Het bleek toen, dat de overste geen zelfstandig onderzoek had ingesteld, maar geheel was afgestaan op verklaringen van luitenant Ritzema, klager's onmiddellijken chef. De waarheid van het rapport van luitenant Ritzema trok pleiter echter in twijfel. De luitenant had bij zijn komst in Utrecht opdracht gekregen, een einde te maken aan ongewenschte toestanden, die zouden heerschen in de militaire apotheek. Hij kwam evenwel onmiddellijk van de universiteit en hij moge een bekwaam chemicus zijn, pleiter meende, dat hij in verband met zijn leeftijd en zijn niet-militaire opleiding niet opgewassen was tegen zijn taak, die behoorde opgedragen te zijn aan een ouderen officier.

Volgens de voorschriften moet de superior een maand van tevoren het verzoek indienen om iemand voor een medaille in aanmerking te doen komen. Op 8 Mei had klager de medaille moeten ontvangen, dus op 8 April had luitenant Ritzema het verzoek moeten indienen.

Er waren op dien datum nog geen strafbare feiten van klager bekend, daar de beide telastleggingen uitsluitend betrekking hebben op gebeurtenissen, die na 8 April zijn voorgevallen. Daarom vroeg pleiter een zelfstandige instructie naar de dienstvervulling van klager, opdat hem als nog de begeerde medaille zou worden verleend.

Klager voerde obstructie.

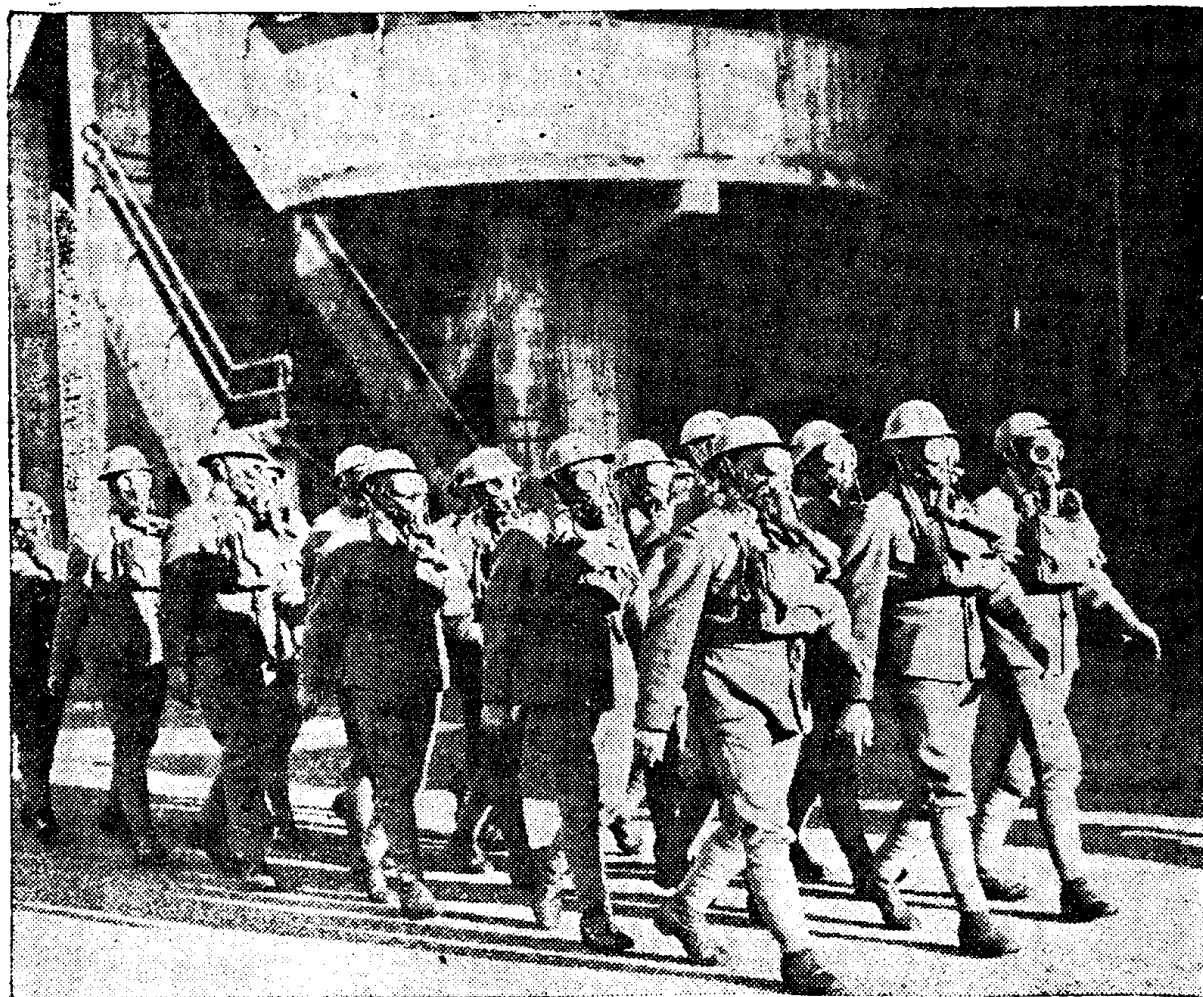
De heer Van Heteren, optredend namens den minister van defensie, merkte op, dat luitenant Ritzema bij de aanvaarding van zijn taak de instructie kreeg een einde te maken aan ongewenschte toestanden in de militaire apotheek te Utrecht en daarin verandering aan te brengen.

Hij deed dit met tact. Maar terwijl alle andere ondergeschikten heel goed begrepen, dat er thans een andere wind waaide, vroede Oddens een zekere sabotage en obstructie.

Overeenkomstig zijn instructie heeft luitenant Ritzema evenwel geen straffen uitgedeeld, doch alleen terechtwijzingen gegeven. Wanneer de luitenant in het laboratorium was, was Oddens, als oudste adjudant, in de apotheek de baas en dan deed hij precies of de oude gemoedelijke toestanden van vroeger nog voortduurden.

Dat kon niet zoo blijven en luitenant Ritzema heeft hem herhaaldelijk op het ongewenschte van zijn gedrag gewezen. Nu hij er toch mee voortging, meende pleiter, dat er geen aanleiding bestond, hem voor de gouden medaille in aanmerking te doen komen, weshalve hij bevestiging vroeg van de beslissing van het militaire ambtenarengerecht.

De Centrale Raad zal op 16 November uitspraak doen.

Gemaskerd afgericht. — Met de africhting van de derde ploeg van de lichte 1939 in Nederland, die eenige weken geleden is opgekomen, wordt in een snel tempo voortgang gemaakt. Bij exercitie-oefeningen in de omgeving van het Olympisch Stadion te Amsterdam leeren deze recruten hoe een gasmasker gedragen moet worden.

GEESTELIJK LEVEN

De internationale rechtsorde.

Hervorming der menscheid moet uitgaan van Christus.

HET OPPERSTE GEZAG.

De valse opvatting van het opperste gezag van den staat, Eerbiedwaardige Broeders, is niet slechts voor het inwendige leven der naties, hun welvaart en hun geordende vooruitgang verderfelij, maar treft ook de betrekkingen der volkeren onderling, daar zij aan het internationale gemeenschapsverkeer van het volkerenrecht zijn grondslagen en zijn zin ontroofd, tot verachting van vreemde rechten leidt en iedere verstandhouding en vreedzame samenleving bemoeilijkt.

De menscheid is weliswaar volgens de door God ingestelde natuurlijke ordening in maatschappelijke groepen, naties en staten ingedeeld, die onafhankelijk van elkaar zijn wat betreft de leiding van hun eigen leven, tegelijk echter is zij door wederzijdsche zedelijke en rechtelijke banden tot een groote gemeenschap aaneengesloten, welke doel 't welzijn van alle volkeren is en die haar eenheid en vooruitgang door bijzondere wetten beschermt.

Het is nu wel duidelijk, dat de zoogenaamde absolute autonomie van den staat lijnrecht indruischt tegen deze door de natuur gegeven rechtsorde en deze zelfloophent, doordat zij den duur en de vastheid der internationale betrekkingen aan het oordeel der regereenden overlaat en daardoor een verzekerde eenheid en vruchtbare samenwerking tot gemeenschappelijke welvaart onmogelijk maakt.

Zoo er dus, Eerbiedwaardige Broeders, een duurzame, vreedzame, samenleving en vruchtdragende betrekkingen van land tot land zullen bestaan, dan is daartoe een conditio sine qua non, dat de volkeren het aan de internationale betrekkingen ten grondslag liggende natuurrecht erkennen en daarnaar handelen, dat recht nl., waardoor de volkeren alleen kunnen bestaan en werkzaam zijn.

De oerrechten.

Tot dit natuurrecht behoort de achtung voor de oerrechten van onafhankelijkheid, volksovereenkomst en ontwikkelingsmogelijkheid van cultureelen aard; daartoe behoort verder het houden van verdragen, die naar de volle regelen van het volkenrecht zijn aangegaan.

Zonder twijfel zijn een onmisbare voorwaarde voor elke vreedzame samenleving der volkeren, en in zekeren zin de ziel van alle rechtsbetrekkingen tusschen hen, het wederzijdsch vertrouwen en de zekerheid, dat alle partijen er van overtuigd zijn dat: „overeenkomst beter is dan wapengeweld“; dat men bereid is te onderhandelen en niet tot geweld of dreiging met geweld over te gaan, indien eenige ongeregeldeheid zich voordoet; immers, zulks behoeft niet noodzakelijk uit kwaadwilligheid voort te komen, maar kan in bepaalde omstandigheden in feitelijke tegenstellingen zijn oorzaak vinden.

Wilde men echter het volkenrecht van het Godsrecht losmaken om het op den onafhankelijk wil van den staat op te bouwen?

Wij laten hier volgen de passage uit de eerste Encyclopedie van Paus Pius XII over de internationale rechtsorde, waarna Z. H. aangeeft op welke basis de wereld een betere toekomst tegemoet kan gaan.

wen, dan zou men het daardoor onttroonen en er het voornaamste en sterkste fundament aan ontnemen, om het aan de ontzaglijke dynamiek van persoonlijke belangen en collectieve zelfzucht over te leveren, die beide slechts haar eigen rechten willen laten gelden ten koste van anderen.

Het kan wel voorkomen, dat in den loop der tijden en onder wezenlijk veranderde omstandigheden, die bij het afsluiten van een verdrag niet voorzien waren en misschien niet voorzien konden worden, een verdrag of enkele bepalingen, daarvan werkelijk of schijnbaar onrechtvaardig, onuitvoerbaar ofwel niet draaglijk voor een partij worden.

Indien een dergelijk geval zich voordoet, zou men het tijdig door onderhandeling moeten veranderen, of zal het tijdig door een nieuw vervangen moeten worden; maar verdragen van te voren als iets voorbijgaands beschouwen en zich stilzwijgend het recht tot eenzijdige opzegging voorbehouden, zodra dat nuttig lijkt, moet ieder wederzijdsch vertrouwen tusschen staat en staat vernielen.

Schouwen wij in de toekomst.

Heden, Eerbiedwaardige Broeders, schouwt een geheele wereld met afschuw in den afgrond, waarheen de door ons beschreven dwalingen en de daaruit geboren praktische gevolgen, de menschen hebben gevoerd. De voorspellingen van een groot geloof aan den vooruitgang zijn verdwenen. Wie ook nog niet wil nadenken, dien moest het gebeurde van deze dagen wel wakker schudden met de woorden van den profeet: „Gij dooven, hoort, en gij blinden, ziet!“ Wat naar ordening geleek, was niets anders dan groeiende verwarring, een verwarring van de zedelijke en rechtelijke levenswetten, die losgemaakt werden van de majesteit der goddelijke wet, waardoor alle menscheit handelen beheerscht wordt.

Maar laten wij het voorbij laten rusten. Schouwen wij in de toekomst, in die toekomst, die een nieuwe orde en gerechtigheid en een nieuwe welvaart moet brengen, zooals de machtigen der aarde ons beloven.

Vragen.

Zal deze toekomst een andere worden, zal zij betere wegen bewandelen?

Zal bij de menscheit bevrijden en bevredigen, of zal zij uitloopen op een treurige herhaling van oude en nieuwe dwalingen?

Het is ijdel, van de gewapende krachtmeting, en haar resultaten alleen een beslissende verbetering te verhoppen, dat bevestigt de ervaring. Het uur der overwinning

is een uur van uiterlijken triomf voor den genen, aan wiens banier zij toevalt, maar het is tegelijk een uur van bekoring, waarin de engel der gerechtigheid worstelt met den demon van het geweld. Maar al te gemakkelijk verhardt zich het hart van den overwinnaar. Maat houden en vooruitzien de wijsheid schijnen hem zwakte toe. De vlamme de hartstocht der menigte, door offers en lijden in gloed gebracht, verblindt dikwijls ook het oog der verantwoordelijken en overstemt de vermanende stem van menscheit en redelijkheid. Zij wordt overstemd of verstikt door het „wee den overwonnene!“ Besluiten en beslissingen, uit zulk een stemming voortgekomen, loopen gevaar slechts onrecht te zijn onder den mantel der gerechtigheid.

Neen, Eerbiedwaardige Broeders, het heil der volkeren komt niet voort uit uitwendige middelen, zooals het zwaard, dat wel vredesvoorwaarden kan opleggen, maar geen vrede kan voortbrengen.

Drijfzand.

De krachten, die het aanschijn der aarde moeten vernieuwen, moeten uit het innerlijke van den geest voortkomen. Wanneer de bittere en wreede strijd van onze dagen eenmaal zal zijn opgehouden, zal de nieuwe wereldorde in het nationale en internationale leven niet meer mogen rusten op het drijfzand van veranderlijke en vergankelijke stelregels, overgelaten aan de willekeur van het gemeenschappelijk of persoonlijk egoïsme.

Zij zal veeleer gegrond moeten zijn op een onwrikbaar fundament, op de onwrikbare rots van het natuurrecht en van de goddelijke Openbaring. Daaruit moet de menscheit wetgever dien geest van evenwicht, dien scherpen zin voor morele verantwoordelijkheid putten, zonder welke het zoo gemakkelijk is de grenzen tusschen het wetsgebruik en het machtsmisbruik te misken. Op deze wijze alleen zullen zij besluiten inwendige duurzaamheid, edele waarheid en godsdienstige bekrachtiging hebben en niet van egoïsme afhankelijk zijn.

Zeden en zedenwet.

Want al is het waar, dat de kwalen, waaraan de tegenwoordige maatschappij lijdt, voor een deel voortkomen uit economische onevenwichtigheid en uit den strijd voor een billijk verdeling der goederen, die God den mensch geschonken heeft voor zijn onderhoud en zijn vooruitgang, het is niet minder waar, dat de wortels van deze kwalen veel dieper en veel innerlijker zijn en morele overtugingen raken, welke verdorven zijn doordat de volkeren zich steeds meer losmaken van de eenheid van leer en geloof, van zeden en zedenwet, die eens bevorderd werd door het onvermoeide en heilzame werk van de Kerk.

Indien de hervorming der menscheit eenig succes wil hebben, moet zij vooral geestelijk en godsdienstig zijn; zij moet uitgaan van Christus als van haar onontbeerlijk beginsel en verwezenlijkt worden door rechtvaardigheid, bekroond door de liefde.

Dit hervormingswerk moet geschieden door de middelen aan te passen aan de veranderde tijdsomstandigheden en de nieuwe behoeften van het menscheit geslacht; dat te volbrengen is de wezenlijke en moederlijke taak van de Kerk.

Officieele-Berichten.

Binnenlandsch Bestuur.

Benoemd in vasten dienst van den Lande tot inspecteur van politie 2e kl. bij de algemeene politie, J. W. G. J. Lans, thans tjd. wd. inspecteur van politie 2e kl. bij de algemeene politie geplaatst bij het detachement der veldpolitie te Kebajoran, residentie Batavia, provincie West-Java.

Benoemd in vasten dienst van den lande tot inspecteur van politie 2e kl. bij de algemeene politie, J. Verkerk, thans tjd. wd. inspecteur van politie 2e kl. bij de algemeene politie geplaatst bij het detachement veldpolitie te Loebok Pakan, residentie Oostkust van Sumatra.

Ingetrokken het besluit waarbij aan R. R. van Ravenswaay Claassen, commissaris van politie 2e kl. wegens achtjarigen dienst tien maanden verlof naar Europa is verleend.

Geplaatst bij de algemeene politie in de provincie Oost-Java, den inspecteur van politie 1e kl. E. Vinders, thans geplaatst bij de algemeene politie in de residentie Molukken (gouvernement Groote Oost).

Geplaatst bij de algemeene politie in de residentie Molukken (gouvernement Groote Oost), den waarnemend inspecteur van politie 1e kl. A. M. Kalkhoven, thans geplaatst bij de algemeene politie in de provincie Midden-Java.

Verkeer en Waterstaat

Op verzoek, wegens volbrachten diensttijd, met ingang van ultimo Februari 1940 eervol en met recht op pensioen uit 's Lands dienst ontslagen mej. F. G. van Beuzekom, postklerke te Batavia-Centrum.

Wegens lichamelijke ongeschiktheid gerekend van 6 September 1939 eervol en met recht op pensioen uit 's Lands dienst ontslagen, mevr. P. G. de Torbal geb. Loen, ambtenares buiten werkelijken dienst, laatstelijk 1e klerk bij den P. T. T.-dienst.

In- en Uitvoer.

Werkzaamgesteld als ontvanger, Raden Mas Soekandar, ambtenaar 3e kl. (verificateur) te Padang.

Benoemd in vasten dienst van den Lande tot ambtenaar 3e kl. bij den dienst der I. U. A.: E. I. M. Cramm, R. Hassan Moestafa, J. A. Striwer, A. W. Romswinkel, T. Camerik en J. Stiemens; tot gediplomeerd douanekommies: P. M. Kempff, E. Chr. Jansen, E. D. Tak en F. P. Baumer, allen thans tijdelijk belast met de waarneming van die betrekking.

Familie-Berichten.

BATAVIA.

Geboren:

8 Nov. F. J. Anthonijs — E. F. Willems (z).
8 Nov. E. Sittrop — S. D. L. Reitz (d).

Overleden:

8 Nov. J. J. Elsenaar (m), 81 jr.
8 Nov. C. Simon (v), 62 jr.

Gehuwd:

8 Nov. W. E. M. Grosfeld — J. M. Brokken, Batavia.
8 Nov. J. Miechels — A. C. Zinser, Mr.-Cornelis.
9 Nov. J. Lammerts van Bueren — O. F. A. Teurlings, Batavia.

Wat anderen zeggen.

Het slagkruiserplan.

Het A. I. D. de Preangerbode noemt het een openbaar geheim, dat de Indische marine-leiding heel weinig enthousiast is voor het bekende slagkruiserplan.

De omstandigheid, dat daar in Nederland het grondplan voor de maritieme defensie van Indië werd opgemaakt, zonder dat daaraan directe medewerking werd verleend door de maritieme leiders in Indië en zonder dat ook de Indische legerleiding in staat wordt gesteld haar stem te doen hooren, getuigt van een opvatting, die geen rekening wenscht te houden met de werkelijke verhouding tusschen Nederland en Indië.

Gehrek aan werkelijkheidszin kenmerkt trouwens het heele plan. Men vergelijkt de Indische vloot, zooals deze er zal uitzien wanneer de drie slagkruisers zullen zijn gebouwd, met de strijdkrachten, die een eventuele tegenstander thans bezit en weigert te rekenen op een versterking met de waarschijnlijkheid, dat die tegenstander tijdig maatregelen zal nemen om de verhoudingen over vijf jaar, ondanks onze aanbouw, in zijn voordeel te wijzigen. Die tegenstander zal daartoe ongetwijfeld in staat, al ware het slechts, omdat hij beschikt over een veel grotere vloot, een veel omvangrijker bemanning en een veel grootere bouwcapaciteit.

Maar dat alles zou men nog op den koop toe nemen, wanneer men er zich rekenschap van had gegeven, dat een drietal slagkruisers hoogstens den top kunnen vormen van een vloot: de basis is en blijft een krachtige

vloot van kruisers, jagers en onderzeeërs.

Indië heeft, zoo oordeelt een zeer belangrijk deel der bevoegde deskundigen, in de eerste plaats noodig een sterke basis van kruisers, jagers en onderzeeërs. Wanneer we die hebben, dan kunnen wij gaan denken aan den bouw van zwaardere schepen. Het omgekeerde te doen is in strijd met de grondbeginselen voor den opbouw van een maritieme weermacht.

Wij geven dit, niet als een leekenoordeel, maar als een opvatting van mannen van het vak, die durven in te gaan tegen een streven dat naar hun oordeel moet voeren naar mislukking en teleurstelling. Aan dat oordeel diene men groote waarde te hechten.

Zij, die deze opvatting huldigen, werpen verre van zich de beschuldiging, dat zij een snellen uitbouw van onze Indische vloot willen tegengaan. Men vindt onder hen menschen, die krachtiger dan wie ook, gepieit hebben voor een snelle versterking van onze defensie. Zij gelooven alleen niet in proefnemingen, doch eischen een organischen opbouw van onze vloot in het snelst mogelijke tempo. Men beginne echter, waar het moet: aan de basis en niet aan den top. Dan krijgt men een structuur, die gevaar loopt bij de eerste botsing in elkaar te stort. Er valt aan de basis onzer maritieme verdediging nog zooveel te doen, en de tijd dringt zoo sterk, dat het onverantwoordelijk is, nog langer te wachten. Die verantwoordelijkheid voor het nieuwe uitstel tust bij hen, die komen met ondoordachte plannen, en geen rekening houden met de grimmige werkelijkheid, waarvoor wij gesteld zijn. Slagkruisers in de toekomst

gaarne: maar nu zoo snel mogelijk noodzakelijke aanvulling van het materieel, dat de basis moet vormen van een toekomstige vloot van slagkruisers. Dat „kleinere“ materieel kan gebruikt worden, ook wanneer de slagkruisers er nog niet zijn. Slagkruisers onbeschermd door het hier bedoelde kleinere materieel aan te wenden, zou weinig anders beteekenen dan de eventueelen vijand in de gelegenheid stellen met enkele goed gerichte torpedo's onze heele maritieme macht naar den zeebodem te zenden.

Pinkelend Sterretje.

Zoo noemt in het Bat. Nbl. Ritman den stand der landsmiddelen zooals deze uit de laatste gegevens bleek. Ziehier het houvast dat de becijfering van de totale verwachting over 1939 geeft:

Welnu, uit deze nadere verwachting voor het loopende jaar blijkt, dat de netto-ontvangsten weliswaar iets beneden die van het vorig jaar zullen blijven — men neemt aan een 8 mm —, maar een 4½ mm boven de raming. Vermoedelijk is bij deze becijfering rekening gehouden met alle kvade kansen en misschien valt het dus nog wel iets méér mee. Daar de uitgaven, aanvankelijk geraamd op bijna 405 mm, gedrukt zullen kunnen worden tot bijna 402 mm, zal het tekort ongeveer 7,5 mm gunstiger blijken dan geraamd, hetgeen betekent dat het tekort van ruim 41 mm der een zal blijken te zijn van nog geen 34 mm. Overigens nog geen peuleschil.

De conclusie, er is dus voor dit jaar alle reden tot gematigde tevredenheid. Voor 1940 echter vrees het Bat. Nbl., dat de heer Götz het grijze hoofd wel eens bedenkelijk zal schudden.

Kinder-exploitatie.

Volgens Van der Kooij in Valcooch klagde eenigen tijd geleden The School Child and Juvenile Worker over kinder-exploitatie in amusementsgelegenheden in Engeland:

Wel is het door de wet verboden, maar er zijn mazen, waar de overtreders dooreen kruipen. Zelfs had een aantal kinderen verlof, om zich bij een reizend pantomime-gezelschap aan te sluiten; na een week kwamen zij terug. De condities op het tooneel en ook wat de huisvesting aangaat, waren in één woord ontstellend geweest. Na twee achtereenvolgende voorstellingen moesten zij soms na middernacht nog naar hun tehuis loopen.

Voor al in het zomerseizoen is deze soort van kinder-exploitatie nogal voorgekomen. Kinderen van 3 jaar oud waren op een avond na 10 uur op het tooneel gezien. Een comité voor kinderbescherming was bij den directie tusschenbeide gekomen, om te beletten, dat acht meisjes van 7 tot 10 jaar gebruikt werden; volgens de regerende wet kon dit alleen worden verhinderd, omdat er entreegelden waren betaald.

Ook op een conferentie was op deze onstand gewezen; heele groepen schoolkinderen waren voor weinig shillings gehuurd bij een revue; „als sardientjes werden zij opgegepakt in volkskosthuizen“. Niet altijd konden de autoriteiten zelfs het verhinderen.

Soms waren kinderen van 4 tot 7 jaar geëngageerd, om dienst te doen bij lichteheidsvoorstellingen. Droeve dingen! Het wordt nu krachtig aangedrongen op een enquête van overheidswege.

OM VOOR WEINIG GELD
met alles op de hoogte te blijven,
is mogelijk door een leestrommel
te nemen van het
Leesgezelschap „FAVORIET”
Annex Volksbibliotheek
Senen 85, Telf. 748 Wl.
Leestrommels vanaf f 2.50 p.m.
Contributies vanaf f 0.50 p.m.

Rosemary Lane,
filmster van Warner
Bros. in
"Vier Dochters"

PEPSODENT TANDPASTA EN-POEDER ... BEVATTEN IRIUM

voor GROOTERE REINIGENDE WERKING

Een vroolijke schittering
van parelwitte tanden
verheldert Uw gelaat—
zoodra U opkijkt—zoo-
dra U glimlacht. Dat is
de groote verrassing van
IRIUM in Pepsodent.
En wel op een zoo vol-
maakt veilige manier!
Pepsodent met Irium is
absoluut onschadelijk
voor het teere
tandglazuur.

verrijgbaar in
grote, middel en
kleine verpakking.

BIJ
DULCINE
BAK-EN BRAADVET U 100%
ONTVANGT KWALITEIT

. De eene pijp
na de andere...

afgewisseld met een klein stukje
ademverfrissende **BALASHIN SAI**.
Probeer U dat eens. Dat maakt
het rooken tot een groot en
tevens gezonder genoegen.
BALASHIN SAI heeft een aan-
gename smaak, geeft een geurigen,
frisschen adem en behoedt U tegen
keelaandoeningen.
Neem steeds een stukje **BALASHIN SAI**
in de mond, vooral op plaatsen
waar veel personen aanwezig zijn.

Een pakje op zak
Komt steeds van pas

TIJGER BALASHIN SAI

Overal verkrijgbaar — in de handige platte verpakking. A. 28

Meer van Genève (LAC LEMAN)

MONTREUX (prijzen met inbegrip van alle punten
van het Tessinoplan doch zonder abonnement)

Beau Rivage . . . f 106.60	Eden f 126.—
Bonivard " 106.60	Excelsior " 130.—
Bristol " 112.—	Lorius " 118.50
Continental . . . " 128.50	Grandhotel Monney " 128.50

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ N.V.

Opgericht in 1824.

Hoofdkantoor te **AMSTERDAM**

Hoofdkantoor voor het Oosten :
FACTORY BATAVIA

Vestigingen in alle voornamelijk plaatsen in Nederland
en Nederlandsch-Indië en voorts in de Straits
Settlements, Britsch-Indië, Burma, China, Japan en Arabië.

Voor alle Wissel- en Bankzaken
SAFEDPOSIT KOFFERKLUIS

HET LOT DER OOSTZEESTATEN!

Welk onderwerp beheerscht momenteel de gedachten en de gesprekken?

„De toekomst van Europa rond de Oostzee”.

Wat zal er van Finland worden, hoe heeft zich het „wonder” van
Esthland, Letland en Litauen kunnen voltrekken, waarom is Litauen
zoo verheugd met de aanwinst van Wilna, hoe is de eigenlijke hou-
ding der Scandinavische landen, wat zijn Rusland's verdere
plannen, kortom, wat weet U van de raciale, geografische, politieke,
economische en militaire problemen van deze volkeren en landen?
Honderden kochten hierover reeds het belangwekkende boek getiteld:

„DOOR DE LANDEN ROND DE OOSTZEE”

door **Dr. C. W. WORMSER**

De „Morgenpost” te Soerabaia schrijft over dit boek:

„Wormser is een rasecht journalist van grootsche
allure; hij kan onderhoudend vertellen, hij is een scherp
waarnemer en vooral: hij is een eerlijk beoordeelaar.
Wij lezen hem gaarne en daarom had ook dit boek onze
onverdeelde aandacht, alsmede onze oprechte bewondering.
Typografisch is het boek uitstekend verzorgd; mooie
illustraties verlichten den belangwekkenden inhoud”

Verblijft Uzelf met een der interessante boeken van den laatste
tijd en schaft U een exemplaar aan voor den specialen prijs van

F 1.90 (alleen geldig voor U als abonnee op dit blad)
van het rijk geillustreerde prachtwerk:

„DOOR DE LANDEN ROND DE OOSTZEE”

De toezending geschiedt franco na ontvangst remise door de uitgevers:

N. V. Mij. Vorkink, — Bandoeng

MAANDAG en DONDERDAG „NIEUWTJES

Telefoon Batavia 1821

FEUILLETON.

DE SAINT IN NEW-YORK

door
LESLIE CHARTERIS

Nederlandsche bewerking van

HAVANK.

59)

„Kijk eens hier”, hoorde hij hem betoogen,
„we zijn heel grootmoedig tegenover je ge-
weest. Tweehonderd-duizend dollar is waar-
achtig geen kleinigheid. In ieder geval een
aanbod dat je in overweging kunt nemen. En
bovendien halen we je uit een gevaarlijk wes-
pennest. Je gaat hier vandaan zonder dat je
een haar gekrenkt wordt — en je vertrekt
naar Engeland, of waarheen je wilt. Een jon-
ge kerel zoals jij kan met twee ton een aar-
digen tijd hebben. En ik ben speciaal hier ge-
komen om dien gang van zaken te vergemak-
kelijken.”

Simon Templar keek hem glimlachend aan,
een trage, teleurstellende glimlach. De tinfel-
ling van vroolijkheid in de oogen van den
Saint was welhaast onmerkbaar.

„Je welwillendheid is werkelijk ontroerend,

Bob”, zei hij met een vertoon van ernst. „En
welke onbeduidende diensten moet ik verrich-
ten, teneinde al die goede gunsten en gaven
deelachtig te worden?”

Orcread wierp zijn afgekloven eindje si-
gaar weg, en stak den aldus vrijgekomen
duim in het andere armsgat van zijn vest. Hij
wiegde op zijn hielen, zijn opzichtige buik
naar voren gestoken, en was één en al wel-
willendheid.

„Wel... eigenlijk niets”, zei hij. „Wij ver-
langen uitsluitend een eind te zien komen
aan dit soort van dingen. Zie je, als ik je nou
liet inrekenen, en 't zou blijken dat er daar-
mee geen eind aan die aardigheden kwam...
wel, dan waren we nog geen stap verder.
Dus, we verlangen dan ook slechts van je dat
je ons zegt wie achter je staat — dat je ons
zegt wie er verder deel uitmaken van je ben-
de — zoodat we hun eenzelfde voorstel kun-
nen doen, en daarmee is 't dan afgelopen.
Wat zeg je ervan? Zullen we 't een overeen-
komst noemen?”

De Saint schudde spijtig het hoofd.
„Je kunt 't een overeenkomst noemen, als
je wilt”, zei hij vriendelijk, „maar ik zou 't
liever een strop noemen. Ik ben 't soort meis-
je niet waarvoor je mij klaarblijkelijk houdt,
zie je.”

„Hij is getikt”, zei Heimie Felder, hardnek-
tig aan een eenmaal opgevatte meening vast-

houdend; en Orcread draaide zich woedend
om.

„Hou je bek dicht, wil je!” snauwde hij.
Hij wendde zich wederom tot den Saint; op
zijn gezicht lag nog steeds de halfverstarde
uitdrukking van geveinsde welwillendheid —
het leek of hij begonnen was die uitdrukking
weg te wisschen, doch halverwege in zijn on-
derneming was blijven steken. Hij stak zijn
kin vooruit, en zijn kleine oogjes werden
spleten.

„Kijk eens hier, man”, gromde hij, „ik sta
hier niet te kletsen, en als je weet wat goed
voor je is, geef je antwoord op mijn vragen.
Ik geef je een kans om hier vandaan te ko-
men en je huid te redden. Dat is toch niets
geks, wel?”

„Heelemaal niet”, zei de Saint troostend,
„alleen trek je aan het verkeerde touwtje.
Er staat niemand achter mij, en een bande
heb ik niet — dus, wat wil je? Ik vind 't jam-
mer dat al die ontroerende hartelijkheid van
jullie zoo kwalijk beloond wordt, maar...”

Een opkomende driftpui verdonkerde Or-
creads trekken.

„Zou je je duidelijker willen uitdrukken,
hé?” zei hij scherp. „Je beweert toch zeker
niet dat je die heele beweging alleen op touw
gezet hebt, als een soort van tijdverdrijf? Kom
voor den dag met je kaarten: hoeveel
denk je eruit te slaan, en wie betaalt het?”

De Saint zuchtte en haalde de schouders
op.

„Ik heb 't je zoo duidelijk mogelijk gezegd”,
betoogde hij. „Er staat niemand achter me,
en een bande heb ik niet. Vraag al de leden
van dit illustre gezelschap of ze me ooit an-
ders dan alleen gezien hebben. Ik, persoonlijk,
representeer de heele onderneming. Ik ben
de wielen, het chassis, en het oliespuitje. Ik
ben de éénmansband. Dus, je hebt eenvoudig
niets anders te doen dan me die tweehonderd
duizend in de hand te drukken en goede reis
te wenschen.”

Orcread bleef hem nog een moment lang
aankijken, en draaide zich dan eensklaps op
zijn hielen om. Hij liep de kamer door en liet
zich in den stoel tusschen Yeald en Kuhl-
mann neerploffen. En in de zware stilte die
volgde, kon men de lippen van Heimie Felder
een lange reeks dogma's zien vormen om-
treunt getikten en getiktheden.

De Saint glimlachte, en leende een sigaret
van het lid der bande dat 't dichtst bij hem
zat; en terwijl hij den rook droomerig voor
zich uit blies, liet hij zijn blikken gaan over
de harde, gevoellooze gezichten rondom hem,
en stelde heel kalm vast dat het behagen,
hetwelk hij in den toestand schepte, geen an-
dere bron of oorzaak had dan zijn eigen on-
verantwoordelijk gevoel voor humor.

(Wordt vervolgd).